

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ
ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ Μ.Μ.Ε.»**

ΕΥΝΟΓΑΛΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

ΜΑΣΑΛΤΖΗ ΓΕΩΡΓΙΑ- ΒΙΚΤΩΡΙΑ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΣΩΤΗΡΗΣ

ΠΥΡΓΟΣ - 2019

TECHNOLOGICAL EDUCATIONAL INSTITUTE OF WESTERN GREECE

FACULTY OF MANAGEMENT AND ECONOMY

DEPARTMENT OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND COMMUNICATION IN CULTURAL AND HOSPITALITY
UNITS

BACHELOR'S THESIS

**THE CONTRIBUTION OF SPORTS EVENTS TO
THE DEVELOPMENT OF ATHLETIC MEDIA**

KSUNOGALA KONSTANTINA

MASALTZI GEORGIA-VICTORIA

SUPERVISING PROFESSOR

TRIANTAFULLOU SOTIRIS

PYRGOS - 2019

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω/ουμε ότι είμαι/είμαστε ο/οι συγγραφείς/εις αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα/είχαμε για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία.

Επίσης, έχω/έχουμε αναφέρει τις πηγές από τις οποίες έκανα /κόναμε χρήση δεδομένων, ιδεών η λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες.

Ακόμη δηλώνω/ουμε ότι αυτή η γραπτή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα/εμάς προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για την συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία ότι θα αναλάβω/ουμε πλήρως τις συνέπειες εάν η εργασία αυτή αποδειχτεί ότι δεν μου/μας ανήκει.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ 1

Ξυνογιαχιά Κωνσταντίνος

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ 2

Γεωργία - Βικτωρία Μασαχτζί

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΗ 3

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο «Η συμβολή των αθλητικών γεγονότων στην ανάπτυξη των αθλητικών Μ.Μ.Ε.» εκπονήθηκε στο Τμήμα Πληροφορικής και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης της Σχολής Διοίκησης του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας.

Την εκπόνηση της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας ανέλαβαν οι σπουδάστριες του τμήματος Πληροφορικής και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Ξυνογαλά Κωνσταντίνα και Μασαλιτζή Γεωργία-Βικτωρία έπειτα από συνεργασία με τον καθηγητή του τμήματος, κύριο Τριανταφύλλου Σωτήρη.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στόχος μας με την παρούσα πτυχιακή είναι να διερευνήσουμε τη συμβολή των αθλητικών γεγονότων σε σχέση με την ανάπτυξη των αθλητικών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.).

Στο εισαγωγικό μας κεφάλαιο, αναφερθήκαμε στο τοπίο το οποίο επικρατεί στα αθλητικά Μ.Μ.Ε στη χώρα μας. Συγκεκριμένα, κάναμε μια ιστορική αναδρομή στις αθλητικές εκπομπές, εφημερίδες και ιστοσελίδες από την αφετηρία τους μέχρι και σήμερα, είτε αυτές προβάλλονται μέσω τηλεόρασης και ραδιοφώνου, είτε έντυπα, είτε διαδικτυακά, αντίστοιχα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, συγκρίναμε την κυκλοφορία των αθλητικών εφημερίδων από το 1996 μέχρι σήμερα. Αναλύσαμε επίσης, τα αθλητικά δρώμενα κάθε χρονιάς καθώς και το ρόλο τους σε σχέση με την ανάπτυξη ή όχι των αθλητικών έντυπων Μ.Μ.Ε. Ακόμη, παρουσιάσαμε ενδελεχώς, τις αιτίες για τις οποίες, από το παρελθόν μέχρι και σήμερα, η κυκλοφορία των αθλητικών εφημερίδων εμφανίζει ραγδαία πτώση καθώς και τις αιτίες για τις οποίες μερικές χρονιές φαίνεται να παρουσιάζεται αύξηση στο μέσο όρο κυκλοφοριών.

Στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάσαμε την περίπτωση των αθλητικών εφημερίδων στην Ελλάδα και πιο συγκεκριμένα στην Αθήνα. Αναλύσαμε τους λόγους για τους οποίους υπήρξε και συνεχίζει να υπάρχει μεγάλη πληθώρα αθλητικών έντυπων Μ.Μ.Ε. στη χώρα μας.

Το τέταρτο κεφάλαιο, συμπεριλαμβάνει δύο συνεντεύξεις με το διακεκριμένους διευθυντές αθλητικών Μ.Μ.Ε., τον κύριο Γιώργο Μαζιά και τη κυρία Φωτεινή Παπαγεωργίου. Μέσω αυτών των συνεντεύξεων θελήσαμε να συμβάλλουμε στην ενίσχυση της αξιοπιστίας του αποτελέσματος και των συμπερασμάτων της παρούσας εργασίας.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύσαμε τα συμπεράσματα τόσο από τη βιβλιογραφική επισκόπηση όσο και από τις απαντήσεις των συνεντεύξεων και καταλήξαμε στα συμπεράσματα της πτυχιακής μας εργασίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αθλητικά γεγονότα, Αθλητικές εφημερίδες, Μέση ημερήσια κυκλοφορία αθλητικών εφημερίδων.

ABSTRACT

With the present thesis, our aim is to explore the contribution of sports happenings in relation to the development of the media.

In the introductory chapter, we addressed the current state of sports media in our country. Specifically, we conducted a historic recursion to the sport shows, newspapers and websites from their first appearance to this day, whether these are broadcasted via TV and radio or in print and online form, respectively.

In the second chapter, we compared the circulation of sports newspapers from 1996 to this day. We also analyzed the sports happenings of each year as well as their part in the development (or absence of it) of sports print media. Additionally, we thoroughly presented the reasons as to why, from the past to this day, the circulation of sports newspapers appears to be rapidly dropping as well as the reasons why, in certain periods, there appears to be a rise in the average of the circulation.

In the third chapter, we presented the case of sports newspapers in Greece and more specifically, in Athens. We analyzed the reasons behind the existence of a plethora of sports print media in our country from the past to these days.

The fourth chapter includes two interviews with distinguished sport media directors, Mr. Giorgos Mazias and Mrs. Foteini Papageorgiou. Through these interviews, we wished to contribute to the enhancement of the result's credibility and the conclusions of the present thesis.

Finally, in the fifth chapter we analyzed the conclusions both from the bibliographic survey and from the answers of the interviews and we came up with the conclusions of our dissertation thesis.

KEY WORDS

Sports news, Sports newspapers, Average daily circulation of newspapers

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ	3
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ	5
ABSTRACT	6
KEY WORDS	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΤΑ ΑΘΛΗΤΙΚΑ Μ.Μ.Ε. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.	10
1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ	11
1.1.1 ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ-ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ	11
1.1.2 ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ	16
1.1.3 ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ	20
1.1.4 ΔΙΑΔΥΚΤΙΟ	24
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 1996 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ.	27
2.1 ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ 1996-2016	28
2.2. ΜΕΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 1996-2016	31
2.2 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΜΕ ΤΗ ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ	36
2.2.1 ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 1998	37
2.2.2 ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 2004	40
2.2.3. ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 2012	42
2.2.4 ΑΙΤΙΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΜΕΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΜΕΣΩΝ	45
3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ.	47
3.1 «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ»	49
3.2 «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ»	50
3.3 «ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»	51
3.4 «ΦΛΟΓΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»	52
3.5 «ΡΕΚΟΡ»	53
3.6 «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ»	53
3.7 «REPLAY»	54
3.8 «SPORTIME»	54
3.9 «BASKET TODAY» ΚΑΙ «NOK ΑΟΥΤ»	55

3.10	«SPORT + MATCH».....	55
3.11	«ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ SPORTS».....	56
3.12	«ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ».....	56
3.13	«DERBY SPORTS» ή «DERBY NEWS».....	57
3.14	«GOAL NEWS».....	58
3.15	«SCORE LIVE».....	59
3.16	«SPORTDAY».....	60
3.17	«ΝΤΑΜΠΛ ΣΚΟΡ».....	60
3.18	«SPORT XL».....	61
3.19	«ΑΘΛΗΤΙΚΗ».....	61
3.20	«ΕΝΩΣΗ».....	61
3.21	«ΓΑΤΑ».....	62
3.22	«ΠΡΑΣΙΝΗ».....	63
3.23	«ΝΕΑ ΩΡΑ».....	64
3.24	«Ω».....	64
3.25	«ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ».....	64
3.26	«ΕΞΕΔΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ».....	65
3.27	«ΚΙΤΡΙΝΟΜΑΥΡΗ ΩΡΑ» ΚΑΙ «ΚΙΤΡΙΝΟΜΑΥΡΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ».....	66
3.28	«ΓΑΥΡΟΣ».....	67
3.29	«LIVE SPORT».....	67
3.30	ΑΙΤΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	69
4.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ.....	72
4.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	72
4.2	ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.....	72
4.3	ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΖΙΑΣ.....	73
4.3.1	ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ.....	73
4.3.2	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ.....	73
4.4	ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ.....	74
4.4.1	ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ.....	74
4.4.2	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ.....	75
4.5	ΑΝΑΛΥΣΗ.....	76
5.	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	77
6.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	79

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος της πτυχιακής μας εργασίας έγινε διότι θέλαμε να εξετάσουμε αν τα αθλητικά γεγονότα είναι ικανά να επηρεάσουν την εξέλιξη των αθλητικών Μ.Μ.Ε. Εξετάσαμε τα εν λόγω γεγονότα και τα συγκρίναμε με το μέσο όρο κυκλοφοριών από το παρελθόν μέχρι και σήμερα. Ακόμη, ένας δεύτερος λόγος που μας ώθησε να ασχοληθούμε με αυτό το θέμα ήταν το γεγονός ότι δεν είχε πραγματοποιηθεί ακαδημαϊκή έρευνα στο παρελθόν.

Η παρούσα πτυχιακή χωρίζεται σε τέσσερις άξονες. Αρχικά, παρουσιάσαμε αναδρομικά όλα τα αθλητικά Μ.Μ.Ε. που υπήρχαν μέχρι και το παρόν κι έπειτα συγκρίναμε το μέσο όρο κυκλοφοριών των αθλητικών εφημερίδων, από το παρελθόν μέχρι και σήμερα, με τα αθλητικά γεγονότα της εκάστοτε χρονιάς για να συμπεράνουμε την επιρροή των αθλητικών γεγονότων στην ανάπτυξη των Μ.Μ.Ε. Κατόπιν, εξετάσαμε την περίπτωση των αθλητικών εφημερίδων στην Αθήνα και τέλος πραγματοποιήσαμε πρωτογενή έρευνα με μια συνέντευξη για να καταλήξουμε στα συμπεράσματά μας.

Μέσω της εργασίας μας αναδεικνύεται αναλυτικά η επιρροή των αθλητικών γεγονότων στην ανάπτυξη των έντυπων αθλητικών μέσων καθώς και οι αιτίες για την ύπαρξη μεγάλου αριθμού αθλητικών εφημερίδων στην Αθήνα, τόσο στο παρελθόν όσο και στο παρόν, και παρέχεται η δυνατότητα στον αναγνώστη να κατανοήσει πλήρως το περιεχόμενο της παρούσας πτυχιακής.

1. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΤΑ ΑΘΛΗΤΙΚΑ Μ.Μ.Ε. ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Τα Μ.Μ.Ε αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας της ζωής των ανθρώπων. Στη σύγχρονη κοινωνία, υπάρχουν πολλές και ποικίλες προσεγγίσεις για το ρόλο τους. Αυτές οι προσεγγίσεις σχετίζονται τόσο με την ονομασία τους όσο και με το βαθμό επίδρασής τους. Πολλοί άνθρωποι χρησιμοποιούν τον όρο Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης κι άλλοι τον όρο Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Η χρήση του όρου Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης είναι η πεζή προσέγγιση του ζητήματος της λειτουργίας των μέσων. Με τον όρο ενημέρωση προσδιορίζεται η μονόδρομη ροή από τον πομπό προς το δέκτη. Ενώ με τον όρο επικοινωνία εννοείται ένας ευρύτερος όρος, ο οποίος περιλαμβάνει την ενημέρωση, την πληροφόρηση, την ψυχαγωγία, την εκπαίδευση και τα λοιπά. Ο όρος Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τείνει να αντικατασταθεί από το όρο «μαζική επικοινωνία» για να τονισθεί ότι τα «μέσα» είναι οι θεσμοί μέσω των οποίων πραγματοποιείται η επικοινωνία, όπου οι μοναδικές εμπειρίες μετατρέπονται σε κοινές εμπειρίες.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τα Μ.Μ.Ε. είναι η δομή, η οργάνωση, το περιεχόμενο, η λειτουργία τους αλλά και οι παράγοντες αυτοί επηρεάζονται από τα ίδια τα Μ.Μ.Ε. Τα Μ.Μ.Ε. ασχολούνται κι ενδιαφέρονται για πολλούς τομείς όπως η οικονομία, γιατί είναι επιχειρήσεις, είτε δημόσιες είτε ιδιωτικές και λειτουργούν με τους κανόνες της αγοράς. Ακόμη, είναι καίρια και η συμβολή τους στην πολιτική, καθώς δρουν στο δημόσιο χώρο, και με τη σωστή ενημέρωση, οι άνθρωποι αποκτούν κριτική σκέψη μέσω της ποικιλομορφίας των Μ.Μ.Ε. και αναμφισβήτητα για το λόγο αυτό, αποτελούν την «τέταρτη εξουσία», η οποία ελέγχει και τις άλλες τρεις. Επιπλέον, τα Μ.Μ.Ε. έχουν πολυπολιτισμικό χαρακτήρα, καθώς περιλαμβάνουν ποικίλους πολιτισμούς, ήθη, έθιμα αλλά και αξίες. Είναι επίσης αναπόσπαστα δεμένα με την τεχνολογική εξέλιξη, αφού πολλά αποτελούν το «γέννημα» της σύγχρονης τεχνολογίας. (Κουμέντος, 2006). Τέλος, τα Μ.Μ.Ε. ασχολούνται και με την διασκέδαση, ψυχαγωγία και άλλες κοινωνικές δραστηριότητες, καθώς ενημερώνουν τον κοινό για όλα τα πολιτιστικά δρώμενα, για μέρη που μπορούν να διασκεδάσουν, για εκδηλώσεις που μπορεί να ψυχαγωγηθούν κ.ά.

Όπως καταλαβαίνουμε λοιπόν, καθώς τα Μ.Μ.Ε. ασχολούνται με όλους τους τομείς μιας κοινωνίας, δεν θα μπορούσαν να μην ασχοληθούν και με τον αθλητισμό. Ο αθλητισμός και η φυσική δραστηριότητα παίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή μας ήδη από νεαρή ηλικία καθώς εμπλέκονται σε πολλά κοινωνικά συστήματα, είτε με το σχολείο, είτε με την προσπάθεια κοινωνικοποίησης μέσω αθλητικών ομάδων, είτε με την προβολή τους από τα ίδια τα Μ.Μ.Ε., είτε πιο συγκεκριμένα στη χώρα μας λόγω μακράς ιστορίας από αρχαιοτάτων χρόνων ενασχόλησης με τον αθλητισμό. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο αθλητισμός αποτελεί ένα από το πιο προσοδοφόρα περιεχόμενα στον κόσμο των Μ.Μ.Ε. Το ενδιαφέρον του κοινού για αθλητικές ειδήσεις έχει αναπτυχθεί σε τέτοιο βαθμό που η σχέση ανάμεσα στα μέσα ενημέρωσης και τον αθλητισμό να είναι καθοριστική για την επιβίωση και των δύο μερών. Είναι μάλιστα γνωστό, ότι οι απευθείας μεταδόσεις αθλητικών γεγονότων είτε σε παγκόσμια είτε σε εγχώρια κλίμακα, διεκδικούν τα μεγαλύτερα ποσοστά τηλεθέασης, ακροαματικότητας και αναγνωσιμότητας (Maguire, 1999) (Rowe, 2011). Στην Ελλάδα, λειτουργεί μεγάλος αριθμός αθλητικών Μ.Μ.Ε. και συγκεκριμένα δυσανάλογα μεγάλος για τον πληθυσμό της. Η

αθλητική δημοσιογραφία αποτελεί πλέον καίριο τμήμα κάθε εφημερίδας, τηλεοπτικού και ραδιοφωνικού σταθμού και διαδικτυακού portal (Panagiotopoulou, n.d.). Για να φτάσουμε όμως, σε αυτό το μεγάλο αριθμό αθλητικών Μ.Μ.Ε. οφείλουμε να κάνουμε μια ιστορική αναδρομή και να εξετάσουμε την εξέλιξη και την ανάπτυξη της αθλητικής δημοσιογραφίας στη χώρας μας.

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

1.1.1 ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ-ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1.1.1.1 ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ- ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Οι εφημερίδες είναι το μέσον δημόσιας επικοινωνίας που επί τέσσερις σχεδόν αιώνες (αρχές 17^{ου} έως αρχές 21^{ου}) κυριάρχησε, αλλού νωρίτερα, αλλού αργότερα, σε όλες τις χώρες του πλανήτη μας ώσπου να αρχίσει, κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα, να υποκαθίσταται από τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης δηλαδή το ραδιόφωνο, την τηλεόραση και το διαδίκτυο. Είναι το μέσο που διαμόρφωσε τις σημερινές πλουραλιστικές, κοινοβουλευτικές δημοκρατίες και τις μαζικές κοινωνίες καταναλωτών. Η ιστορία των εφημερίδων είναι άμεσα συνδεδεμένη με την πολιτική ιστορία των χωρών που εκδίδονται. Δεν υπήρξε σε όλη αυτήν την περίοδο κίνημα, κόμμα, κράτος που να μην χρησιμοποιήσει την εφημερίδα ως μέσο επικοινωνίας, ώστε να επιτύχει συσπείρωση της συλλογικότητας στην οποία απευθυνόταν, ενίοτε και να την στρέψει εναντίον κάποιας άλλης συλλογικότητας. Τα βασικά χαρακτηριστικά της εφημερίδας είναι τα εξής:

- Ø Τίτλος: προσδιορίζει συγκεκριμένη πηγή ενημέρωσης, συγκεκριμένο πομπό, που αναγνωρίζεται από τους αναγνώστες
- Ø Περιοδικότητα: τακτική εμφάνιση, κατά κανόνα ημερήσια ως εβδομαδιαία, ενώ παλαιότερα οι εφημερίδες κυκλοφορούσαν κι αραιότερα. Επίσης κυκλοφορούν κυριακάτικες ή σαββατιάτικες εφημερίδες που φιλοδοξούν να κερδίσουν το αναγνωστικό ενδιαφέρον του κοινού κατά τον ελεύθερο χρόνο του σαββατοκύριακου. Οι ημερήσιες διακρίνονται σε πρωινές και απογευματινές. Οι πρώτες «κλείνουν» την ύλη τους το προηγούμενο βράδυ της ημέρας κυκλοφορίας τους, τυπώνονται τη νύχτα και τα πρώτα φύλλα φεύγουν αμέσως για την επαρχία, αν η εφημερίδα εκδίδεται στην πρωτεύουσα της χώρας, γενικότερα για τα απομακρυσμένα από τον τόπο έκδοσης μέρη. Οι απογευματινές θεωρούνται εφημερίδες των πόλεων καθώς κλείνουν την ύλη τους νωρίς το πρωί της ίδιας μέρας που κυκλοφορούν, τυπώνονται κατά τη διάρκεια του πρωινού και το μεσημέρι ή νωρίς το απόγευμα βρίσκονται στα σημεία πώλησης.
- Ø Περιέχουν- παράγουν ειδήσεις: αναφέρονται σε γεγονότα, τα οποία συνέβησαν κατά το διάστημα που ορίζει η περιοδικότητά τους.

- Ø Είναι έντυπες: σε παλαιότερες ή σε δύσκολες λόγω πολιτικών συνθηκών περιόδους υπήρξαν και χειρόγραφες, δακτυλογραφημένες και πολυγραφημένες εφημερίδες.
- Ø Δημόσια κυκλοφορία: διατίθενται σε οποιονδήποτε θέλει να τις προμηθευτεί.
- Ø Είναι επί πληρωμή: ο αναγνώστης πρέπει να πληρώσει για να τις προμηθευτεί, είτε με το κομμάτι, είτε με συνδρομή, αν και τα τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει να εμφανίζονται κι εφημερίδες που διανέμονται δωρεάν, στηρίζονται δηλαδή αποκλειστικά στη διαφήμιση.
- Ø Έχουν γεωγραφικά προσδιορισμένη ειδησεογραφία και κυκλοφορία: αφιερώνουν δηλαδή το σημαντικότερο μέρος του περιεχομένου τους σε συμβάντα τα οποία διαδραματίστηκαν στη συγκεκριμένη περιοχή (χώρα, νομός, πόλη, κ.τ.λ.) που καλύπτει η εφημερίδα με την κυκλοφορία της αν και υπάρχουν και μερικές εφημερίδες με διεθνή κυκλοφορία.
- Ø Έχουν γενικό περιεχόμενο: πολιτική, οικονομία, αθλητισμός, καλλιτεχνικά, εξωτερικά σχόλια επί όλων αυτών, χρηστικές πληροφορίες και διαφημίσεις.
- Ø Υπάρχουν όμως κι ειδικές εφημερίδες: αθλητικές και οικονομικές κυρίως, αλλά και εφημερίδες οργανώσεων και φορέων με περιεχόμενο που ενδιαφέρει τα μέλη τους.
- Ø Απευθύνονται στο γενικό κοινό: είναι δηλαδή κατανοητές από όποιον διαθέτει τη γενική παιδεία και για την ανάγνωσή τους δεν απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις (Ψυχογιός, 2004).

1.1.1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1.1.1.2.1 Αθλητικά έντυπα πριν το πόλεμο

Το πρώτο έντυπο μέσο, το οποίο είχε αποκλειστικά αθλητικό περιεχόμενο, και αποτέλεσε το ορόσημο για το ξεκίνημα της αθλητικής δημοσιογραφίας στη χώρα μας, κυκλοφόρησε την 1^η Οκτωβρίου του 1989 με τίτλο « **Ποδηλατική και Αθλητική Επιθεώρησης της Ανατολής**». Το αθλητικό αυτό περιοδικό επέδρασε καίρια στην εξέλιξη του Ελληνικού Αθλητισμού στις αρχές του 20ου αιώνα, καθώς αποτέλεσε σημαντική πηγή πληροφόρησης και ιστορικής τεκμηρίωσης. Ο ιδρυτής του ήταν ο Μιλτιάδης Νεγροπόντης, ο οποίος εκείνη την εποχή ήταν ο πρόεδρος του Ποδηλατικού Συλλόγου Αθηνών, και το αθλητικό αυτό περιοδικό περιλάμβανε πληροφορίες για διάφορα αθλήματα όπως για το ποδόσφαιρο, την ιππασία, την υδατοσφαίριση κ.ά. Ακόμη, παρείχε ενημέρωση για σημαντικά αθλητικά γεγονότα (π.χ. ίδρυση του Συνδέσμου Ελληνικών Γυμναστικών Αθλητικών Σωματείων – ΣΕΓΑΣ) και κατά τη διάρκεια της έκδοσής του, συμπεριλήφθηκαν και εικόνες, σκίτσα, ακόμη και σχεδιαγράμματα για τους αθλητικούς κανονισμούς (Παννελήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), 2004).

Το 1909, είναι η επόμενη σημαντική χρονιά για την εξέλιξη του Αθλητικού Τύπου, καθώς εκδόθηκε το επόμενο αθλητικό περιοδικό με τίτλο «**Νίκη**». Ιδρυτής του αποτέλεσε ο Ιωάννης Φέτσης, ο οποίος είχε διακριθεί στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896. Το νέο, τότε, περιοδικό έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του ελληνικού αθλητικού

τύπου καθώς είχε πιο διευρυμένη θεματογραφία και ήταν το πρώτο που συνεργάστηκε με πολύ σημαντικούς ανθρώπους από τον κόσμο του αθλητισμού την εποχή εκείνη (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), 2004).

1.1.1.2.2 Αθλητικά έντυπα κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου

Κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου (1920-1940), σημειώθηκε ραγδαία εξέλιξη, καθώς όλες οι εφημερίδες καθιέρωσαν κάποια αθλητική σελίδα. Ειδικότερα, στο 1920, το μεγάλο ενδιαφέρον που προκλήθηκε λόγω της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αμβέρσα, εκδόθηκε το «**Ολυμπιονίκης**», ένα δεκαπενθήμερο περιοδικό, από το Λουκά Τραγάλο.

Η κυκλοφορία αθλητικών εντύπων μετά το 1922, σημείωση κατακόρυφη αύξηση, με τα σημαντικότερα από αυτά να είναι «**η Αθλητική Επιθεώρησις**» του Κώστα Ρούμπεση, «**Τα Σπορ στην Ελλάδα**» από τους Θ. Φουστάνο και Η. Παντούλη, «**Η Ηχώ των Σπορ**» του γνωστού μέλους του ΣΕΓΑΣ, Λ. Πτέρη, και των αδερφών Οικονομόπουλου και «**ο Αθλητικός Κόσμος**» με διευθυντές τους Φώτη Κουντουριώτη και Δημήτρη Καραμπάτη.

Εκείνη η εποχή, θεωρήθηκε και η αφετηρία για την εξειδίκευση του δημοσιογράφου στα αθλητικά δρώμενα. Μάλιστα, το 1928 ιδρύθηκε η «**Ένωσις Αθλητικών Συντακτών**» από καταξιωμένους παράγοντες του αθλητισμού και δημοσιογράφους της εποχής (Δ. Δάλλας, Δ. Καραμπάτης, Σ.Γιαννουλάτος, Α. Βέριος, Γ. Τουμπαλίδης). (Μανιτάκης, 1962) (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), 2004).

Το 1929, κυκλοφόρησε στη Θεσσαλονίκη η πρώτη αθλητική εβδομαδιαία εφημερίδα από τον Π. Γεωργίου με τίτλο «**Αθλητικά Νέα**».

Το 1930, οι αθλητικές εφημερίδες κυκλοφορούσαν κατά κύριο λόγο τρεις φορές την εβδομάδα. Την ίδια χρονιά, βγαίνει στην κυκλοφορία η εφημερίδα «**Αθλητικός Τύπος**» με ιδιοκτήτες τους Γ. Ζαμαρία και Χ. Πούλια, ενώ το 1932 κυκλοφορεί η «**Αθλητική Φωνή**» με διευθυντή τον Π. Κριναίο (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), 2004).

1.1.1.2.3 Αθλητικά έντυπα μετά τον πόλεμο

Μετά την λήξη του πολέμου και συγκεκριμένα την 1^η Οκτωβρίου του 1945 εκδόθηκε η «**Αθλητική Ηχώ**», υπό τη διεύθυνση του Α. Σέμπου και Ν. Ζιρώ. Θεωρούνταν έντυπο φιλικά προσκείμενο στον Παναθηναϊκό και θεωρείται δικαιολογημένα η «μητέρα» των αθλητικών εντύπων. Από αυτή, ξεκίνησαν την καριέρα τους Θεωρείται δικαιολογημένα και ως η «μητέρα» των αθλητικών εντύπων, αφού από εκεί ξεκίνησαν ή πέρασαν οι Χρήστος Σβολόπουλος, Πέτρος Λινάρδος, Θόδωρος Νικολαΐδης (εκδότης της «Φως»), Νίκος Καραγιαννίδης (εκδότης της «Φίλαθλος»), Χάρης Ξύδης (διευθυντής της «GOAL») και Διονύσης Αβούρης (διευθυντής της «Ωρα για Σπορ»). Επίσης συνεργάτες της στην πορεία των ετών υπήρξαν πολλοί κορυφαίοι Έλληνες αθλητικογράφοι, όπως οι Γιάννης Διακογιάννης, Γιάννης Θεοδωρακόπουλος, Γιώργος Παγιωτέλης, Ηλίας Σπορίδης, Χρήστος Σωτηρακόπουλος, Βαγγέλης Φουντουκίδης και άλλοι. Αρχικά κυκλοφορούσε μία φορά την

εβδομάδα, στη συνέχεια έγινε δις και τρις εβδομαδιαία και σιγά-σιγά το ενδιαφέρον του αναγνωστικού κοινού έφερε την έκδοσή της σε καθημερινή βάση. Μεγάλες τομές έγιναν την 8η Αυγούστου του 1991 με τη διάσπαση της (χώρισαν οι εκδότες Γεωργαλάς-Σέμπος) και τη 1η Οκτωβρίου 1995 όταν συντελέστηκε η μετατροπή της σε ταμπλόιντ. Μεγάλη απώλεια για την εφημερίδα ήταν ο χαμός του εκδότη και διευθυντή της Κλεομένη Γεωργαλά το 2003, που αποτελούσε τη ψυχή της. Στο τιμόνι της συνέχισε ως εκδότης ο υιός του Γιώργος Γεωργαλάς και ως διευθυντής ο Διονύσης Βραϊμάκης. Η εφημερίδα ανέστειλε τη λειτουργία της τον Απρίλιο του 2007, έπειτα από 62 συναπτά έτη κυκλοφορίας. Άνηκε στις εκδοτικές επιχειρήσεις «Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ Α.Ε» (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), 2004).

Το «**ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ**» λοιπόν, εκδόθηκε για πρώτη φορά στις 11 Απριλίου του 1955 με την ονομασία «**Αθλητικό Φως**». Αποτέλεσε για πολλά χρόνια τη κορυφαία σε κυκλοφορία αθλητική εφημερίδα. Ξεκίνησε ουσιαστικά από το τίποτα ως εβδομαδιαίο φύλλο και σιγά-σιγά έφτασε στη κορυφή. Το μυστικό της τεράστιας επιτυχίας ανήκει στο Θεόδωρη Νικολαΐδη, τον άνθρωπο-θύλο του αθλητικού Τύπου, που από τη πρώτη μέρα μέχρι και σήμερα είναι η ψυχή και η ανάσα την εφημερίδας. Για μια πενταετία, μέχρι τα τέλη του 1960, κυκλοφορούσε μια φορά την εβδομάδα, ενώ από τον Ιανουάριο του 1961 έβγαινε κάθε Δευτέρα και Πέμπτη. Από το 1966 προστέθηκε και το φύλλο του Σαββάτου, ενώ από την 1η Ιουλίου 1967 η εφημερίδα κυκλοφορεί σε καθημερινή βάση μέχρι και σήμερα. Το «**ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ**» θεωρείται ως ένα από τα μεγαλύτερα σχολεία της αθλητικής δημοσιογραφίας, αφού εκεί «φοίτησα» οκτώ ολίγα μεγάλα ονόματα που διέπρεψαν ή και συνεχίζουν να διαπρέπουν στο χώρο. Τη διεύθυνση της εφημερίδας έχει ο Θόδωρος Νικολαΐδης ενώ διευθυντής σύνταξης είναι ο Στράτος Μακρής. Η εφημερίδα ανήκει στην «**Θ.Μ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Α.Ε**» (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), 2004).

Ο «**ΦΙΛΑΘΛΟΣ**» ξεκίνησε ως ένα αθλητικό καθημερινό έντυπο που έφερε την εναλλακτική και διαφορετική άποψη και μπήκε σφήνα στις δύο εφημερίδες που υπήρχαν τότε. Το πρώτο φύλλο κυκλοφόρησε στις 30 Νοεμβρίου του 1982 και από τότε διαδραμάτισε κυρίαρχο ρόλο στα αθλητικά δρώμενα της χώρας. Έφερε το διαφορετικό με τη καθιέρωση στηλών παρασκηνίου, όπως ο διάσημος «Αποδυτηριάκιας» που αποτέλεσε την αιχμή του δόρατος της εφημερίδας. Η φιλοσοφία της ήταν να στηρίζεται σε ανερχόμενους δημοσιογράφους χωρίς να κάνει «μεταγραφές» ηχηρών ονομάτων. Το τελευταίο της φύλλο κυκλοφόρησε στις 3 Οκτωβρίου του 2011 ενώ έγινε προσπάθεια επανακυκλοφορίας τον Αύγουστο του 2013 με τίτλο «Ο Φίλαθλος της νέας εποχής», ωστόσο αυτή ναυάγησε. Εκδότης ήταν πάντα ο Νίκος Καραγιαννίδης ενώ η ιδιοκτησία άνηκε στην «**ΚΟΥΡΗΣ ΜΕΔΙΑΓΡΟΥΠ-ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ**» (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), 2004).

1.1.1.2.4 Αθλητικά έντυπα από το 1994 μέχρι σήμερα

Από εκείνη την εποχή και μετά σημειώθηκε ραγδαία αύξηση στην έκδοση νέων αθλητικών εντύπων. Ειδικότερα, από το 2000 και μετά, άλλαξαν και τα περιεχόμενα των εφημερίδων τα οποία περιλάμβαναν πολύχρωμους, υπερβολικούς τίτλους, μεγάλο όγκο σελίδων, συχνή κυκλοφορία και γενικότερα, μια εντελώς ριζική αναδιαμόρφωση του τρόπου παρουσίασης των ειδήσεων (Panagiotopoulou, χ.χ.).

Βάση για αυτή την αναδιαμόρφωση φαίνεται πως αποτέλεσε η κυκλοφορία του ταμπλόιντ «**Sportime**», το Φλεβάρη του 1994. Σε μία περίοδο κατά την οποία κυκλοφορούν μόνο οι ιστορικές «Αθλητική Ηχώ», «Φως» και «Φίλαθλος» μία νέα εφημερίδα πήρε θέση ανάμεσά τους και κατέκτησε τον ελληνικό χώρο (Κάβουρας, 2017). Η έκδοση της εφημερίδας «**SPORTIME**» προκάλεσε μεγάλη, ή για κάποιους μεγαλύτερη ανατάραξη στο χώρο αφού η είσοδος της συνέβαλε όχι μόνο στην διεύρυνση του αναγνωστικού κοινού, αλλά στον εν μέρει επανασχεδιασμό των άλλων εφημερίδων (Παπαθανασόπουλος, 2003). Το πρώτο φύλλο της «**SPORTIME**» έκανε την εμφάνισή του στα περίπτερα στις 21 Φεβρουαρίου του 1994. Η «**SPORTIME**» δεν ήταν ένα συνηθισμένο έντυπο με μόνο ποδοσφαιρικές ειδήσεις αλλά περιλάμβανε ειδήσεις για όλα τα αθλήματα (ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ, υγρό στίβο) αλλά και πολιτικά θέματα. Επρόκειτο για τη πρώτη προσπάθεια έκδοσης ενός πολυσέλιδου ταμπλόιντ αθλητικού περιεχομένου και ήταν ιδέα του Χάρη Ξύδη, ο οποίος αποτέλεσε και τον «πατέρα» της ταυτόχρονα. Βρέθηκε κατά καιρούς στη πρώτη θέση της κυκλοφορίας σε πανελλήνιο επίπεδο. Δεν στηρίχθηκε τόσο στα αποκλειστικά ρεπορτάζ όσο στην ιδιαίτερη παρουσίαση των θεμάτων και τα πολλά αφιερώματα. Δυστυχώς η εφημερίδα αντιμετώπισε μεγάλα χρέη ύψους 1,2 δισεκατομμυρίων δραχμών προς την Αγροτική Τράπεζα και 6,7 δισεκατομμυρίων δραχμών προς την Τράπεζα Πειραιώς και παρόλο που πέρασε σε νέους ιδιοκτήτες δεν έγινε δυνατή η αντιστροφή της κατάστασης και έτσι στις 2 Απριλίου του 2008 κυκλοφόρησε για τελευταία φορά. Επί 14 χρόνια η «**SPORTIME**» αποτέλεσε μία πρωτοπορία από μόνη της και ακόμα σχεδόν μία δεκαετία μετά το κλείσιμό της η απουσία της είναι εμφανής (Κάβουρας, 2017). Η εφημερίδα εκδιδόταν από την «**POINT ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.**» (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), 2004).

Το «**GOALNEWS**» αποτέλεσε το δεύτερο πετυχημένο εγχείρημα του Χάρη Ξύδη που κατάφερε να δώσει κάτι καινούργιο, στηριγμένο όμως στις βασικές αρχές του. Αρχές που επέβαλλαν την ενασχόληση με όλες τις ομάδες, σε όλα τα αθλήματα, σε ολόκληρη την Ελλάδα. Το έντυπο αυτό μέσο πρωτοκυκλοφόρησε στις 8 Μαρτίου του 2002 και στηρίχθηκε στην έγκριτη και πλουραλιστική αρθρογραφία και στο πλούσιο ρεπορτάζ με αποστολές σε όλες τις μεγάλες διοργανώσεις. Δεδομένου του υψηλού ανταγωνισμού που υπήρχε εκείνη την περίοδο, με επτά αθλητικές εφημερίδες καθημερινής κυκλοφορίας, το «**GOAL NEWS**» κατάφερε να σημειώσει πολύ σημαντικές κυκλοφοριακές επιδόσεις. Πρόκειται για μια εξειδικευμένη, δυναμική εφημερίδα που σχεδιάστηκε για να καθιερώσει μια νέα πορεία στην αθλητική δημοσιογραφία στην χώρα μας. Η «**GOALNEWS**» απευθύνεται σε αναγνώστες που ενδιαφέρονται για τον αθλητισμό, ανεξαρτήτως ποιο άθλημα ή ποια ομάδα υποστηρίζουν, και αυτό τον στόχο προσπαθεί να τον πετύχει μέσω της ουδέτερης και αντικειμενικής κάλυψης των γεγονότων. Αρχισυντάκτης είναι ο Κώστας Κουκούλας ενώ διευθυντής ο Βαγγέλης

Μπραουδάκης. Η εφημερίδα εκδίδεται απο την εταιρεία «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ Α.Ε», θυγατρική της «ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε» (Τζέκης, n.d.) (Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), 2004).

Το 2003, κυκλοφορούσαν 9 αθλητικές εφημερίδες στην Αθήνα με πανελλήνια εμβέλεια και ήταν οι: «**Αθλητική Ηχώ**», «**Πρωταθλητής**», «**Ο Φίλαθλος**», «**Το Φως των Σπορ**», «**Ωρα των Σπορ**», «**Sportime**», «**Derby Sports**», «**Goal News**» και «**Score Live**». Από το 2010 και μετά, δεν εκδίδονται πλέον οι «Αθλητική Ηχώ» και «Score Live» (Παπαθανασόπουλος, 2003).

Τον Σεπτέμβριο του 2008, εμφανίζεται μια νέα εφημερίδα, η «**Ole!**», με εκδότες τους Βαρδινογιάννη και Μ. Ζαχαρέα με τη διαφορά ότι η συγκεκριμένη διανέμεται δωρεάν κυρίως σε σταθμούς του ΗΣΑΠ και του Μετρό και κυρίως απευθύνεται σε αυτούς που ασχολούνται με αθλητικά στοιχήματα. Η κυκλοφορία της σταμάτησε το 2010 (Panagiotopoulou, χ.χ.).

Το 2011, οι αθλητικές εφημερίδες ήταν οι : «**SportDay**», «**Goal News**», «**Derby News**», «**Γαύρος**», «**Το Φως των Σπορ**», «**Ωρα των Σπορ**», «**Σπορ του Βορρά**», «**Εξέδρα των σπορ**», «**Πρωταθλητής**», «**Η Γάτα**», «**Η Πράσινη**», «**Η κίτρινόμαυρη**», «**MetroSport**», «**Πατρίς Sport**» και «**Live Sport**» (Παπαθανασόπουλος, 2003).

Το 2012, που η οικονομική κρίση «χτύπησε» την Ελλάδα, πολλές εφημερίδες και περιοδικά έπαψαν να εκδίδονται καθώς η ζήτηση των εντύπων μειώθηκε κατά πολύ, ωστόσο το 2018, κυκλοφορούν ακόμη αρκετές εφημερίδες και περιοδικά (**Φως των Σπορ**, **Sportday**, **Πρωταθλητής**, **Live Sport**, **Πράσινη**, **Ωρα για Σπορ**, **Arena Press**, **Sportime**, **King Bet**, **ΠΡΟΓΝΩΣΠΟΡ κ.ά.**) (Panagiotopoulou, χ.χ.).

1.1.2 ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

1.1.2.1 ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ- ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Πριν από την εμφάνιση της τηλεόρασης, το ραδιόφωνο αποτελούσε την κύρια μορφή μαζικής ψυχαγωγίας, ενημέρωσης κι επιμόρφωσης για την οικογένεια. Ήταν εκείνο το μέσο μαζικής επικοινωνίας όπου τα μέλη της οικογένειας συγκεντρώνονταν γύρω του για να ακούσουν τις διάφορες εκπομπές που μετέδιδε. Ο Α Παγκόσμιος Πόλεμος έδωσε τη μεγάλη ώθηση στην ανάπτυξη του ραδιοφώνου κυρίως για στρατιωτικούς λόγους και για την εκπαίδευση των χειριστών της ασύρματης επικοινωνίας. Οραματιστές της εποχής εκείνης θεώρησαν τις δυνατότητες που διέθετε το εν λόγω μέσο για την ασύρματη μετάδοση προγραμμάτων όχι μόνο για μια συναρπαστική και καινούργια εμπειρία του ανθρώπου αλλά και μια υπηρεσία προς όφελος του κοινού, με τη δημιουργία ενός κόσμου γεμάτου από ήχους, φωνές και μουσική. Με άλλα λόγια, το ραδιόφωνο θα μπορούσε να προσφέρει μια υπηρεσία που θα ήταν σε θέση να εκμηδενίσει τις αποστάσεις ευνοώντας

την επικοινωνία, παρέχοντας επίσης τεράστιες δυνατότητες στην πολιτιστική ανάπτυξη και σημαντικές ευκαιρίες στην ψυχαγωγία και στην ενημέρωση των ανθρώπων (Παπαθανόσοπουλος, 1993).

Η ιστορία του ραδιοφώνου αρχίζει το 1864 στη Βρετανία με το Βρετανό φυσικομαθηματικό Μάξουελ, που απέδειξε ότι εκτός από φωτοκύματα, υπάρχουν κι άλλα κύματα, που έχουν μεν την αυτή φύση και ταχύτητα στο δευτερόλεπτο με τα άλλα υπάρχοντα κύματα, με τη διαφορά όμως ότι διαφέρουν μονάχα κατά το μήκος κύματος. Το 1888 ο νεαρός Γερμανός φυσικός Χερτζ, αποδεικνύει και πειραματικά τη θεωρία Μάξουελ, δημιουργώντας ηλεκτρομαγνητικά κύματα και λίγο αργότερα πήραν την ονομασία του ίδιου του Χερτζ (χερτζιανά κύματα). Δύο χρόνια αργότερα ο Γάλλος φυσικός Μπρανλί ανακοινώνει στη γαλλική ακαδημία επιστημών την ανακάλυψη συσκευής που μπορούσε να συλλαμβάνει ηλεκτρομαγνητικές κυμάνσεις. Το 1895 το ραδιόφωνο παίρνει την οριστική του μορφή από τον εικοσάχρονο Ιταλό Γουλιέλμο Μαρκόνι, που εγκατεστημένος στη Γερμανία, κατασκεύασε το πρώτο ραδιόφωνο. Από τότε, το ραδιόφωνο αναπτύσσεται τεχνικά και θεσμικά.

Στην Ελλάδα, η πρώτη απόπειρα ραδιοφωνικής εκπομπής πραγματοποιείται από τη διοίκηση Ραδιοφωνικές Υπηρεσίας Ναυτικού το 1923 με πομπό σουηδικής εταιρίας. Το 1924 ο επιμελητής της έδρας της φυσικής του Πανεπιστημίου καθηγητής Πετρόπουλος εμφανίζει για πρώτη φορά πλήρες σύστημα ασυρμάτου δείκτη τηλεγράφου με λυχνίες, ενώ το Μάιο του 1925 πραγματοποιήθηκε και δεύτερη εκπομπή με τη χρησιμοποίηση πολλαπλών μπαταριών που προσέφερε αφιλοκεδώς η «Ένωση Ραδιοερασιτεχνών» επειδή δεν υπήρχε παροχή ρεύματος στην περιοχή. Η εκπομπή αυτή ακούστηκε τότε από ελάχιστους αθηναϊκούς δείκτες και αφορούσε σχολική γιορτή. Πρώτη σοβαρή ελληνική προσπάθεια ραδιοφωνικής εκπομπής, αλλά και πρώτη σε ολόκληρο το χώρο των Βαλκανίων ήταν εκείνη του ηλεκτρολόγου μηχανικού Χρήστου Τσιγκιρίδη, που το 1928 λειτούργησε στη Θεσσαλονίκη ερασιτεχνικό ραδιοφωνικό σταθμό με συνολική εμβέλεια 5 χιλιομέτρων. Δυστυχώς, ο σταθμός αυτός αν και του είχε χορηγηθεί άδεια από το υπουργείο Βόρειας Ελλάδας κατασχέθηκε από τους Γερμανούς.

Στην πραγματικότητα, η ιστορία της ελληνικής ραδιοφωνίας άρχισε το 1938 και συγκεκριμένα στις 15 Μαρτίου όπου ο Βασιλιάς Γεώργιος ο Β' εκφώνησε τον πανηγυρικό της ημέρας, μέσα στους πρόχειρα κατασκευασμένους ραδιοθαλάμους του Ζάππειου Μεγάρου. Ο εθνικός ραδιοσταθμός που ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 1938 με υπογραφή σχετικής σύμβασης με τη γερμανική εταιρία «Τελεφούνκεν», μεταδίδει μουσική από δίσκους.

Το 1945, δημιουργείται με συντακτική πράξη το ΕΙΡ (Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας) και λίγα χρόνια αργότερα αρχίζει η «χρυσή» εποχή της ελληνικής ραδιοφωνίας με εκπομπές πολύπλευρου ενδιαφέροντος που ειδικά στη χρονική περίοδο 1955-1964 κυριολεκτικά «λατρεύτηκαν» από τους τότε ακροατές.

Δυστυχώς από το 1970 και ύστερα, το ραδιόφωνο με την εξάπλωση της τηλεόρασης, αλλά και με την είσοδο «άσχετων» ανθρώπων σε αυτό, παίρνει την «κατηφόρα» εωσότου το 1987 αναγκάζεται εκ των πραγμάτων να δώσει μια ιδιαίτερη- δημιουργική πνοή στα

προγράμματά του, χάρη στη δημιουργία ιδιωτικών ραδιοφωνικών σταθμών με πρώτους εκείνους του Δήμου Πειραιά, του Δήμου Αθήνας και Δήμου Θεσσαλονίκης (Σκλαβούνης, 1995).

1.1.2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1.1.2.2.1 Αθλητικές ραδιοφωνικές εκπομπές μετά τον πόλεμο

Με το τέλος του πολέμου, περίπου το 1950, με τη μεγάλη επέκταση της αθλητικής δημοσιογραφίας, αρχίζει σταδιακά να αναπτύσσεται και ο ραδιοφωνικός λόγος. Το 1989, έχουμε και την πρώτη λειτουργία αθλητικού ραδιοφώνου με το σταθμό «**Metropolis 95.5**» να κάνει την πρώτη του εμφάνιση στη Θεσσαλονίκη.

Ωστόσο, η ιστορία του αθλητικού ραδιοφώνου στην Ελλάδα έχει αφετηρία τη δημιουργία της ΕΡΑ ΣΠΟΡ το 1993. Η «**ΕΡΑ ΣΠΟΡ**» θεωρητικά είναι διάδοχος σταθμός του ραδιοφωνικού σταθμού των Ενόπλων Δυνάμεων ΥΕΝΕΔ (Υπηρεσία Ενημερώσεως Ενόπλων Δυνάμεων) ο οποίος ιδρύθηκε από την Γεωγραφική Υπηρεσία Στρατού. Το 1982 με την πολιτικοποίησή του μετονομάστηκε σε ΕΡΤ2, ενώ το 1987 με τη συγχώνευση των δύο κρατικών φορέων ραδιοτηλεόρασης μετονομάζεται σε Τέταρτο πρόγραμμα και λίγο αργότερα σε ΕΡΑ 4 . Ο σταθμός μεταδίδει αγώνες και καλύπτει αθλητικά γεγονότα από όλα τα αθλήματα ενώ περιλαμβάνει και πολιτικό δελτίο ειδήσεων. Την ιδέα της δημιουργίας του την είχε ο δημοσιογράφος Γιώργος Τζαβέλλας, ο οποίος μαζί με τους αθλητικογράφους, Κώστα Μότση και Ηρακλή Κοτζιά, υλοποίησαν ένα νέο πρόγραμμα εξόχως πρωτοποριακό για τα δεδομένα του ραδιοφώνου. Η «**ΕΡΑ ΣΠΟΡ**» εξέπεμψε για πρώτη φορά στις 3 Μαΐου 1993 και σύντομα κατέκτησε περίοπτη θέση στη καρδιά του κοινού. Μεταδίδει ζωντανά το πρόγραμμά της με το γνωστό «μικρόφωνο στα γήπεδα». Από τη μέρα που ξεκίνησε έφτασε στη κορυφή της ακροαματικότητας τόσο στη πρωτεύουσα, όσο και στην ελληνική επικράτεια. Πολύ σημαντικές ήταν οι εκπομπές «Τρίτο Μάτι», «12 και 1», «FightClub» και άλλες. Στις 11 Ιουνίου του 2013, όταν με κυβερνητική απόφαση, έκλεισε ολόκληρη η ΕΡΤ, σταμάτησε να εκπέμπει η ΕΡΑ Σπορ. Παρόλα αυτά, οι εργαζόμενοι της ΕΡΤ, οι οποίοι παρέμειναν στα κτίρια της ΕΡΤ συνέχισαν την λειτουργία της ΕΡΑ Σπορ από την συχνότητα 101.8 FM. Ωστόσο, στις 28 Απριλίου του 2015 ψηφίστηκε από τη Βουλή ο νόμος για την επαναλειτουργία της ΕΡΤ, η οποία έγινε στις 11 Ιουνίου του 2015, δύο χρόνια μετά το «μαύρο». Έτσι, από την ημέρα που ξεκίνησε η επανέναρξή της, η ΕΡΑ Σπορ εξέπεμψε ξανά, στις ίδιες συχνότητες και με νέο πλήρες πρόγραμμα (Δεμέτης, n.d.).

Μετά τη δημιουργία της ΕΡΑ ΣΠΟΡ το 1993, στις 25 Νοεμβρίου 1994 με την ονομασία «**ATHENSFM**». Το 1996 μετονομάστηκε σε «**ΣΠΟΡ FM**», ενώ το 2001 συνεργάστηκε με το καινούργιο τότε αθλητικό κανάλι SuperSport και έτσι πήρε την ονομασία SuperSportFM. Την 1 Ιουνίου του 2008 ο ΣΠΟΡ FM Ελλάδας πέρασε στην ιδιοκτησία της NOVA και

μετονομάστηκε σε NovaΣΠΟΡ FM 94.6, ωστόσο ο SuperΣΠΟΡ FM (104.0) διατήρησε την αρχική επωνυμία του. Το πρόγραμμά του ήταν αμιγώς αθλητικού περιεχομένου, όμως η οικονομική κρίση που άρχισε να μαστίζει τη χώρα δεν θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστη και την ιδιοκτήτρια εταιρεία του σταθμού, τη NOVA. Έτσι ο σταθμός πουλήθηκε την 21 Ιανουαρίου του 2014 στον Γιάννη Αλαφούζο και τον ΣΚΑΪ παίρνοντας τη τελική του ονομασία η οποία ισχύει και σήμερα και είναι ο «ΣΠΟΡ FM 94.6». Είναι ένα από τα δημοφιλέστερα ραδιόφωνα στη χώρα και πόλος αθλητικής ενημέρωσης εκατοντάδων χιλιάδων ακροατών καθημερινά. Επίσης καλύπτει αναλυτικά όλα τα αθλητικά γεγονότα για όλα τα αθλήματα και περιλαμβάνει πολλές αθλητικές εκπομπές σε ημερήσια βάση. Πρώτος διευθυντής του σταθμού ήταν ο Χρήστος Σωτηρακόπουλος ενώ από τις 16 Μαΐου του 2015 αυτή τη θέση κατέχει ο Γιώργος Κοσμάς. Ο σταθμός ανήκει ιδιοκτησιακά στην Εκπαιδευτική, Εκδοτική, Ραδιοτηλεοπτική, Παραγωγική & Οργανωτική Ανώνυμη Εταιρεία Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας με τον διακριτικό τίτλο Οργανισμός Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας Α.Ε. - Ο.Μ.Μ.Ε. Α.Ε. (Τζέκης, n.d.).

1.1.2.2.2 Αθλητικές ραδιοφωνικές εκπομπές από το 1995 μέχρι σήμερα

Κατά την εικοσαετία 1995-2015 ιδρύθηκαν κι άλλοι ραδιοφωνικοί σταθμοί, κυρίως τοπικοί που ενημέρωναν περισσότερο για τους αγώνες εντός νομών και περιφερειών όπως π.χ ο «**Top FM 102.4**», «**Ραδιοφωνία Κισσάβου 97.8**» κ.τλ. (Αnon., n.d.)

Τον Ιανουάριο 2015, ως επέκταση του διαδικτυακού ιστοτόπου Sport 24, μεταδίδει για πρώτη φορά ο «**SPORT 24 RADIO 103.3**», με διευθυντή τον Π. Διαμαντόπουλο και Γενικό διευθυντή το Β. Παπαχριστοδούλου. Περιλαμβάνει εικοσιτετράωρη αθλητική κάλυψη και οι σημαντικότερες εκπομπές του είναι «Sport24- Magazino» και το «Σουτ- Τηλεφώνημα» (Δημητρακόπουλος, n.d.).

Οι πιο πρόσφατοι ραδιοφωνικοί σταθμοί που λειτούργησαν μετά το 2015, ήταν πάλι τοπικοί όπως ο «**AEL Radio 104.8**» για την περιφέρεια Θεσσαλίας, ο «**Blueheart 105.1**» για την περιφέρεια Μαγνησίας, καθώς και ο πιο πρόσφατος που ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2018, ο «**Fairplay 96.1**» στη Θεσσαλονίκη (Αnon., χ.χ.).

Σήμερα, λειτουργούν περίπου 17 ραδιοφωνικοί σταθμοί σε όλη την Ελλάδα, οι οποίοι πληροφρούν σχεδόν αποκλειστικά για αθλητικά γεγονότα.

1.1.3 ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

1.1.3.1 ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ- ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Η τηλεόραση είναι το επικοινωνιακό εκείνο μέσο το οποίο έφερε τεχνολογική επανάσταση στον ευρύτερο χώρο της ενημέρωσης και της πληροφόρησης. Μία εκ βάθρων αναθεώρηση του κόσμου της επικοινωνίας που δημιούργησε μία νέα ιδεοπολιτικοκοινωνική θεωρία, εκείνη της επικοινωνίας με αποτέλεσμα να εμφανιστούν νέα μοντέλα ανθρώπινης συμπεριφοράς κι επικοινωνίας. Ο κόσμος με την παρουσία του ραδιοφώνου όντως βρέθηκε πιο κοντά στην ενημέρωση. Με την τηλεόραση όμως, τα πράγματα διαφοροποιήθηκαν στο έπακρο. Η ενημέρωση τώρα γίνεται και διαδραστική. Το γεγονός πλέον καταγράφεται τη στιγμή της παραγωγής του και το σημαντικότερο είναι ότι γίνεται θεατό μέσα στο προσωπικό χώρο του τηλεθεατή.

Όλα άρχισαν το 1887 όταν ο Γερμανός μηχανικός Πάουλ Νίπκοφ επινόησε έναν περιστρεφόμενο δίσκο, ο οποίος με τη χρησιμοποίησή του κατόρθωσε να αναλύσει την εικόνα, σε ερασιτεχνικό όμως επίπεδο. Το 1923 όμως, ο Ρωσοαμερικανός Βαδύμηρος Σβορίκιν ανακαλύπτει το περίφημο «εικονόσκοπιο» με το οποίο διευρυνόταν και αναλυόταν ηλεκτρονικά πλέον η εικόνα. Μετά από χρόνια έμπρακτης εκμετάλλευσης της εφεύρεσης, από το 1928 έως το 1935 πραγματοποιούνται πειραματικές εκπομπές στη τηλεόραση και έως το 1939 μεταδίδονται και κανονικά προγράμματα σε Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία και Αμερική. Η μεγάλη ανάπτυξη της τηλεόρασης πραγματοποιήθηκε μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου (Σκλαβούνης, 1995).

Η ιστορία των τηλεοπτικών συστημάτων των περισσότερων χωρών συνδέεται άμεσα με αυτήν των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων τους. Αντίστοιχα και το ελληνικό ραδιοτηλεοπτικό σύστημα συνδέεται άμεσα με την Ελληνική Ραδιοφωνία και τηλεόραση, την ΕΡΤ. Όσον αφορά τη χώρα μας, ο πρώτος πειραματικός σταθμός ελληνικής τηλεόρασης λειτούργησε το 1961 στη Θεσσαλονίκη από τη Δ.Ε.Η στα πλαίσια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης. Στη συνέχεια ακολούθησαν ορισμένοι πειραματικοί σταθμοί μετάδοσης εκπομπών στην Αθήνα και στις 23 Φεβρουαρίου του 1966 είχαμε την επίσημη έναρξη της Ελληνικής κρατικής τηλεόρασης με την ονομασία «Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας και Τηλεοράσεως (ΕΙΡΤ). Με τη μεταπολίτευση το ΕΙΡΤ μετατρέπεται, το 1975 σε « Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση» (ΕΡΤ) με μοναδικό μέτοχο το κράτος. Με την έλευση της ιδιωτικής ραδιοφωνίας το 1987 αναδιαρθρώνεται η ΕΡΤ. Η ΕΡΤ1 και ΕΡΤ2 συγχωνεύονται σε ενιαίο φορέα, την ΕΡΤ Α.Ε. Η ΕΡΤ ελέγχεται και εποπτεύεται από το κράτος διαμέσου του Υπουργού Προεδρίας της Κυβερνήσεως, έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και τελεί υπό κοινωνικό έλεγχο από την Αντιπροσωπευτική Συνέλευση Κοινωνικού Ελέγχου, ΑΣΚΕ. Στην ΕΡΤ Α.Ε ανήκουν τα κανάλια Ελληνική Τηλεόραση 1 (ΕΤ1) και Ελληνική Τηλεόραση 2 (ΕΤ2), η Ελληνική Ραδιοφωνία (ΕΡΑ, δηλαδή 5 προγράμματα και περιφερειακοί σταθμοί) και η Διεύθυνση Βορείου Ελλάδος (Β.Ε) στην οποία ανήκει το τρίτο κανάλι, η ΕΤ3. Το 1997

η δημόσια τηλεόραση άλλαξε τη φυσιογνωμία και το προγραμματικό προφίλ των δύο βασικών της καναλιών. Συγκεκριμένα η ET1 μετατράπηκε σε κανάλι ψυχαγωγικού περιεχομένου ενώ η ET2 άλλαξε το όνομά της σε Νέα Ελληνική Τηλεόραση (NET) και το προφίλ της σε πολιτιστικό-ενημερωτικό κανάλι.

Γύρω στα τέλη του 1989 εμφανίζονται στις τηλεοπτικές συχνότητες τα δύο πρώτα ιδιωτικά κανάλια. Το Mega Channel (20 Νοεμβρίου του 1989) και ο Antenna TV (31 Δεκεμβρίου του 1989). Η έλευσή τους στο τηλεοπτικό πεδίο σηματοδοτεί όχι μόνο την επίσημη εγκατάλειψη της ελεύθερης ή δημοτικής τηλεόρασης, αλλά και την ουσιαστική αναδιάταξη όλου του επικοινωνιακού πεδίου της χώρας. Με την πάροδο λίγων μηνών, το ένα τηλεοπτικό κανάλι μετά το άλλο εμφανίζονται στις ερτζιανές συχνότητες ολόκληρης σχεδόν της επικράτειας (Παπαθανόσοπουλος, 2005).

Η πρώτη συνδρομητική αθλητική πλατφόρμα δημιουργήθηκε στην Ελλάδα το 1994, από την Ολλανδικών συμφερόντων Nethold/Netmed, η οποία εισήλθε στην αγορά μέσω του συνδρομητικού καναλιού Filmnet. Ήταν η εποχή που η ψηφιακή δορυφορική τηλεόραση φάνταζε ως ιδανικό πεδίο για τους επιχειρηματίες των ΜΜΕ, που διέθεταν τα κεφάλαια για

να υλοποιήσουν και να υποστηρίξουν μια τόσο ακριβή επένδυση. Οι μετρήσεις αγοράς, που είχε κάνει η εταιρεία, έδειχναν ότι το ελληνικό τηλεοπτικό κοινό ήταν έτοιμο να υποδεχθεί μια συνδρομητική ψηφιακή πλατφόρμα, η οποία θα στηριζόταν σε δύο βασικούς άξονες:

α) το κινηματογράφο με ταινίες πρώτης προβολής, και

β) τον αθλητισμό με τις απευθείας μεταδόσεις αγώνων ποδοσφαίρου και μπάσκετ (Αντωνοπούλου, 2008).

Το 2011, ο ΟΤΕ μετονόμασε το Conn-x TV σε ΟΤΕ TV και ξεκίνησε την προσφορά της υπηρεσίας πανελλαδικά και μέσω δορυφόρου (Σκουμπούρης, χ.χ.).

Σήμερα στη χώρα μας, οι ιδιωτικοί τηλεοπτικοί σταθμοί διακρίνονται σε μεγάλους και μικρούς, κρινόμενοι κυρίως τόσο από το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς, όσο και από τα μερίδια θεαματικότητας και ακροαματικότητας που αποσπών από τις έρευνες των μέσων. Γεγονός είναι ότι κυριαρχούν οι σταθμοί οι οποίοι εδράζονται στην Αθήνα και έχουν πανελλήνια κάλυψη όσον αφορά στην εμβέλεια των προγραμμάτων (Παπαθανόσοπουλος, 2005).

1.1.3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΙΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΤΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1.1.3.2.1 Αθλητικές τηλεοπτικές εκπομπές από το 1960 μέχρι το 1993

Στα τέλη της δεκαετίας του 1960 άρχισαν να κάνουν εμφάνιση και οι τηλεοπτικές αθλητικές εκπομπές.

Το 1966 ήταν μια χρονιά-σταθμός για την ελληνική τηλεόραση. Κι αυτό γιατί στις 11 Ιουλίου αρχίζει το Μουντιάλ της Αγγλίας, η διοργάνωση που άλλαξε την ιστορία του ποδοσφαίρου. Ήταν το πρώτο Παγκόσμιο Κύπελλο που είχε πλήρη τηλεοπτική κάλυψη, αφορμή και για τη γέννηση της ελληνικής αθλητικής τηλεόρασης.

Η πρώτη και ιστορικότερη είναι η «**Αθλητική Κυριακή**» στην τότε ΕΙΡ (ΕΡΤ τελικά). Η εκπομπή ξεκίνησε να προβάλλεται στις 27 Φεβρουαρίου του έτους 1972 και αντικατέστησε την εκπομπή Ματιές στα σπορ η οποία μεταδιδόταν μέχρι τότε. Η Αθλητική Κυριακή είναι η μακροβιότερη αθλητική εκπομπή στην ελληνική τηλεόραση. Μεταδίδεται κάθε Κυριακή βράδυ. Η εκπομπή προβάλλει την αγωνιστική κίνηση της Super League (πρώην Α' Εθνική), της Football League (Β' Εθνική), της Α1 του μπάσκετ ανδρών, όλα τα αγωνίσματα της εβδομάδος που διανύεται καθώς και στιγμιότυπα από αγώνες ξένων πρωταθλημάτων. Ο πρώτος παρουσιαστής μέχρι το 1983 ήταν ο Γιάννης Διακογιάννης, έχοντας αρκετούς συμπαρουσιαστές στο πλευρό του όπως ο Βαγγέλης Φουντουκίδης, Γιάννης Μαμουζέλος, ο Χρήστος Σωτηρακόπουλος, ο Νίκος Κατσαρός, η Άννα Καραμανλή κ.ά. Σήμερα την παρουσιάζουν οι δημοσιογράφοι Βασίλης Μπακόπουλος, Πέτρος Μαυρογιαννίδης και Κατερίνα Αναστασοπούλου. Μετά το κλείσιμο της ΕΡΤ, η εκπομπή προβάλλεται βραχύχρονα. Οι απολυμένοι εργαζόμενοι που παρέμεναν στο Ραδιομέγαρο της ΕΡΤ ξεκίνησαν εκ νέου την προβολή ζωντανών εκπομπών της Αθλητικής Κυριακής στις γνωστές ώρες προβολής της. Ταυτόχρονα, η ΔΤ, ο μεταβατικός φορέας ραδιοτηλεόρασης της Ελλάδας, ξεκίνησε με την σειρά της την προβολή της Αθλητικής Κυριακής τις ίδιες ώρες με αυτήν της ΕΡΤ, μέχρι τις 4 Μαΐου 2014, όπου το κανάλι έκλεισε. Μετά την εισβολή των ΜΑΤ στο Ραδιομέγαρο στις 7 Νοεμβρίου, η ΕΤ3 ανέλαβε την μετάδοση των εκπομπών, αφού η ΕΤ3 δεν εκπέμπει από το Ραδιομέγαρο. Ταυτόχρονα η ΝΕΡΙΤ ξεκίνησε εκ νέου τις εκπομπές της Αθλητικής Κυριακής. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την ιστοσελίδα ertopen.com, η Αθλητική Κυριακή εκπέμπει παράνομα από τη ΝΕΡΙΤ, καθώς δεν έχει τα απαραίτητα δικαιώματα για το τίτλο. Μετά το άνοιγμα της ΕΡΤ η εκπομπή επέστρεψε με νέο σήμα και τους ίδιους παρουσιαστές που είχε πριν το κλείσιμο της ΕΡΤ. Σήμα κατατεθέν της εκπομπής η μουσική έναρξης και λήξης την οποία έχει γράψει ο μουσικοσυνθέτης Χρήστος Λεοντής το 1969 και ακούγεται μέχρι σήμερα (Αnon., χ.χ.)

Λίγο πρωτότερα, το αντίπαλο δέος του ΕΙΡ, το κανάλι του στρατού ΤΕΔ (Τηλεόρασις Ενόπλων Δυνάμεων), που θα γινόταν μετέπειτα ΥΕΝΕΔ (και ΕΤ2 τελικά), είχε αρχίσει από τον Φεβρουάριο της ίδιας χρονιάς να προβάλλει κινηματογραφημένα δεκάλεπτα αποσπάσματα από ελληνικά ντέρμπι. Το πρώτο ποτέ μεταδόθηκε την Παρασκευή, 25 Φεβρουαρίου 1966, στις 8:15 το βράδυ και αφορούσε στο ματς Παναθηναϊκός-ΑΕΚ που είχε γίνει στις 19

Δεκεμβρίου 1965 στο γήπεδο της Λεωφόρου. Η εκπομπή ονομαζόταν «**Κυριακή στα γήπεδα**». Έτσι, αυτές οι δύο πειραματικές τότε εκπομπές, συνετέλεσαν στην ανάπτυξη των αθλητικών τηλεοπτικών ρεπορτάζ (Αnon., n.d.).

1.1.3.2.2 Αθλητικές τηλεοπτικές εκπομπές τις χρονιές 1994-2005

Το επόμενο βήμα για το αθλητικό ρεπορτάζ έγινε με την είσοδο της πρώτης συνδρομητικής αθλητικής πλατφόρμας Ολλανδικών συμφερόντων Nethold/Netmed, η οποία εισήλθε στην ελληνική τηλεόραση το 1994 μέσω του συνδρομητικού καναλιού Filmnet. Πλέον, οι τηλεθεατές είχαν πρόσβαση σε απευθείας μεταδόσεις αγώνων ποδοσφαίρου από την Α', Β' και Γ' εθνική κατηγορία. Μέσω της ίδιας συνδρομητικής τηλεόρασης, το 1996, κάνει την εμφάνισή του ακόμη ένα αθλητικό κανάλι το «**Supersport**». Τα αθλητικά αυτά κανάλια αγοράζουν αποκλειστικά δικαιώματα και πλέον αναμεταδίδουν τόσο όλους τους αγώνες ποδοσφαίρου αλλά και μπάσκετ (Αθανασίου, n.d.).

1.1.3.2.3 Αθλητικές τηλεοπτικές εκπομπές από το 2006 μέχρι σήμερα

Το 2006, η τηλεόραση του ΣΚΑΪ, ξεκινάει να προβάλλει μια νέα αθλητική εκπομπή με τίτλο «**GOAL χωρίς σύνορα**», η οποία παρουσίαζε εκτενώς τις αθλητικές δραστηριότητες κάθε αγωνίσματος που λάμβανε χώρα είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό. Παρουσιαστές της υπήρξαν ο Δ. Καρμούρης, Γ. Λιώρης, Π. Βόγλης κ.τ.λ. Η εκπομπή συνεχίζεται μέχρι και σήμερα, όπου τα χρέη του παρουσιαστεί έχει αναλάβει ο Μ. Σφακάκης, και προβάλλεται από τους δέκτες το Σαββατοκύριακο (Νικολαΐδου, n.d.).

Το 2008, ο ΟΤΕ ξεκινάει μια νέα συνδρομητική τηλεόραση με όνομα Conn-x TV δοκιμαστικά. Καθώς είχε απήχηση, το 2010 επεκτάθηκε πανελλαδικά ώσπου στο τέλος της ίδιας χρονιάς, συμπεριλάμβανε 3 αθλητικά κανάλια, το **Conn-x TV Sport 1, 2 και 3** (Σκουμπούρης, n.d.).

Μια νέα εκπομπή δημιουργήθηκε και προβλήθηκε για πρώτη φορά στις 4 Οκτωβρίου του 2015, με τίτλο «**Kick off**» από την τηλεοπτική συχνότητα του ΣΚΑΪ. Προβάλλεται, ακόμη και σήμερα, κάθε Κυριακή, και δεν αρκείται μόνο στο να παρουσιάσει τα αθλητικά γεγονότα, αλλά και στο να ασκήσει κριτική. Στο πάνελ της εκπομπής συμμετέχουν, εκτός από τους παρουσιαστές Κ. Βαϊμάκη και Γ. Τσαούση, έμπειροι αθλητικογράφοι (Αnon., n.d.).

Φτάνοντας στη σημερινή εποχή, τα πράγματα έχουν αλλάξει καθώς κάθε κανάλι έχει τη δική του αθλητική εκπομπή και το ίδιο ισχύει για τα συνδρομητικά κανάλια. Επίσης, όταν λαμβάνει χώρα κάποιο πρωτάθλημα παγκόσμιου βεληνεκούς, δημιουργούνται προσωρινές εκπομπές για την κάλυψη των γεγονότων που συμβαίνουν σε αυτό (Champions League, Mundial, Euro, Eurobasket, Ολυμπιακοί Αγώνες κ.τ.λ.). Σύνολο, το 2018, λειτουργούν περίπου 41 εκπομπές που σχολιάζουν και επικεντρώνονται στον αθλητικό χώρο.

1.1.4 ΔΙΑΔΥΚΤΙΟ

1.1.4.1 ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΥΚΤΙΟΥ- ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το Διαδίκτυο (Internet) είναι ένα πλέγμα από εκατομμύρια διασυνδεδεμένους υπολογιστές που εκτείνεται σχεδόν σε κάθε γωνιά του πλανήτη και παρέχει τις υπηρεσίες του σε εκατομμύρια χρήστες. Αποτελεί ένα «Παγκόσμιο Ηλεκτρονικό Χωριό», οι «κάτοικοι» του οποίου, ανεξάρτητα από υπηκοότητα, ηλικία, θρήσκευμα και χρώμα, μοιράζονται πληροφορίες και ανταλλάσσουν ελεύθερα απόψεις πέρα από γεωγραφικά και κοινωνικά σύνορα. Ένα βασικό χαρακτηριστικό του Internet είναι ότι μπορεί να συνδέει υπολογιστές διαφορετικού τύπου, δηλ. υπολογιστές που μπορεί να διαφέρουν όσον αφορά την αρχιτεκτονική του υλικού (hardware), το λειτουργικό σύστημα που χρησιμοποιούν και το πρωτόκολλο δικτύωσης που εφαρμόζεται στο τοπικό τους δίκτυο. Ακριβώς εξαιτίας αυτής της ευελιξίας του, εξαπλώθηκε σε ολόκληρο τον πλανήτη κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών.

Ένα άλλο ενδιαφέρον χαρακτηριστικό του Internet είναι ότι είναι αποκεντρωμένο και αυτοδιαχειριζόμενο. Δεν υπάρχει δηλαδή κάποιος κεντρικός οργανισμός που να το διευθύνει και να παίρνει συνολικά αποφάσεις σχετικά με το είδος των πληροφοριών που διακινούνται, τις υπηρεσίες που παρέχονται από τους διάφορους υπολογιστές του ή τη διαχείρισή του. Καθένα από τα μικρότερα δίκτυα που το αποτελούν διατηρεί την αυτονομία του και είναι το ίδιο υπεύθυνο για το είδος των πληροφοριών που διακινεί, τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι υπολογιστές του και τη διαχείρισή του.

Οι άνθρωποι χρησιμοποιούν το Internet βασικά για δύο πράγματα:

- α) για να αντλήσουν πληροφορίες και
- β) για να επικοινωνήσουν με άλλους ανθρώπους που είναι κι αυτοί χρήστες του.

Το Διαδίκτυο, σε συνδυασμό με την ολοένα αναπτυσσόμενη ψηφιακή τεχνολογία, έχει δημιουργήσει μία τεράστια αγορά γνώσεων/πληροφοριών. Παραδοσιακές μορφές τέχνης (όπως για παράδειγμα ο κινηματογράφος και η μουσική) μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας παίρνουν την ίδια μορφή (αρχείων δεδομένων) με αντικείμενα που εκ πρώτης όψεως είναι εντελώς διαφορετικά (όπως για παράδειγμα η ιατρική επιστήμη ή κάποιο πρόγραμμα λογισμικού). Παρατηρείται λοιπόν μία συγκέντρωση γνώσης ή, αν είναι δυνατό να λεχθεί, πολιτιστικής κληρονομιάς, που σχετίζεται άμεσα με το Ίντερνετ.

Η καθημερινή ενημέρωση από διαδικτυακούς τόπους έχει μπει ολοένα και περισσότερο στη ζωή του κοινού. Οι διαδικτυακοί τόποι προσφέρουν στην πλειοψηφία τους άμεση ενημέρωση, ενώ ο αυξανόμενος αριθμός τους εγγυάται πλουραλισμό απόψεων. Επιπλέον, σε αυτή την κατεύθυνση βοηθάει και η παρουσία εκατοντάδων ενημερωτικών ιστολογίων (blogs). Υπάρχει επίσης ο ηλεκτρονικός τύπος και πολλές ιστοσελίδες (sites) που προσφέρουν απόψεις ανθρώπων, πληροφορίες κ.ά. (Θεσσαλίας, 1997)

1.1.4.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

1.1.4.2.1 Η πρώτη αθλητική ιστοσελίδα

Η εμφάνιση των διαδικτυακών μέσων αθλητικής δημοσιογραφίας συνέβη το 1996, όταν δημιουργήθηκε η πρώτη ιστοσελίδα με όνομα «**Sportline**». Αποτέλεσε την πρώτη ιστοσελίδα αθλητικού περιεχομένου στην Ελλάδα και ιδρύθηκε την 1 Νοεμβρίου 1996. Εμπνευστής της ήταν ο δημοσιογράφος Κώστας Γεωργιάδης ο οποίος ήταν και ο ιδιοκτήτης και διευθυντής της. Ο ίδιος χαρακτηριστικά αναφέρει «Διάβασα μια είδηση που έλεγε ότι οι εταιρείες Σόνυ και Φίλιπς ρίχνουν στην αγορά τηλεοράσεις με ενσωματωμένο Ίντερνετ. Έτσι μου γεννήθηκε η ιδέα να δημιουργήσουμε ένα μέσο επικοινωνίας και ενημέρωσης με αθλητικά θέματα μέσα στο Ίντερνετ. Ένα είδος εφημερίδας, ή όπως αλλιώς θέλετε πείτε το, που έχει μεγάλες δυνατότητες ταχύτατης ενημέρωσης και "άνοιγμα" χώρου και χρόνου». Το νέο αυτό μέσο αθλητικής ενημέρωσης άνοιξε νέους ορίζοντες στην πληροφόρηση και την επικοινωνία ειδικά με βάση τα δεδομένα της εποχής. Πλέον ήταν δυνατόν κάποιος που δεν ήταν εφικτό να παρακολουθήσει έναν ποδοσφαιρικό αγώνα για παράδειγμα, να μάθει για το αποτέλεσμα αμέσως μετά το τέλος του, και μετά από λίγα λεπτά να δει φωτογραφίες και να διαβάσει τυχόν συνεντεύξεις των πρωταγωνιστών. Επίσης πολύ σημαντικό ήταν το γεγονός ότι έδωσε τη δυνατότητα στους χρήστες να μπορούν να ενημερώνονται ανά πάσα στιγμή για οποιαδήποτε εξέλιξη αφού από τη φύση του ένα τέτοιο μέσο είναι διαδραστικό και ανανεώνεται συνεχώς. Οι χρήστες του προέρχονταν κυρίως από υπαλλήλους οι οποίοι είχαν στο γραφείο τους υπολογιστή με πρόσβαση στο διαδίκτυο και φοιτητές του εξωτερικού αλλά και γενικότερα την ομογένεια που αριθμούσε αρκετούς φιλάθλους στις τάξεις της (Μπίτσικα, n.d.).

1.1.4.2.2 Αθλητικές ιστοσελίδες από το 2000 μέχρι σήμερα

Την 1^η Φεβρουαρίου του 2001 ιδρύεται μία νέα ιστοσελίδα. Το **contra.gr** ιδρύθηκε την 1η Φεβρουαρίου του 2001 από Έλληνες φοιτητές του εξωτερικού και νυν επιστήμονες. Ιδρυτές του ήταν οι Κωνσταντίνος Πετρόπουλος και Βασίλης Παπαχριστοδούλου. Η λογική που ακολουθεί ο ιστότοπος αυτός είναι να παρέχει δυνατότητα ενημέρωσης στο χρήστη καθώς και τη δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων και αναλύσεις πάνω στα αθλητικά ζητήματα. Το contra.gr βασίζεται στο καθημερινό ρεπορτάζ και την εμπειριστατωμένη άποψη στην συνεχή ενημέρωση των χρηστών. Αριθμεί 2.000.000 μοναδικούς επισκέπτες και 34.772.201 «χτυπήματα» στις σελίδες του σε μηνιαία βάση και αποτελεί μία από τις πρώτες επιλογές των χρηστών για έγκυρη και αντικειμενική αθλητική ενημέρωση. Επίσης το περιεχόμενό του

προσφέρεται σε μορφή web και mobile. Ανήκει ιδιοκτησιακά στον όμιλο 24MEDIA- Digital Media Group του Δημήτρη Μάρη (Τζέκης, χ.χ.).

Το 2014, με την πώληση του **ΣΠΟΡ FM** στον ΣΚΑΪ, ξεκινάει να λειτουργεί και η ομώνυμη ιστοσελίδα, πρωτοτυπώντας στο χώρο, αφού εκτός από τα παραπάνω που περιλάμβαναν οι άλλες ιστοσελίδες, σχολίαζε και άλλες καταστάσεις που λαμβάνουν χώρα στον αθλητικό κόσμο, όπως βία, διαφθορά, παρασκήνιο κ.τ.λ. Σημαντικοί δημοσιογράφοι που αρθρογραφούν είναι ο Χ. Σωτηρακόπουλος, ο Γ. Χελάκης, ο Μ. Χριστόγλου κ.ά (Anon., n.d.).

Μετά το 2014, δημιουργήθηκαν κι άλλες δύο σημαντικές ιστοσελίδες, η «**gazzeta**» και η «**sport24**». Η λειτουργία και των δύο σημείωσε μεγάλη επιτυχία, αφού εξακολουθούν και αυτές (όπως όλες οι παραπάνω) να υπάρχουν μέχρι και σήμερα με την επισκεψιμότητά τους να αυξάνεται σημαντικά (Τζέκης, χ.χ.) (Anon., n.d.).

Το 2018, λειτουργούν πάνω από 200 ιστοσελίδες και ιστολόγια που πληροφορούν τους χρήστες του διαδικτύου για οποιοδήποτε άθλημα, αθλητικό γεγονός και ομάδα (Anon., n.d.).

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 1996 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ.

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι με την πάροδο των χρόνων, στην ήδη υπάρχουσα ευρεία γκάμα αθλητικών γεγονότων προστίθεται μια πληθώρα επιπλέον αθλητικών διοργανώσεων, οι οποίες δεν μπορούμε να αρνηθούμε ότι δεν επηρεάζουν την καθημερινότητά μας ή στιγμές αυτής. Οι μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις, άλλες μικρής περιοδικότητας, άλλες μεγάλης, αποτελούν πόλο έλξης για δεσεκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως. Άλλοι σπεύδουν να τις παρακολουθήσουν από κοντά κι άλλοι να ενημερωθούν για την εξέλιξή τους μέσω όλων των αθλητικών Μ.Μ.Ε. (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, περιοδικά, ιστολόγια). Δεδομένης της μεγάλης προσοχής που δίνουν στα σημαντικά αθλητικά γεγονότα θα ήταν εύλογο συμπέρασμα να θεωρήσουμε πως η τηλεθέαση των εκπομπών- αγώνων, η ακροαματικότητα των αθλητικών εκπομπών στο ραδιόφωνο, η επισκεψιμότητα των αθλητικών ιστολογίων και η κυκλοφορία των αθλητικών εφημερίδων θα αυξάνονταν κατά κόρον. Κι εφόσον αυτό συμβαίνει σε παγκόσμια κλίμακα, θα πρέπει να ισχύει και για τη χώρα μας, την Ελλάδα.

Στη χώρα μας, παρατηρείται το παράδοξο γεγονός πως ενώ η τηλεθέαση των αγώνων και αθλητικών εκπομπών, η ακροαματικότητα και η επισκεψιμότητα σε ιστολόγια είναι συνεχώς αυξημένη, η προτίμηση για την «παραδοσιακή» αθλητική εφημερίδα φαίνεται πως ακολουθεί φθίνουσα πορεία.

Στο παρόν κεφάλαιο, όπως αναφέραμε και στην περίληψη, θέλουμε να μελετήσουμε αν αυτή η συνεχόμενη αύξηση και ύπαρξη σημαντικών αθλητικών γεγονότων επηρεάζει τη μέση κυκλοφορία των εφημερίδων και σε ποιες χρονολογίες παρατηρείται αυτό.

Αποφασίσαμε λοιπόν, να κάνουμε μια γενική καταγραφή των αθλητικών γεγονότων από το 1996 μέχρι και σήμερα και να συγκεντρώσουμε τη συνολική μέση κυκλοφορία των αθλητικών εφημερίδων τις ίδιες χρονολογίες και να προσπαθήσουμε να βγάλουμε το συμπέρασμα για την επιρροή των αθλητικών γεγονότων στην πορεία κυκλοφορίας τους. Τέλος, εστίασαμε μόνο στις αθλητικές εφημερίδες που κυκλοφορούσαν στην Αθήνα και δεν λάβαμε υπόψιν για την κυκλοφορία εφημερίδων εκτός πρωτεύουσας ούτε για την κυκλοφορία των αθηναϊκών αθλητικών εφημερίδων στην επαρχία.

2.1 ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ 1996-2016

Όπως είναι ευρέως γνωστό, κάθε χρονιά λαμβάνει χώρα πληθώρα αθλητικών διοργανώσεων, τόσο σε εγχώριο επίπεδο, αφού στην Ελλάδα διεξάγονται συνεχώς πρωταθλήματα και κύπελλα για μια ευρεία γκάμα αθλημάτων όπως πετοσφαίριση, καλαθοσφαίριση κ.τ.λ., όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, με τα κύπελλα και πρωταθλήματα από όλες τις χώρες, τους Ολυμπιακούς αγώνες κ.ά. Στο σημείο αυτό θα αναλύσουμε για κάθε χρονιά από το 1996 μέχρι το 2016 τα ακριβή αθλητικά γεγονότα που συνέβησαν.

- Ø Το 1996 έλαβαν χώρα πρωταθλήματα πετοσφαίρισης, υδατοσφαίρισης, χειροσφαίρισης A1 και A2 γυναικών και ανδρών, κύπελλα καλαθοσφαίρισης και πετοσφαίρισης, Βαλκανικοί αγώνες κλειστού στίβου, διηπειρωτικό κύπελλο καλαθοσφαίρισης, ευρωλίγκα ανδρών, ευρωπαϊκό πρωτάθλημα καλαθοσφαίρισης, παγκόσμιο πρωτάθλημα Φόρμουλα 1, πανελλήνιο πρωτάθλημα ανώμαλου δρόμου ανδρών και γυναικών και πανελλήνιο πρωτάθλημα κλειστού στίβου ανδρών και γυναικών. Επίσης, έγιναν κι οι θερινοί Ολυμπιακοί αγώνες στη Τζόρτζια της Αμερικής.
- Ø Τα αθλητικά γεγονότα του 1997, περιελάμβαναν, εκτός από τα ελληνικά πρωταθλήματα και τα κύπελλα πετοσφαίρισης, καλαθοσφαίρισης, χειροσφαίρισης και υδατοσφαίρισης, Βαλκανικούς αγώνες κλειστού στίβου, ευρωλίγκα ανδρών, ευρωμπάσκετ, μεσογειακούς αγώνες, παγκόσμιο πρωτάθλημα Φόρμουλα 1 και πανελλήνιο πρωτάθλημα ανώμαλου δρόμου ανδρών και γυναικών.
- Ø Το 1998 παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον ως προς τα αθλητικά δρώμενα. Εκτός από τα ελληνικά πρωταθλήματα και κύπελλα σε πληθώρα αθλημάτων, τότε πραγματοποιήθηκε το Παγκόσμιο Κύπελλο (Μουντιάλ) στη Γαλλία και το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Υγρού Στίβου στο Περθ της Αυστραλίας. Επίσης, την ίδια χρονιά διεξήχθησαν και οι χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες στην Ιαπωνία καθώς οι Αγώνες Καλής Θέλησης στη Νέα Υόρκη. Κορυφαίο αθλητικό γεγονός θεωρήθηκε επίσης και το Μουντομπάσκετ Ανδρών που πραγματοποιήθηκε στη χώρα μας καθώς και οι Πανευρωπαϊκοί Αγώνες Στίβου στη Βαλένθια της Ισπανίας.
- Ø Το 1999, εκτός από τα συνηθισμένα ελληνικά πρωταθλήματα και κύπελλα που υπάρχουν κάθε χρονιά και τα αναφέραμε παραπάνω, έλαβαν χώρα οι Βαλκανικοί αγώνες στίβου, το Ευρωμπάσκετ και η Φόρμουλα 1.
- Ø Το 2000 επιπλέον με τα αθλητικά πρωταθλήματα και κύπελλα της χώρας μας, τους Βαλκανικούς αγώνες στίβου και τη Φόρμουλα 1, διεξήχθησαν και οι Θερινοί Ολυμπιακοί αγώνες στο Σίδνευ της Αυστραλίας.
- Ø Την επόμενη χρονιά, είχαμε επιπλέον το Ευρωμπάσκετ, τους Μεσογειακούς Αγώνες και το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Ράλι.

- ∅ Το 2002 έλαβαν επιπλέον χώρα, οι Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες στο Σολτ Λεικ Σίτυ της ΗΠΑ.
- ∅ Το 2003, διεξήχθη επιπλέον το Ευρωμπάσκετ.
- ∅ Το 2004, ήταν μια σημαντική χρονιά για τη χώρα μας, γιατί φιλοξένησε τους Θερινούς Ολυμπιακούς αγώνες και γιατί συμμετείχε στο Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα ποδοσφαίρου της ίδιας χρονιάς και κατάφερε να σηκώσει το τρόπαιο.
- ∅ Το 2005, έλαβαν επιπλέον χώρα το Ευρωμπάσκετ και οι Μεσογειακοί Αγώνες.
- ∅ Το 2006, προστέθηκε στα ελληνικά πρωταθλήματα και το πανελλήνιο πρωτάθλημα κανοέ καγιάκ σπριντ, ενώ στο Τορίνο της Ιταλίας πραγματοποιήθηκαν οι Χειμερινοί Ολυμπιακοί αγώνες.
- ∅ Την επόμενη ακριβώς χρονιά, πραγματοποιήθηκε επιπλέον το Ευρωμπάσκετ, ενώ στις 4 Απριλίου της ίδιας χρονιάς η Διυπουργική Επιτροπή αποφασίζει την κατάργηση 270 συνδέσμων φιλάθλων για την πάταξη της βίας στο χώρο του αθλητισμού καθώς και την αναβολή πολλών πολλών διοργανώσεων ομαδικών αθλημάτων, όπως το All Star Game ποδοσφαίρου. Αφορμή για αυτό, ήταν μια θανατηφόρα σύγκρουση μεταξύ οπαδών (και χούλιγκαν) του Παναθηναϊκού και του Ολυμπιακού (Magazine, n.d.).
- ∅ Το 2008, διεξήχθησαν επιπλέον, η Ευρωλίγκα Ανδρών, οι Θερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες και οι Θερινοί Παραολυμπιακοί στο Πεκίνο της Κίνας.
- ∅ Σημαντικά αθλητικά γεγονότα που έλαβαν χώρα το 2009, ήταν το Ευρωμπάσκετ, το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Τζούντο και οι Μεσογειακοί Αγώνες.
- ∅ Το 2010, τα αθλητικά γεγονότα παρέμειναν τα συνήθη ελληνικά πρωταθλήματα και κύπελλα σε διάφορα αθλήματα όπως και τις προηγούμενες χρονιές (πετοσφαίριση, αντισφαίριση, επιτραπέζια αντισφαίριση κ.τ.λ.).
- ∅ Το 2011, στα κύπελλα πετοσφαίρισης προστέθηκε και το League Cup ανδρών.
- ∅ Το 2012, στα κύπελλα της χώρας μας προστέθηκε το Beach Volley Clubs Cup, ενώ επίσης στο Λονδίνο έλαβαν χώρα οι Θερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες. Έλαβαν ακόμη χώρα, η Ευρωλίγκα ανδρών, το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Τζούντο κι οι Ευρωπαϊκοί Πανεπιστημιακοί Αγώνες.

- Ø Το 2013, διεξήχθησαν ακόμη η Ευρωλίγκα Ανδρών και το Διηπειρωτικό Κύπελλο καλαθοσφαίρισης.
- Ø Το 2014, είχαμε επιπλέον τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες στο Σότσι της Ρωσίας και το Βρετανικό Πρωτάθλημα Κλειστού Στίβου.
- Ø Το 2015, δεν είχαμε κάποια άλλη διοργάνωση, πέρα από τα ελληνικά πρωταθλήματα και κύπελλα.
- Ø Τέλος, το 2016 είχαμε επιπλέον το Βαλκανικό Πρωτάθλημα Τζούντο, τους Νορδικούς Αγώνες Κλειστού Στίβου και τους Θερινούς Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες στο Ρίο ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας (Βικιπαιδεία, χ.χ.).

2.2. ΜΕΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 1996-2016

Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται τα στοιχεία κυκλοφορίας αθλητικών εφημερίδων της Αθήνας από το 1996 μέχρι το 2016.

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΙΤΛΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΙΤΛΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ
1996	5	5	313.239
1997	5	5	330.308
1998	8	8	363.475
1999	6	6	327.911
2000	6	6	341.630
2001	7	7	338.772
2002	9	9	327.251
2003	9	9	322.847
2004	9	9	314.270
2005	10	10	342.379
2006	11	11	333.504
2007	17	16	385.494
2008	16	15	403.043
2009	12	11	323.387
2010	12	11	265.448
2011	13	12	192.265
2012	13	12	141.336
2013	10	9	108.730
2014	9	8	88.032
2015	9	8	71.109
2016	9	8	63.548

Πίνακας 1. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 1996-2016. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Τα στοιχεία συλλέχθηκαν από την Ένωση Ιδιοκτητών Ημερήσιων Εφημερίδων Αθηνών και αφορούν τη συνολική μέση κυκλοφορία των αθλητικών εντύπων που υπήρχαν κάθε χρονιά. Καταγράφονται επίσης οι αριθμοί τίτλων των εφημερίδων της Κυριακής και της Δευτέρας. Ο πίνακας αυτός είναι πολύτιμο εργαλείο για να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε, να αναλύσουμε και να συγκρίνουμε την πορεία της κυκλοφορίας των αθλητικών εφημερίδων με την πάροδο του χρόνου. Στα συγκεκριμένα αριθμητικά δεδομένα δεν λαμβάνονται υπόψιν οι εκδόσεις της Δευτέρας.

Το 1996 λοιπόν, παρατηρούμε ότι κυκλοφορούν 5 αμιγώς αθλητικές εφημερίδες στην Αθήνα («SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ» κι η «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ») οι οποίες συνολικά σημειώνουν μέση κυκλοφορία τα 313.239 φύλλα.

Την επόμενη χρονιά, ο αριθμός των κυκλοφορόντων εφημερίδων παραμένει ίδιος και μάλιστα παραμένουν οι ίδιες εφημερίδες, ενώ παρατηρούμε μια μικρή άνοδο στη μέση κυκλοφορία για 17.000 φύλλα.

Το 1998 παρατηρούμε σημαντική αύξηση στον αριθμό των τίτλων, καθώς πλέον κυκλοφορούσαν 8 εφημερίδες («SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ» κι η «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ», «SPORT + MATCH», «ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ SPORTS» και ο «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ») και η μέση κυκλοφορία παρουσίασε αύξηση κατά περίπου 30.000 φύλλα.

Μετά από αυτή την άνοδο, το 1999, βλέπουμε πάλι πτώση τόσο στους τίτλους όσο και στην κυκλοφορία. Πλέον, κυκλοφορούν 6 εφημερίδες («SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ» κι η «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ» και ο «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ») κι η κυκλοφορία πέφτει στα περίπου 328.000 φύλλα.

Το 2000, ο αριθμός των τίτλων παραμένει ίδιος με το 1999 («SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ» και ο «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ»), αλλά βλέπουμε μικρή άνοδο στην κυκλοφορία των εφημερίδων.

Την επόμενη χρονιά, σύμφωνα με τον πίνακα, βλέπουμε πως ενώ ο αριθμός των τίτλων αυξήθηκε κατά έναν («SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ» και «DERBY SPORTS»), η κυκλοφορία παρουσίασε ελάττωση.

Το 2002, οι αθλητικές εφημερίδες που υπήρχαν ήταν εννέα («SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», η «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ»,

«ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ», «DERBY SPORTS», « SCORE LIVE» και «GOAL NEWS»), αλλά η μέση κυκλοφορία συνεχίζει να μειώνεται.

Τον επόμενο χρόνο, οι τίτλοι παραμένουν στον ίδιο αριθμό («SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», η «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ», «DERBY SPORTS», « SCORE LIVE» και «GOAL NEWS»), ενώ η μέση κυκλοφορία πέφτει κι άλλο, φτάνοντας πλέον σχεδόν τα 329.000 φύλλα.

Το 2004, η μέση κυκλοφορία συνέχισε να μειώνεται, ενώ ο αριθμός των τίτλων παρέμενε σταθερός στις 9 κυκλοφορούσες αθλητικές εφημερίδες («SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», η «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ», «DERBY SPORTS», « SCORE LIVE» και «GOAL NEWS»).

Το 2005, προστέθηκε ακόμη μια εφημερίδα στο σύνολο («SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», η «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ», «DERBY SPORTS», « SCORE LIVE», «GOAL NEWS» και η «SPORTDAY»), ενώ παράλληλα η μέση κυκλοφορία αυξάνεται κατά περίπου 30.000 φύλλα συνολικά.

Το 2006, ακόμη μια εφημερίδα ξεκινάει τη λειτουργία της, αυξάνοντας τον αριθμό των τίτλων σε 11 («SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», η «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ», «DERBY SPORTS», « SCORE LIVE», «GOAL NEWS», «SPORTDAY» και «ΝΤΑΜΠΛ ΣΠΟΡ») , ενώ η μέση κυκλοφορία μειώνεται φτάνοντας πάλι σχεδόν τα 334.000 φύλλα.

Την επόμενη ακριβώς χρονιά, παρατηρήθηκε μια ραγδαία αύξηση στον αριθμό των τίτλων αφού από τους 11 του 2006, φτάσαμε στους 17 τίτλους της Κυριακής («DERBY SPORTS», «GOAL NEWS», «SCORE LIVE», «SPORT XL», «SPORTDAY», «SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «ΕΝΩΣΗ», «Η ΓΑΤΑ», «Η ΠΡΑΣΙΝΗ», «ΝΕΑ ΩΡΑ», «ΝΤΑΜΠΛ ΣΠΟΡ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ» κι η «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ») και στους 16 της Δευτέρας («DERBY SPORTS ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «GOAL NEWS ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «SCORE LIVE ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «SPORT XL ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «SPORTDAY ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «SPORTIME ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ», «ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΝΕΑ ΩΡΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΝΤΑΜΠΛ ΣΠΟΡ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ» και η «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ»). Παρομοίως, αύξηση παρατηρήθηκε και στη μέση κυκλοφορία, φτάνοντας κατά προσέγγιση τα 385.000 φύλλα.

Το 2008, ενώ οι αθλητικές εφημερίδες μειώνονται κατά μία τόσο αυτών της Κυριακής, όσο και αυτών της Δευτέρας φτάνοντας αντίστοιχα τις 16 («DERBY SPORTS», «GOAL NEWS», «SCORE LIVE», «SPORTDAY», «SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», «ΕΝΩΣΗ», «ΕΞΕΔΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», «Η ΓΑΤΑ», «Η ΠΡΑΣΙΝΗ», «ΝΕΑ ΩΡΑ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ» κι η «Ω») και τις 15 («DERBY SPORTS ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «GOAL NEWS ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ»,

«SCORE LIVE ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «SPORTDAY ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «SPORTIME ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΕΞΕΔΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΝΕΑ ΩΡΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ» και η «Ω ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ») αντίστοιχα. Η κυκλοφορία αυξάνεται τόσο, ώστε φτάνει στην ανώτερη τιμή της από όλα αυτά τα χρόνια, με μέσο όρο κυκλοφορίας περίπου τα 403.000 φύλλα.

Το 2009, οι εφημερίδες που κυκλοφορούν είναι 12 («DERBY NEWS», «DERBY SPORTS», «GOAL NEWS», «SCORE LIVE», «SPORTDAY», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», «ΕΞΕΔΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», «Η ΓΑΤΑ», «Η ΠΡΑΣΙΝΗ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ») και 11 («DERBY NEWS ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «DERBY SPORTS ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «GOAL NEWS ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «SCORE LIVE ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «SPORTDAY ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΕΞΕΔΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ») την Κυριακή και τη Δευτέρα αντίστοιχα. Η μέση κυκλοφορία πέφτει κατακόρυφα στα 323.000 φύλλα.

Το 2010, οι τίτλοι παρέμειναν σταθεροί («DERBY NEWS», «GOAL NEWS», «SCORE LIVE», «ΕΞΕΔΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», «SPORTDAY», «Η ΓΑΤΑ», «Η ΠΡΑΣΙΝΗ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ», «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», «ΓΑΥΡΟΣ»), ενώ η μέση κυκλοφορία για πρώτη φορά μέσα σε αυτή την εικοσαετία έπεσε κάτω από τις 300.000.

Το 2011, οι τίτλοι αυξήθηκαν κατά έναν αφού στις ήδη υπάρχουσες εφημερίδες προστέθηκε και η «ΚΙΤΡΙΝΟΜΑΥΡΗ ΩΡΑ» και της Δευτέρας και της Κυριακής. Πλέον οι κυκλοφορίες έχουν πέσει κάτω από 200.000.

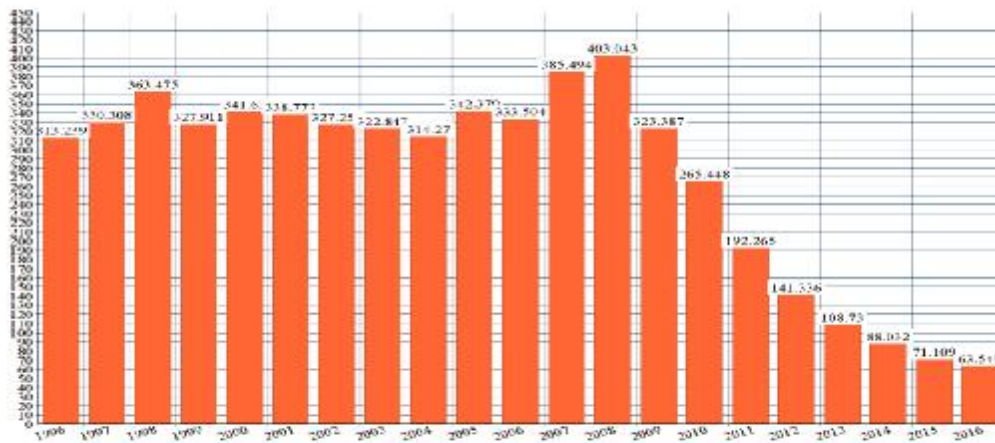
Το 2012, οι εφημερίδες παρέμειναν στους 13 τίτλους για τη Δευτέρα και 12 τίτλους για την Κυριακή. Στις ήδη υπάρχουσες εφημερίδες προστέθηκαν οι «ΚΙΤΡΙΝΟΜΑΥΡΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ» και «ΚΙΤΡΙΝΟΜΑΥΡΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ», ενώ οι «SCORE LIVE» και «SCORE LIVE ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ» σταματάει τη λειτουργία της. Οι κυκλοφορίες εκείνη τη χρονιά έπεσαν κάτω από 150.000 φύλλα.

Την επόμενη ακριβώς χρονιά, οι αθλητικές εφημερίδες μειώνονται κατά τρεις, εφόσον η «ΚΙΤΡΙΝΟΜΑΥΡΗ ΩΡΑ», η «ΚΙΤΡΙΝΟΜΑΥΡΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ», η «ΦΙΛΑΘΛΟΣ» και η «SCORE LIVE» σταματάνε τη λειτουργία τους. Προστέθηκε όμως, μια νέα εφημερίδα με τίτλο «LIVE SPORT». Η μέση κυκλοφορία πλέον κυμαίνεται στα 108.000 φύλλα.

Το 2014, οι κυκλοφορούσες εφημερίδες ήταν 9 για την Κυριακή και 8 για τη Δευτέρα με τίτλους «GOAL NEWS», «LIVE SPORT», «SPORTDAY», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», «ΓΑΥΡΟΣ», «Η ΓΑΤΑ», «Η ΠΡΑΣΙΝΗ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ» και η «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ». Η μέση κυκλοφορία έφτασε τα 88.000 φύλλα.

Οι εφημερίδες παρέμειναν οι ίδιες χωρίς αλλαγές στον αριθμό ή στους τίτλους, αλλά η κυκλοφορία συνεχίζει να πέφτει το 2015.

Τέλος, το 2016 οι εφημερίδες επίσης παρέμειναν ξανά οι ίδιες σε αριθμό και τίτλους, ενώ η μέση κυκλοφορία έπιασε τη χαμηλότερη τιμή της εικοσαετίας αγγίζοντας προσεγγιστικά τα 63.500 φύλλα.

Εικόνα 1.Γράφημα μέσης ημερήσιας κυκλοφορίας από το 1996-2016.Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Σαν συμπέρασμα λοιπόν, όπως παρατηρούμε στον πίνακα, η μέση ημερήσια κυκλοφορία των αθλητικών εφημερίδων παρουσιάζει μια σταθερά αυξημένη τιμή από το 1996 μέχρι το 1998. Από το 1999 μέχρι το 2007 παρουσιάζει συχνές αυξομειώσεις με μικρή διαφορά μεταξύ τους. Το έτος 2008, παρατηρούμε ότι η μέση κυκλοφορία των αθλητικών εφημερίδων της Αθήνας φτάνει στην υψηλότερη τιμή της, δηλαδή περίπου στα 400.000 φύλλα. Από το 2008 και μετά, παρατηρούμε ότι η μέση κυκλοφορία αρχίζει και μειώνεται φτάνοντας στην ελάχιστη τιμή το έτος 2016, δηλαδή περίπου στα 63.500 φύλλα (ΑΘΗΝΑΣ, χ.χ.).

2.2 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΜΕ ΤΗ ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

Όπως είναι ευρέως γνωστό, τα αθλητικά γεγονότα ποικίλλουν περιοδικότητας. Άλλα διεξάγονται ετήσια κι άλλα ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Θέλοντας να εξετάσουμε αν επηρεάζουν τα αθλητικά γεγονότα τη μέση κυκλοφορία των αθλητικών εφημερίδων, αποφασίσαμε να εστιάσουμε είτε σε χρονιές που παρουσίασαν μεγάλο αθλητικό ενδιαφέρον, είτε σε χρονιές που η χώρα μας με τη συμμετοχή αθλητών κι αθλητικών ομάδων κατέκτησε τρόπαια, μετάλλια ή νίκες και φυσικά να επικεντρωθούμε σε μεγάλα και σημαντικά γεγονότα όπως οι Ολυμπιακοί αγώνες και Ευρωπαϊκά κύπελλα.

Το 1998 λοιπόν, υπήρξε μια χρονιά με σημαντικά αθλητικά γεγονότα αφού διεξήχθησαν Παγκόσμιο Κύπελλο (Μουντιάλ) στη Γαλλία και οι χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες στην Ιαπωνία. Κορυφαίο αθλητικό γεγονός θεωρήθηκε επίσης και το Μουντομπάσκετ Ανδρών που πραγματοποιήθηκε στη χώρα μας καθώς και οι Πανευρωπαϊκοί Αγώνες Στίβου στη Βαλένθια της Ισπανίας. Αν αναλύσουμε τη μέση κυκλοφορία που σημείωσαν εκείνη τη χρονιά οι αθλητικές εφημερίδες σε σχέση με το 1997 και το 1999, θα δούμε ότι το 1998 παρουσιάστηκε υψηλότερη τιμή κυκλοφορίας κι επομένως υψηλότερες πωλήσεις. Μάλιστα, το 1998 είχαμε και περισσότερες εφημερίδες σε λειτουργία σε σχέση με τις άλλες δύο χρονολογίες. Βλέποντας αυτή την ανάπτυξη, δεν θα μπορούσαμε να αρνηθούμε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, η συσσώρευση σημαντικών αθλητικών γεγονότων προώθησε την ανάπτυξη των έντυπων Μ.Μ.Ε.

Αδιαμφισβήτητα μια σημαντική χρονιά για τον αθλητισμό στη χώρα μας, αποτέλεσε το 2004. Εκείνη τη χρονιά, η Αθήνα φιλοξένησε τους θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες με μεγάλη επιτυχία κι επίσης η Εθνική ομάδα ποδοσφαίρου της χώρας μας συμμετείχε στο Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα (Euro) και μάλιστα κατάφερε να κερδίσει το τρόπαιο. Οι νίκες υπήρξαν πάντα μια κινητήριος δύναμη για κάθε λαό και είναι λογικό εκείνη τη χρονιά κάθε Έλληνας να επιθυμούσε να ενημερωθεί γύρω από τα αθλητικά δρώμενα. Λογικά λοιπόν, θα περιμέναμε να δούμε τη μέση κυκλοφορία και τις πωλήσεις να είναι αρκετά αυξημένες. Ακολουθήσαμε την ίδια μεθοδολογία με παραπάνω και συγκρίναμε τις δύο προαναφερθείσες παραμέτρους με την προηγούμενη και την επόμενη χρονιά. Παρατηρήσαμε λοιπόν ότι σημειώθηκε ένα παράδοξο γεγονός. Το 2003 και το 2005 η μέση κυκλοφορία ήταν περισσότερο υψηλή από το 2004, κι επομένως και οι πωλήσεις. Αν και το 2005, αυξήθηκαν οι τίτλοι εφημερίδων, δεν μπορούμε να πούμε πως απαραίτητα δικαιολογείται από τα αθλητικά γεγονότα του 2004, καθώς οι πωλήσεις είχαν μειωθεί. Σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσαμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι τα αθλητικά γεγονότα δεν επηρέασαν την ανάπτυξη των αθλητικών έντυπων μέσων, πόσο μάλλον φαίνεται ότι την επηρέασαν αρνητικά.

Τέλος, για να μελετήσουμε και πιο πρόσφατα σπουδαία αθλητικά γεγονότα, εστιάσαμε στο έτος 2012. Το 2012, μονοπώλησαν το ενδιαφέρον του αθλητικού κοινού και το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα, αλλά και οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο Λονδίνο. Σε αυτή την περίπτωση, είδαμε

ότι το 2011 η ζήτηση αθλητικών εφημερίδων ήταν μεγαλύτερη από το 2012 και το 2013 μικρότερη. Επίσης, το 2013 οι κυκλοφορούσες αθλητικές εφημερίδες μειώθηκαν, αφού αρκετές έπαψαν τη λειτουργία τους. Συνεπώς, και σε αυτήν την περίπτωση βλέπουμε πως τα αθλητικά γεγονότα επηρέασαν αρνητικά την ανάπτυξη των αθλητικών εφημερίδων.

Αν επικεντρωθούμε μεμονωμένα στην ύπαρξη των αθλητικών γεγονότων ως το μόνο μέσο που έχει επίδραση στην ανάπτυξη των αθλητικών έντυπων μέσων, θα καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως επιδρούν αρνητικά και δεν ευνοούν αυτήν την ανάπτυξη. Πιο αναλυτικά, για να στηρίξουμε αυτό το συμπέρασμα, αποφασίσαμε να μελετήσουμε τη μέση κυκλοφορία τεσσάρων από τις πιο διάσημες αθηναϊκές αθλητικές εφημερίδες που κυκλοφορούσαν τις χρονολογίες που ήδη αναφέραμε πιο πάνω.

2.2.1 ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 1998

2.2.1.1 «SPORTIME»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	1997	1998	1999
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	87.997	76.869	88.395

Πίνακας 2. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "SPORTIME" ΤΟ 1997-8-9. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΕΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Εστιάζοντας σε αυτή την εφημερίδα, παρατηρούμε ότι η μέση κυκλοφορία ήταν μειωμένη το 1998 σχετικά με τις άλλες δύο χρονιές, γεγονός που σημαίνει ότι παρόλο τη διεξαγωγή σημαντικών αθλητικών διοργανώσεων η ζήτηση του κοινού δεν ήταν μεγάλη την ίδια χρονιά της διεξαγωγής.

2.2.1.2 «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	1997	1998	1999
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	46.924	41.964	38.283

Πίνακας 3. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ" ΤΟ 1997-8-9. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΕΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Η «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ» το 1998 παρουσίασε μικρότερη μέση κυκλοφορία σε σχέση με το 1997, αλλά μεγαλύτερη συγκριτικά με το 1999, γεγονός που δείχνει ένα μικρό ενδιαφέρον για την ανάγνωσή της κατά τη διάρκεια των αθλητικών διοργανώσεων.

2.2.1.3 «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	1997	1998	1999
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	50.409	43.004	46.567

Πίνακας 4. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ" ΤΟ 1997-8-9. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΕΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

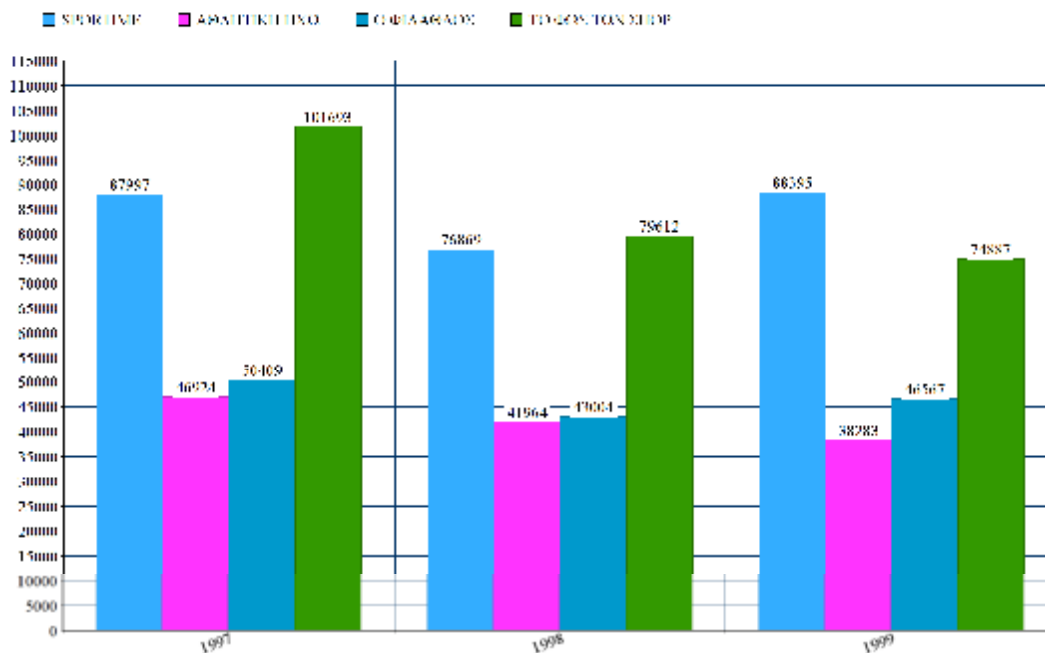
Εστιάζοντας στο «ΦΙΛΑΘΛΟ» θα δούμε ότι κι εδώ, η μέση κυκλοφορία τη σημαντική χρονιά του 1988 είναι σημαντικά μειωμένη σε σχέση με τις άλλες δύο ακολουθώντας το ίδιο συμπέρασμα.

2.2.1.4 «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	1997	1998	1999
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	101.693	79.612	74.887

Πίνακας 5. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ" ΤΟ 1997-8-9. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΕΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Τέλος, η «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ» φαίνεται πως το 1998 παρουσιάζει μειωμένη μέση κυκλοφορία σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, αλλά αυξημένη σε σχέση με την επόμενη. Συμπερασματικά, οι αναγνώστες πιθανώς να κράτησαν το ενδιαφέρον τους κατά τη διάρκεια των αθλητικών γεγονότων.

Εικόνα 2. ΓΡΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΩΝ "SPORTIME", "ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ", "Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ" ΚΑΙ "ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ" ΤΟ 1997-8-9. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Συνολικά λοιπόν, οι τέσσερις αυτές εφημερίδες παρουσίασαν όλες χαμηλότερη ζήτηση κατά τη διάρκεια του 1998 σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Αυτό είναι παράδοξο γεγονός, καθώς αθλητικά το 1998 ήταν πιο σημαντική χρονιά. Όταν πάνω αναλύσαμε τη συνολική μέση κυκλοφορία όλων των εφημερίδων, είδαμε ότι το 1998 είχαμε πιο αυξημένη ζήτηση, το οποίο εξηγείται από το γεγονός ότι το 1998 είχαμε περισσότερους τίτλους εφημερίδων. Βλέπουμε λοιπόν, ότι στην περίπτωση των τεσσάρων αυτών εφημερίδων, τα αθλητικά γεγονότα επηρέασαν αρνητικά την ανάπτυξή τους.

2.2.2 ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 2004

2.2.2.1 «SPORTIME»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	2003	2004	2005
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	71.757	80.506	62.098

Πίνακας 6. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "SPORTIME" ΤΟ 2003-4-5. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Στη συγκεκριμένη εφημερίδα παρατηρούμε ότι το 2004 παρουσίασε μεγάλη αύξηση στις πωλήσεις κι επομένως στη μέση κυκλοφορία, γεγονός που ίσως σχετίζεται με τη μεγάλη επιτυχία της Ελλάδας στα μεγάλα αθλητικά γεγονότα.

2.2.2.2 «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	2003	2004	2005
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	20.839	25.749	19.174

Πίνακας 7. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ" ΤΟ 2003-4-5. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Παρομοίως, κι εδώ βλέπουμε μια αύξηση συγκριτικά με τις άλλες δύο χρονιές στη μέση κυκλοφορία.

2.2.2.3 «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	2003	2004	2005
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	30.576	25.749	23.053

Πίνακας 8. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ" ΤΟ 2003-4-5. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

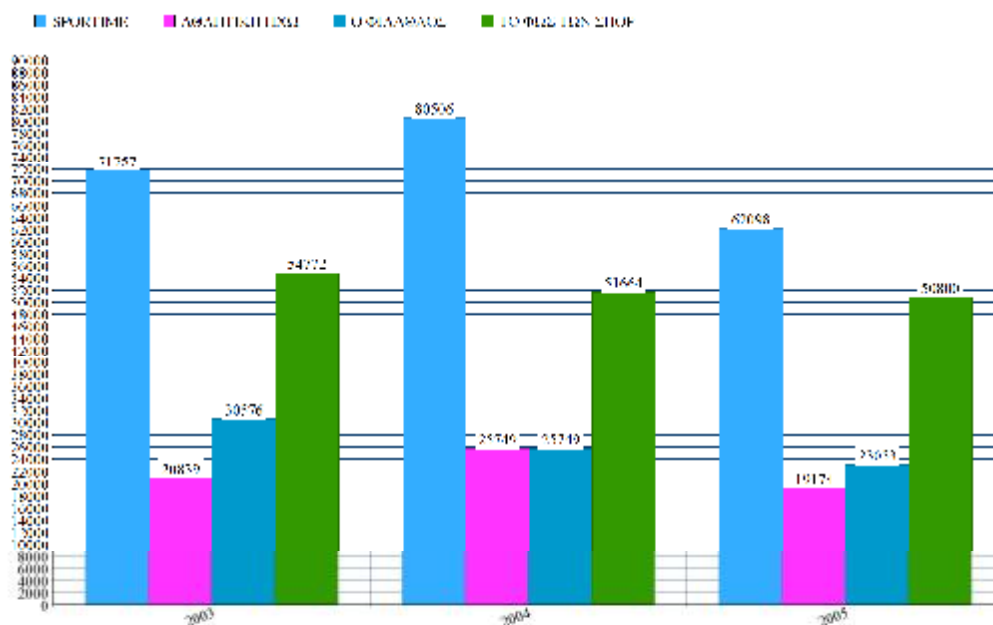
Στη «ΦΙΛΑΘΛΟΣ» βλέπουμε πως το 2004 σημειώθηκε πτώση στη ζήτηση, η οποία ακολουθήθηκε κι από περαιτέρω πτώση το 2005.

2.2.2.4 «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	2003	2004	2005
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	54.772	51.664	50.800

Πίνακας 9. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ" ΤΟ 2003-4-5. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Παρομοίως, στη «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ», παρατηρούμε ότι μέση ημερήσια κυκλοφορία της μειώθηκε το 2004 σε σχέση με το 2003, ενώ ήταν πιο υψηλή σε σχέση με το 2005. Μπορούμε να πούμε ότι πιθανώς κράτησε το ενδιαφέρον των αναγνωστών της αφού δεν εντοπίζουμε αύξηση το 2005, ωστόσο δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι.

Εικόνα 3. ΓΡΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΩΝ "SPORTIME", "ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ", "Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ" ΚΑΙ "ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ" ΤΟ 2003-4-5. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Συνολικά, όπως παρατηρούμε σε αυτές τις τέσσερις εφημερίδες βλέπουμε πως οι μισές παρουσίασαν ανάπτυξη κατά το έτος 2004, που είναι «αθλητικά» σημαντικό. Φαίνεται λοιπόν, πως μερικές κατάφεραν να σημειώσουν επιτυχία εκείνη τη χρονιά, έχοντας ζήτηση. Καθώς υπήρχαν εφημερίδες που παρουσίασαν μειωμένη μέση κυκλοφορία και καθώς όπως είχαμε αναφέρει παραπάνω η συνολική μέση κυκλοφορία ήταν μειωμένη, δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι συνετέλεσαν στην ανάπτυξη των έντυπων μέσων. Βέβαια, στην προκειμένη περίπτωση, θα μπορούσαμε να πούμε ότι βοήθησε συγκεκριμένους τίτλους εφημερίδων να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν.

2.2.3. ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ 2012

2.2.3.1. «SPORTDAY»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	2011	2012	2013
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	30.639	23.508	19.090

Πίνακας 10. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "SPORTDAY" ΤΟ 2011-12-13. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΕΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Η συγκεκριμένη εφημερίδα, τη χρονολογία που μας ενδιαφέρει παρουσίασε μείωση στις πωλήσεις και συνεπώς στη μέση κυκλοφορία, παρόλο τα αυξημένα αθλητικά γεγονότα, αλλά δεν έπεσε κάτω από τα 19.090 φύλλα που κυκλοφόρησαν το 2013. Παρατηρούμε μια ολοένα και πιο μεγάλη μείωση στις κυκλοφορίες, ακόμη κι αν τα αθλητικά γεγονότα λαμβάνουν χώρα. Συνεπώς, μπορούμε να πούμε πως δεν υπάρχει εξέλιξη στα έντυπα μέσα.

2.2.3.2. «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	2011	2012	2013
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	8.319	6.429	8.430

Πίνακας 11.ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ" ΤΟ 2011-12-13.Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Στην «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ» παρατηρούμε ότι το 2012 ήταν η μόνη χρονιά σε σχέση με τις άλλες δύο, που εμφάνισε χαμηλά ποσοστά κυκλοφοριών. Εδώ δεν μπορούμε να πούμε με σιγουριά πώς συνέβαλαν οι αθλητικές διοργανώσεις καθώς βλέπουμε μια άνοδο το 2013.

2.2.3.3 «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	2011	2012	2013
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	18.823	13.431	10.467

Πίνακας 12. ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ « ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ ΤΟ 2011-12-13.Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

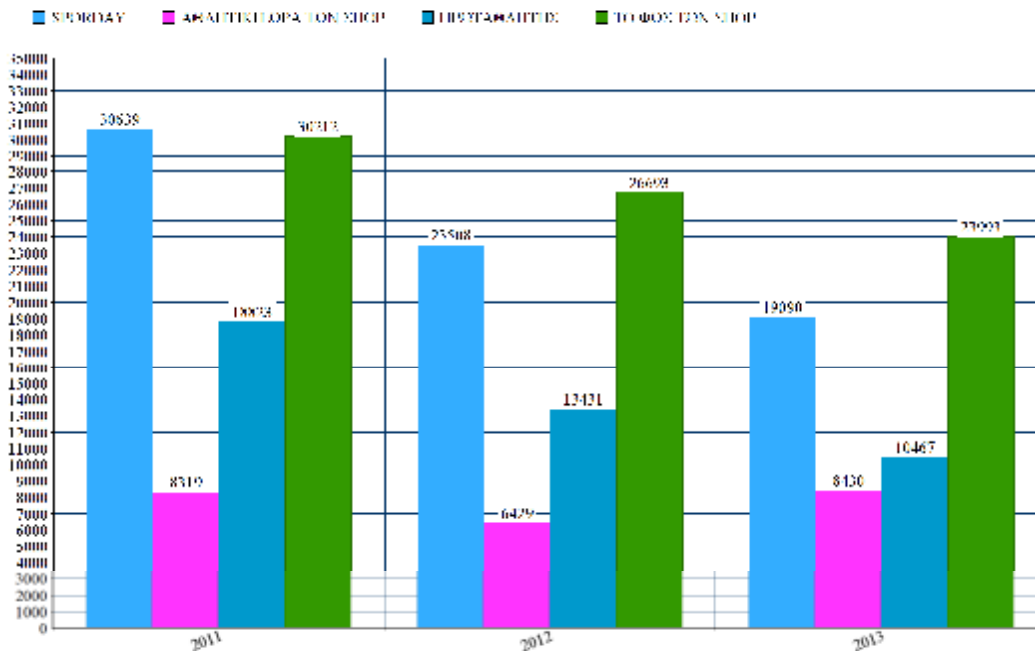
Η «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ» φαίνεται πως ακολουθεί κι αυτή καθοδική πορεία ανάμεσα στο 2011, 2012 και 2013 όσον αφορά τη μέση ημερήσια κυκλοφορία.

2.2.3.4 «ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	2011	2012	2013
ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ	30.212	26.693	23.993

Πίνακας 13.ΜΕΣΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ" ΤΟ 2011-12-13.Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Όπως και προηγουμένως, το συγκεκριμένο αθλητικό έντυπο μέσω ακολουθεί κι αυτό καθοδική πορεία ανάμεσα στις χρονολογίες, γεγονός που καταδεικνύει ότι τα αθλητικά γεγονότα είτε δεν επηρεάζουν καθόλου είτε επηρεάζουν αρνητικά την εξέλιξη.

Εικόνα 4. ΓΡΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΩΝ "SPORTDAY", "ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ", «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ» ΚΑΙ «ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ» ΤΟ 2011-12-13. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

Συνολικά, μελετώντας τις συγκεκριμένες εφημερίδες για τα συγκεκριμένα έτη βλέπουμε ότι καμία δεν παρουσίασε αύξηση στη μέση ημερήσια κυκλοφορία. Ένα θετικό στοιχείο που παρατηρούμε είναι κάποια αύξηση σε μερικές στο 2013, γεγονός που ίσως να σημαίνει μια μακρόχρονη επιρροή στην ανέλιξη. Ωστόσο, αν λάβουμε υπόψιν και τη γενικότερη εικόνα που παρουσιάσαμε πιο πάνω, η ζήτηση των αθλητικών εφημερίδων ολοένα και μειώνεται, δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι για την επιρροή των αθλητικών διοργανώσεων στην ανάπτυξη των αθλητικών έντυπων μέσων. Ίσως για κάποιες εφημερίδες μεμονωμένα υπάρχει ανάπτυξη.

Όπως αναφέραμε και παραπάνω, αν στηριχθούμε μεμονωμένα στα αθλητικά γεγονότα ως το μόνο παράγοντα επιρροής της κυκλοφορίας των αθλητικών εφημερίδων θα καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι τα επηρεάζουν αρνητικά και δεν οδηγούν στην ανάπτυξή τους. Παρόλα αυτά, για να βγει ένα γενικό συμπέρασμα, δεν μπορεί να εξετασθεί μόνο ένας παράγοντας,

αλλά αυτός ο παράγοντας να ενταχθεί στο σύνολο παραγόντων που ανήκουν στην κοινωνία και μπορεί να επηρεάζουν εξίσου τη ζήτηση των αθλητικών εφημερίδων.

2.2.4 ΑΙΤΙΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΜΕΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΜΕΣΩΝ

Μια βασική αιτία που επηρέασε τον Έλληνα αναγνώστη ήταν η παύση της πολιτικής ευμάρειας με την κάθοδο του ΠΑΣΟΚ από την εξουσία. Ακολούθησαν «πολιτικές λιτότητας», οι οποίες έπληξαν την τσέπη του Έλληνα καταναλωτή. Σε συνδυασμό με την παγκόσμια οικονομική κρίση που έλαβε χώρα το 2008, οι αναγνώστες πλέον, δεν είχαν την ίδια οικονομική δυνατότητα να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες τιμές των εφημερίδων και προτιμούσαν να παρακολουθούν την κάλυψη και το σχολιασμό των αθλητικών γεγονότων από την ιδιωτική τους τηλεόραση.

Με την επικράτηση της τηλεόρασης και πιο συγκεκριμένα με την είσοδο των συνδρομητικών καναλιών προσφέρθηκε στους τότε αναγνώστες η δυνατότητα να παρακολουθούν τις αθλητικές εξελίξεις σε μια ευρεία γκάμα αθλημάτων. Οι αναγνώστες τότε συνειδητοποιούν πως είτε τους αρκεί αυτή η ενημέρωση είτε πως δεν έχουν πλέον το χρόνο, εφόσον είναι απορροφημένοι από την τηλεόραση, να διαβάσουν την εφημερίδα που είχαν αγοράσει, οπότε σταματούν πλέον να αγοράζουν.

Τις ίδιες δεκαετίες έχουμε και την είσοδο του διαδικτύου στη ζωή του αναγνώστη. Το διαδίκτυο αναμφισβήτητα ήταν από τις ανακαλύψεις του αιώνα καθώς επηρέασε κάθε άτομο δραστικά σε κάθε τομέα της ζωής του. Όπως είπαμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, το 1996 αποτέλεσε σταθμό για την αθλητική δημοσιογραφία αφού ιδρύθηκε η πρώτη αθλητική ιστοσελίδα. Με ένα μικρό αντίτιμο, σχεδόν σε κάθε σπίτι υπήρχε τότε πρόσβαση στο διαδίκτυο και επομένως πρόσβαση σε μια τεράστια γκάμα αθλητικών ειδήσεων απ' όλο τον κόσμο σε οποιαδήποτε στιγμή της ημέρας. Ο αναγνώστης δεν ήταν ανάγκη πλέον να είναι σε αναμονή για να ενημερώνεται για τα αθλητικά νέα, αλλά μπορούσε πολύ εύκολα σε σύντομο χρονικό διάστημα να παρακολουθεί τις αθλητικές εξελίξεις από κάθε γωνιά της γης. Η εφημερίδα έπαψε πλέον να του είναι αναγκαία και το διαδίκτυο αποτέλεσε εμπόδιο για την ανάπτυξη των έντυπων μέσων.

Ωστόσο, όπως αναλύσαμε παραπάνω, υπήρχαν κάποιες χρονιές που παρόλη την οικονομική κρίση, την επικράτηση της τηλεόρασης και του διαδικτύου υπήρχε μικρή αύξηση στους τίτλους και στο μέσο όρο κυκλοφορίας των αθλητικών έντυπων μέσων. Αυτό οφείλεται στο ότι τότε άρχισαν πολλές αθηναϊκές εφημερίδες να προσφέρουν σε μόνιμη βάση διάφορα δώρα ή κουπόνια και να στηρίζονται αποκλειστικά στις διαφημίσεις. Βέβαια, όπως

παρατηρήσαμε, μακροπρόθεσμα το μέτρο αυτό δεν αποδείχθηκε επαρκές και η κυκλοφορία ξανάρχισε να φθίνει.

Συμπερασματικά λοιπόν, αν κρίνουμε τα αθλητικά γεγονότα ως το μόνο παράγοντα που επηρεάζει την ανάπτυξη των αθλητικών έντυπων μέσων θα καταλήξουμε μέσω παρατήρησης των αριθμών ότι την επηρεάζουν αρνητικά. Αυτό βέβαια δεν μπορεί να τεθεί ως κανόνας γιατί αρχικά από την ανάλυση επιμέρους αθλητικών εφημερίδων είδαμε πως μερικές κατάφεραν να αναπτυχθούν, άρα ερχόμαστε στο συμπέρασμα ότι εξαρτάται και από την εκάστοτε αθλητική εφημερίδα. Ακόμη, δεν μπορεί να τεθεί ως κανόνας γιατί θα ήταν παράλογο να μην συμπεριλάβουμε τους άλλους κοινωνικούς παράγοντες, οι οποίοι σαφώς κι επηρεάζουν πιο έντονα τις συνήθειες ενός καταναλωτή και συνεπώς ενός αναγνώστη. Η οικονομική κρίση, η επικράτηση της ιδιωτικής και της συνδρομητικής τηλεόρασης και κυρίως του διαδικτύου αποτέλεσαν βασικότερους παράγοντες για την ανέλιξη των έντυπων αθλητικών μέσων. Φτάνουμε λοιπόν στο σημείο που δεν μπορούμε να βγάλουμε ένα βέβαιο πόρισμα για την επιρροή των αθλητικών γεγονότων στην εξέλιξη των αθλητικών έντυπων μέσων (Ψυχογιός, 2004).

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ.

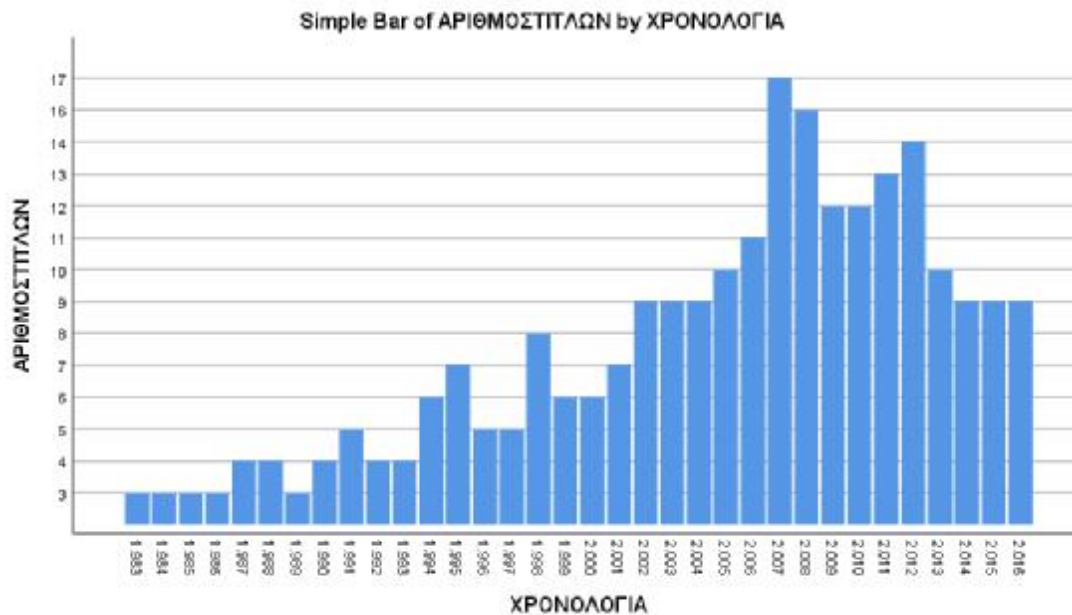
Για την ιστορία του ελληνικού τύπου, δυστυχώς γνωρίζουμε λίγα πράγματα πέρα από ειδικές μονογραφίες, για εντελώς συγκεκριμένα έντυπα ή περιοχές ή εποχές, οι περισσότερες από τις οποίες είναι από ερασιτέχνες και όχι από επαγγελματίες ή από δημοσιογράφους. Συνήθως, περιορίζονται στη μελέτη των εφημερίδων όπως προκύπτει από το ξεφύλλισμά τους, αναφέρονται δηλαδή στη μορφή, στο περιεχόμενο και στους δημιουργούς των εφημερίδων, χωρίς αυτά να συσχετίζονται με άλλες πηγές για όσα διαδραματίζονται εκείνη την εποχή στο χώρο του τύπου ή στο ευρύτερο πλαίσιο μιας κοινωνίας.

Το ενδιαφέρον ερώτημα είναι γιατί οι αθλητικές εφημερίδες, σε αντίθεση, λόγου χάρη, με τις πολιτικές έχουν αυξητικό ρυθμό σε μια εποχή όπου τόσο η τηλεόραση όσο και το διαδίκτυο κατακλύζουν το κοινό με ένα πλήθος αγώνων και συναφών εκπομπών. Και γιατί, σε τελική ανάλυση, αφού οι περισσότεροι γνωρίζουμε τις αθλητικές ειδήσεις από τα δημοφιλή ένθετα των τηλεοπτικών ειδήσεων (ακόμη και στις μονόλεπτες ειδήσεις), εξακολουθούμε να τις διαβάζουμε την επόμενη μέρα. Και γιατί δεν ισχύει το ίδιο για τις ημερήσιες πολιτικές εφημερίδες.

Η απάντηση ίσως απαιτεί κοινωνιολογική προσέγγιση και σχετίζεται λιγότερο με το χώρο των Μ.Μ.Ε. Ενδεχομένως, έχει να κάνει όχι και τόσο με την αναζήτηση πληροφοριών για τα παρασκήνια των συλλόγων και των παραγόντων, όσο με το γεγονός ότι στον αθλητικό τομέα καταγράφονται κάποιες επιτυχίες, οι οποίες είναι βασικό ζητούμενο σε αυτή τη χώρα- εξ ου και η «αποθέωση» των αθλητών- ενώ στον πολιτικό τομέα επικρατεί, όπως δείχνουν και οι δημοσκοπήσεις και οι συγκυρίες, μια αυξανόμενη δυσφορία και ίσως απaresκεια. Παρόλα αυτά, όπως αναλύσαμε και στο προηγούμενο κεφάλαιο είναι ακόμη αναπάντητο το ερώτημα για το αν πραγματικά επηρεάζουν τα αθλητικά γεγονότα την εξέλιξη των Μ.Μ.Ε.

Αυτό βέβαια που δεν μπορούμε να αρνηθούμε είναι το γεγονός ότι στην Αθήνα κυκλοφορούσαν από το παρελθόν πολλές αθλητικές εφημερίδες. Αν θέλουμε να εξετάσουμε αυτή την ύπαρξη μεγάλου αριθμού εφημερίδων πρέπει να ανατρέξουμε στο παρελθόν και μάλιστα, πιο συγκεκριμένα, στο 1983 όπου εμφανίζονται στα αρχεία της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερήσιων Εφημερίδων Αθηνών οι πρώτες αθλητικές εφημερίδες. Αποφασίσαμε να εστιάσουμε σε εκείνη τη χρονιά καθώς το 1981 συμβαίνει για τον πολιτικό χώρο της Ελλάδας ένα πολύ σημαντικό γεγονός. Η επί σαράντα σχεδόν χρόνια πολιτική κυριαρχία της ελληνικής «Δεξιάς» τερματίζεται και έρχεται το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία. Τα τελευταία κατάλοιπα της αστυνόμευσης ιδεών σβήνουν, η διακίνηση των ιδεών είναι ελεύθερη και έντονη, η δικτατορία και η τρομοκρατία παύουν να υφίστανται στην ελληνική πρωτεύουσα. Τόσο οι συντάκτες όσο και οι δημοσιογράφοι είναι ελεύθεροι πλέον να γράφουν και να σχολιάζουν για τα αθλητικά γεγονότα αμερόληπτοι. Αυτή τη χρονολογία επιλέξαμε για να ξεκινήσουμε την καταγραφή των εφημερίδων, να δούμε πόσες υπήρχαν ανά χρονιά, να κάνουμε ανάλυση της πορείας τους και να προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε την ύπαρξη τόσο μεγάλου αριθμού

εφημερίδων στη χώρα μας. Επίσης, επιλέξαμε να παρουσιάσουμε τους τίτλους μόνο των Κυριακάτικων εφημερίδων.

Εικόνα 5. ΓΡΑΦΗΜΑ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΙΤΛΩΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝΤΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 1983 ΕΩΣ ΤΟ 2016. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

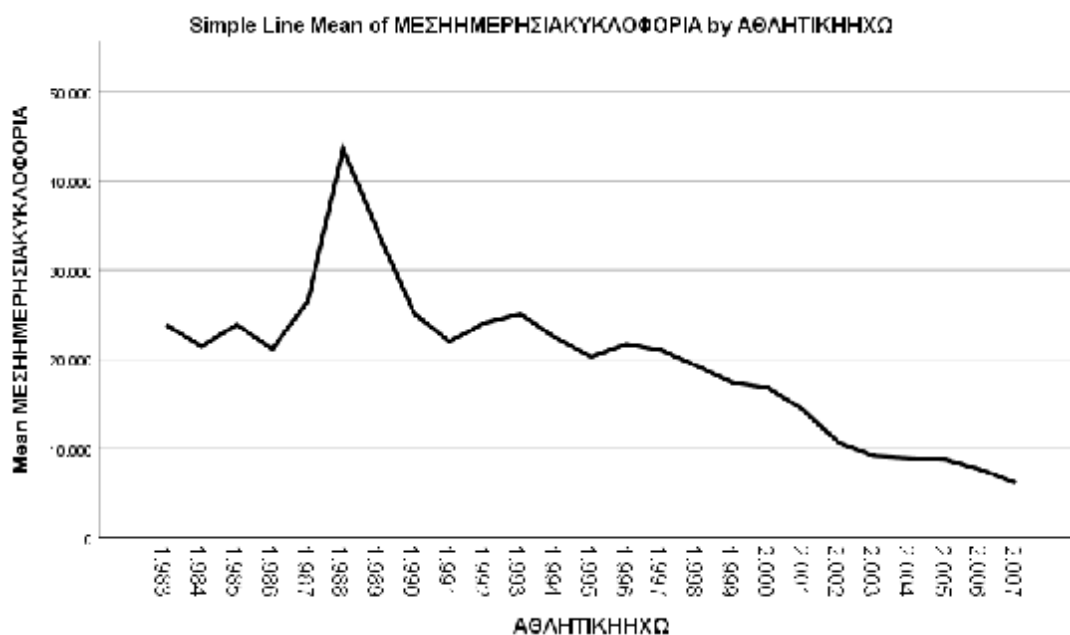
Στο παραπάνω διάγραμμα βλέπουμε τους τίτλους αθλητικών εφημερίδων που τέθηκαν σε κυκλοφορία από το 1983 μέχρι και το 2016. Παρατηρούμε ότι από το 1983 μέχρι το 2007 υπάρχει μια ανοδική πορεία (με μικρές εξαιρέσεις στις χρονολογίες όπου παρατηρούνται ίδιοι αριθμοί τίτλων και το 1989 που παρατηρείται μείωση), αφού οι τρεις εφημερίδες που κυκλοφορούσαν το 1983 («ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «ΦΙΛΑΘΛΟΣ» ΚΑΙ «ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ») φτάσαμε στις δεκαεπτά το 2007 («DERBY SPORTS», «GOAL NEWS», «SCORE LIVE», «SPORT XL», «SPORTDAY», «SPORTIME», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ», «ΈΝΩΣΗ», «Η ΓΑΤΑ», «Η ΠΡΑΣΙΝΗ», «ΝΕΑ ΩΡΑ», «ΝΤΑΜΠΛ ΣΚΟΡ», «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ», «Ο ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ», «ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ» και «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ»). Από το 2007 που σημειώθηκε ο υψηλότερος αριθμός αθλητικών εφημερίδων, φτάνουμε στο 2016 που κυκλοφορούν πλέον 9 αθλητικές εφημερίδες («GOAL NEWS», «LIVE SPORT», «SPORTDAY», «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ», «ΓΑΥΡΟΣ», «Η ΓΑΤΑ», «Η ΠΡΑΣΙΝΗ», «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ» και «ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»).

Για να έχουμε μια καλύτερη εικόνα για την ύπαρξη των αθλητικών εφημερίδων, αποφασίσαμε να ελέγξουμε την πορεία της κάθε μίας με το πέρασμα των χρόνων και να εστιάσουμε στους λόγους για τους οποίους εξελίχθηκε έτσι η πορεία τους.

3.1 «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ»

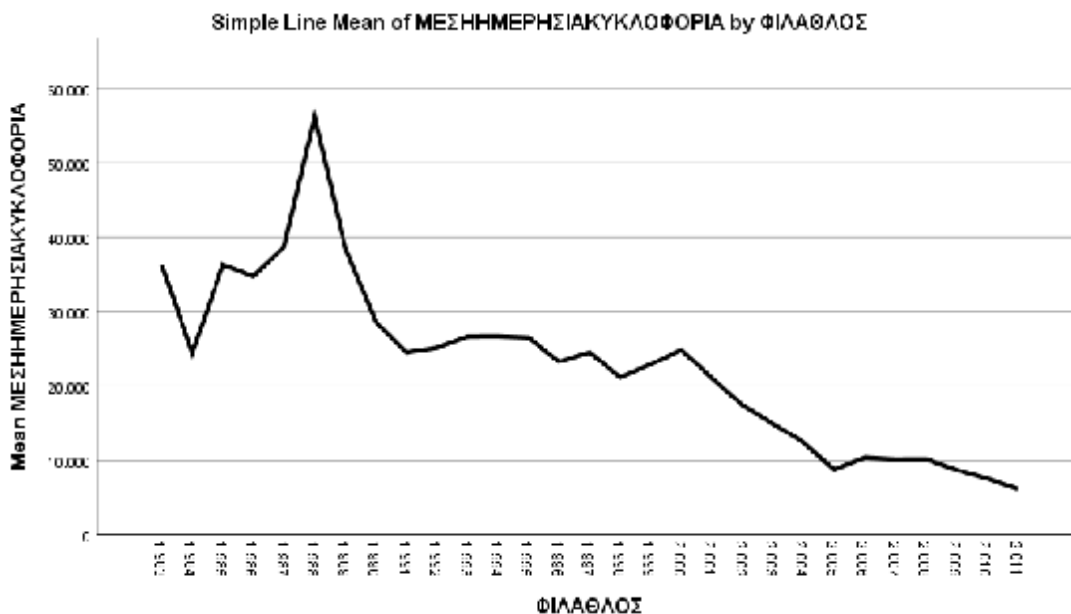
Στο παρακάτω γράφημα παρατηρούμε ότι η συγκεκριμένη εφημερίδα είχε κυρίως ανοδική πορεία, ειδικά από το 1986 μέχρι το 1989, από όπου βλέπουμε πως άρχισε να ακολουθεί πτωτική πορεία, μέχρι το 2007 που τελικά σταμάτησε η λειτουργία της. Εκτός από την πολιτική του ΠΑΣΟΚ και τη γενικότερη οικονομική ευημερία, από το 1980 εισάγονται νεότερες τεχνολογίες που μείωσαν το κόστος παραγωγής κι αύξησαν τα κέρδη. Καθώς υπήρξε από τις πρώτες τρεις εφημερίδες που κυκλοφορούσαν (το έτος 1983) και από τις πρώτες που κυκλοφόρησαν γενικότερα (από το 1945), ήταν λογικό να έχει το δικό της κοινό, το οποίο της είχε εμπιστοσύνη και κατά συνέπεια και προτίμηση. Ήταν από τις πρώτες εφημερίδες που ανέλυε εξονυχιστικά ήδη από το εξώφυλλο τα αθλητικά γεγονότα, πράγμα που άρεσε στο αναγνωστικό κοινό. Η πτωτική της πορεία ξεκινάει το 1989, και η εφημερίδα δεν προσελκύει πλέον τους φανατικούς αναγνώστες καθώς άλλαξε το στυλ της εκτύπωσής της, αλλά δεν ανανεωνόταν συχνά γεγονός που οδήγησε το αποκλειστικό αναγνωστικό κοινό της να στραφεί αλλού. Γενικά, ακολούθησε πολιτικές οι οποίες δεν βοήθησαν επεκτατικά, πόσο μάλλον το αντίθετο, δημιουργώντας χρέη και απλήρωτους εργαζόμενους. Έτσι, αποφάσισε το 2007 να τερματίσει τη λειτουργία της, κάνοντας το 2008 μια προσπάθεια επανέκδοσης αλλά απέτυχε (Anon., 2012).

Εικόνα 6. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΗΧΩ" ΑΠΟ ΤΟ 1983 ΕΩΣ ΤΟ 2007. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.2 «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ»

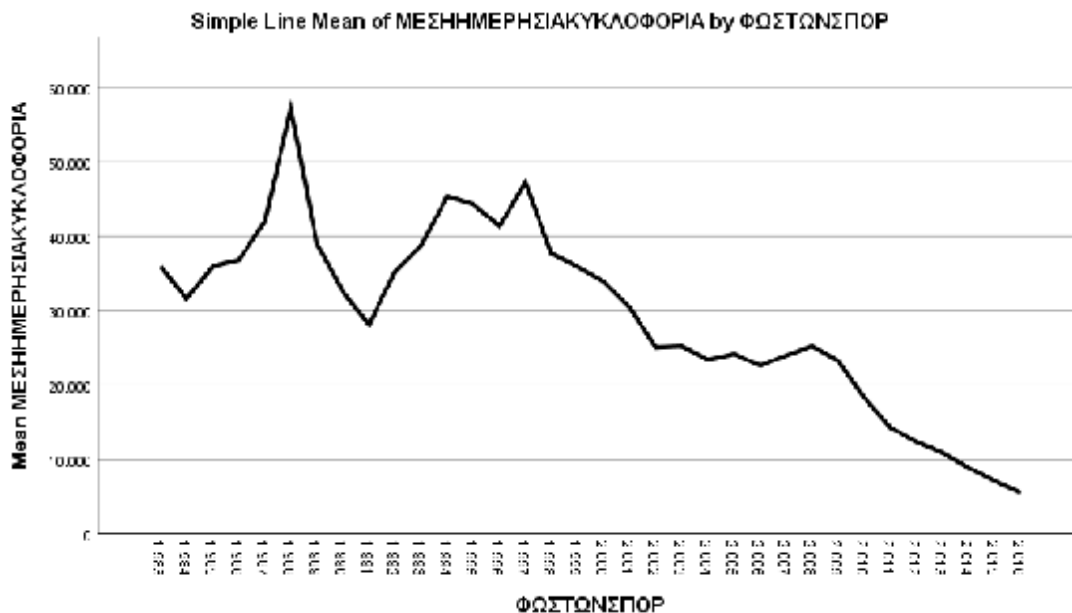
Στο παρακάτω διάγραμμα βλέπουμε την πορεία της κυκλοφορίας της εφημερίδας «Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ». Η πορεία που ακολουθεί από το 1986 μέχρι το 1988 είναι ανοδική, ενώ από το 1988 μέχρι το 2011, όπου και τερματίζει τη λειτουργία της, ακολουθεί κυρίως πτωτική πορεία. Αποτελεί κι αυτή, μία από τις πρώτες εφημερίδες που υπήρχαν στην κυκλοφορία το 1983 και καθώς υπήρχε στο χώρο του αθλητικού ρεπορτάζ για σχεδόν τριάντα χρόνια, είχε αποκτήσει κι αυτή το δικό της αποκλειστικό κοινό. Η εφημερίδα ήταν γνωστή για τα καυστικά της σχόλια, για το ότι δεν ακολουθούσε πολιτικά κόμματα αναλόγως με το συμφέρον της κάθε κυβέρνησης και ανέλυε μέχρι βάθους κάθε αθλητικό γεγονός χωρίς να αποκρύπτει τα γεγονότα. Αυτό την έκανε αγαπητή σε όλο το αναγνωστικό κοινό. Δυστυχώς, η πτωτική της πορεία ξεκίνησε καθώς άρχισαν να δημιουργούνται χρέη και να μη πληρώνονται οι εργαζόμενοι, με κυριότερο το έτος 2011 που παραιτήθηκε ο εκπρόσωπος εργαζομένων, Ντίνος Κούλης. Όλα αυτά οδήγησαν στην οριστική παύση της λειτουργίας της (Ξανθάκης, 2012) (Μαυρομάτης, 2011).

Εικόνα 7. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "Ο ΦΙΛΑΘΛΟΣ" ΑΠΟ ΤΟ 1983 ΕΩΣ ΤΟ 2011. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.3 «ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»

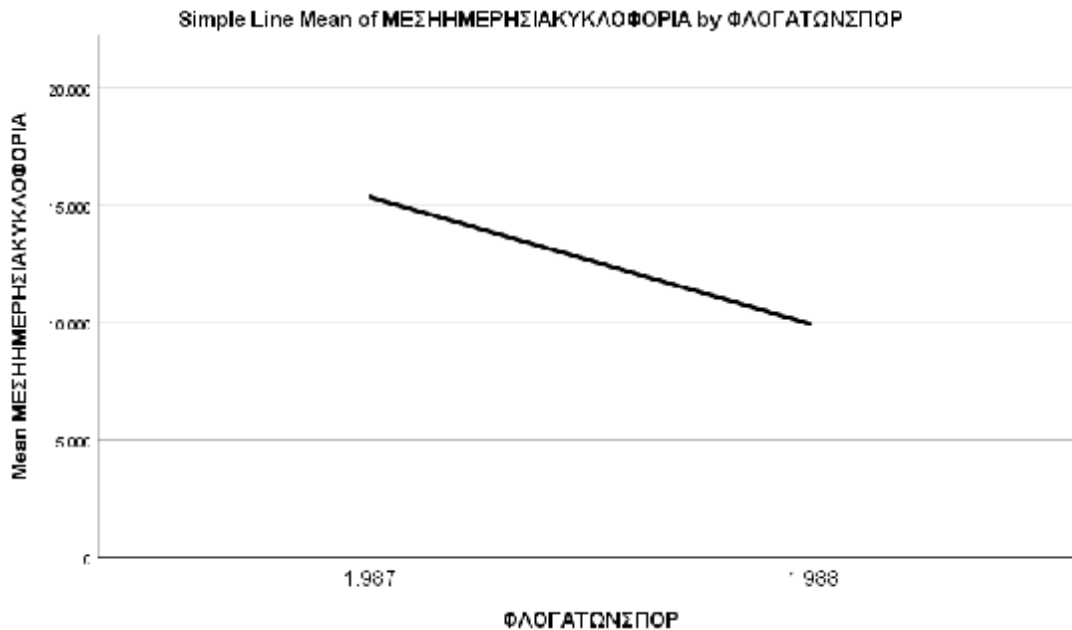
Είναι από τις πρώτες τρεις εφημερίδες που κυκλοφορούσαν το 1983 και είναι η μόνη που λειτουργεί ακόμη και σήμερα. Η πορεία της όπως βλέπετε στο παρακάτω διάγραμμα έχει αρκετές διακυμάνσεις, με αύξηση και μείωση στην κυκλοφορία να ακολουθούν για διαδοχικά χρονικά διαστήματα. Η κυρίως πτωτική της πορεία ξεκινάει από το 2008 και συνεχίζει μέχρι και το 2016. Η παγκόσμια οικονομική κρίση που ξέσπασε το 2008, φαίνεται πως δεν άφησε ανεπηρέαστη και τη συγκεκριμένη εφημερίδα, εφόσον το αναγνωστικό κοινό δεν έχει πλέον την οικονομική δυνατότητα να αγοράζει εφημερίδες. Δεν πρέπει να ξεχνάμε και το γεγονός πως παράλληλα υπήρξε κι η πρόσβαση στο διαδίκτυο που επηρέασε το αναγνωστικό κοινό, καθώς προτιμάει πλέον να διαβάζει άμεσα τις αθλητικές εξελίξεις με ένα απλό κλικ.

Εικόνα 8. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΤΟ ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ" ΑΠΟ ΤΟ 1983 ΕΩΣ ΤΟ 2016. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.4 «ΦΛΟΓΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»

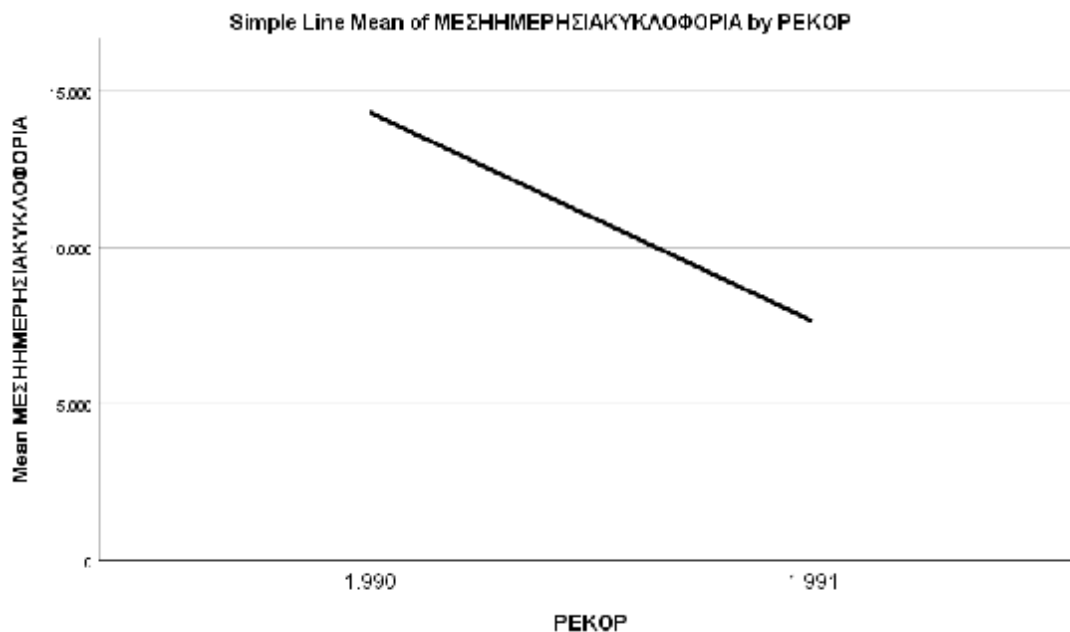
Η συγκεκριμένη εφημερίδα κυκλοφόρησε μόνο για δύο έτη και σταμάτησε τη λειτουργία της καθώς δεν σημείωσε πωλήσεις σε σύγκριση κιάλας με τις προηγούμενες τρεις εφημερίδες οι οποίες φαίνεται πως μονοπωλούσαν το αναγνωστικό κοινό. Κυκλοφόρησε από τον Σεπτέμβριο του 1987 μέχρι τον Μάρτιο του 1988 (Μποζονιέλος, 2017).

Εικόνα 9. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΦΛΟΓΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ" ΑΠΟ ΤΟ 1987 ΕΩΣ ΤΟ 1988. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.5 «ΡΕΚΟΡ»

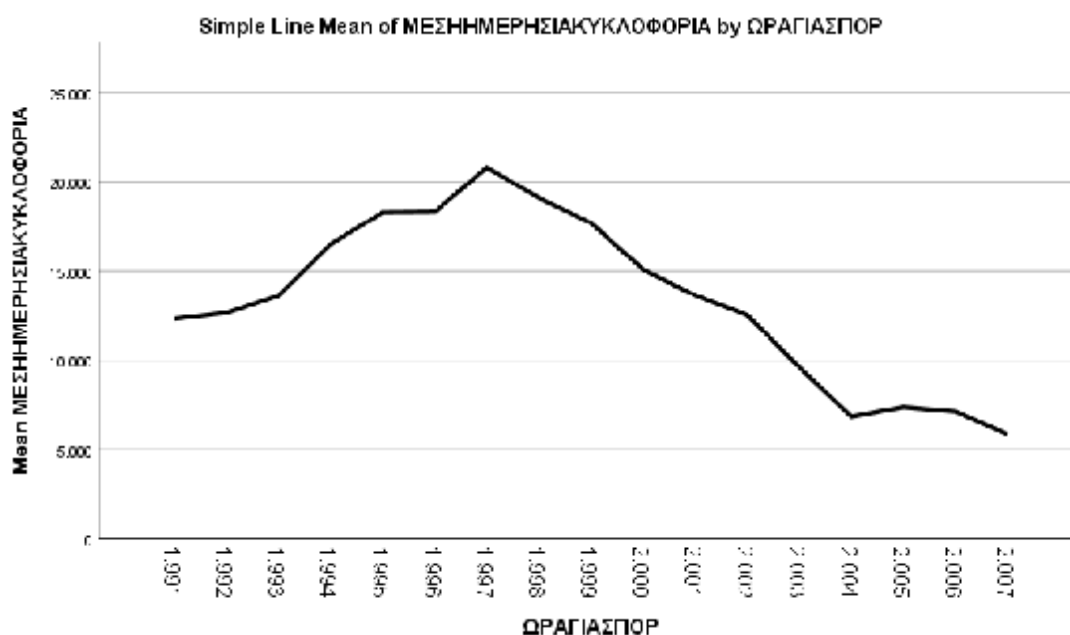
Κι αυτή η εφημερίδα απέτυχε να κερδίσει το αναγνωστικό κοινό και καθώς δεν σημείωσε πωλήσεις, έκλεισε. Μάλιστα, κυκλοφόρησε μόνο για 35 ημέρες, από το Δεκέμβριο '90 μέχρι Ιανουάριο 1991.

Εικόνα 10. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΡΕΚΟΡ" ΑΠΟ ΤΟ 1990 ΕΩΣ ΤΟ 1991. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.6 «ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ»

Η συγκεκριμένη εφημερίδα ακολούθησε ανοδική πορεία από το 1991 μέχρι το 1997. Τότε φαίνεται πως ακολούθησε η σχεδόν καθολική καθοδική της πορεία. Το 2007 σταματάει τη λειτουργία της, καθώς η μέση κυκλοφορία της έφτασε σχεδόν τα 5.000 φύλλα, ποσό που δεν της επέτρεψε να συνεχίσει να λειτουργεί.

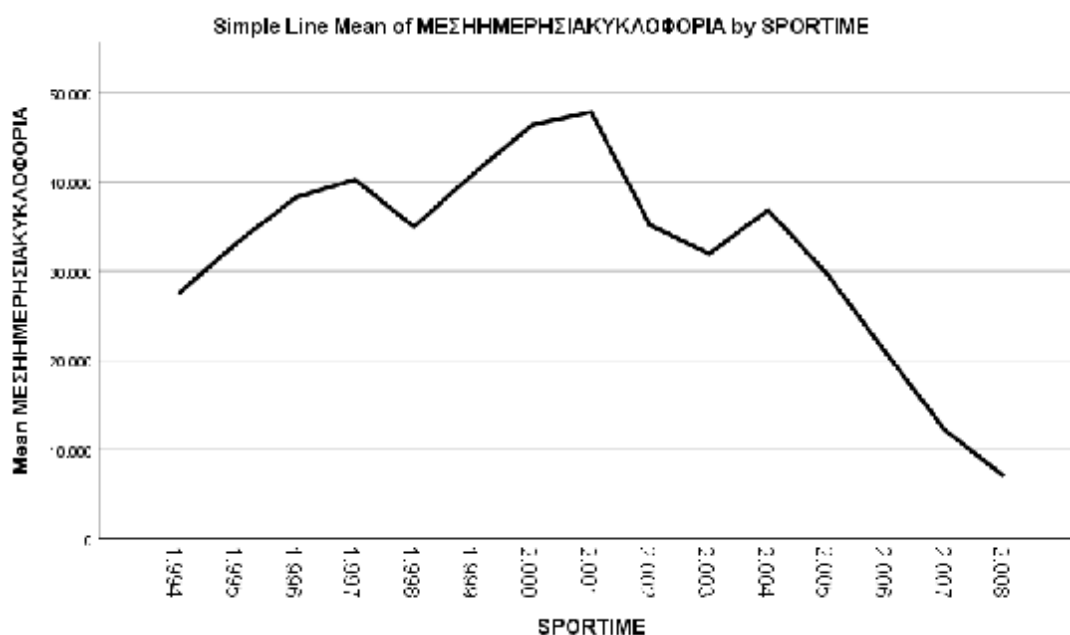
Εικόνα 11. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ" ΑΠΟ ΤΟ 1991 ΕΩΣ ΤΟ 2007. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.7 «REPLAY»

Η ίδρυση της συγκεκριμένης εφημερίδας ήταν ένα ατυχές εγχείρημα, καθώς το 1994 σημείωσε μέση ημερήσια κυκλοφορία μόνο 2.724 φύλλα και αποφάσισε να σταματήσει την έκδοσή της, έχοντας στο ενεργητικό της λιγότερο από ένα μήνα λειτουργίας.

3.8 «SPORTIME»

Κι αυτή η εφημερίδα παρουσιάζει διακυμάνσεις όσο αφορά τη μέση ημερήσια κυκλοφορία της. Η καθοδική της πορεία ξεκινάει το 2004 μέχρι το 2008, όπου σταματάει και τη λειτουργία της. Τα όλο και μειωμένα έσοδά της παράλληλα με την απαρχή της οικονομικής κρίσης το 2008, οδήγησε στην παύση της έκδοσής της.

Εικόνα 12.ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "SPORTIME" ΑΠΟ ΤΟ 1994 ΕΩΣ ΤΟ 2008.Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.9 «BASKET TODAY» ΚΑΙ «ΝΟΚ ΑΟΥΤ»

Άλλες δύο εφημερίδες που δεν έκλεισαν μήνα κυκλοφορίας. Η πρώτη ασχολούταν αποκλειστικά με το μπάσκετ, ένα άθλημα που το έτος 1995 δεν απασχολούσε τόσο το ελληνικό αθλητικό αναγνωστικό κοινό γι' αυτό και σημείωσε μέση κυκλοφορία τα 3.079 φύλλα. Η δεύτερη επίσης, στο ντεμπούτο της το 1995 σημείωσε κυκλοφορία τα 9.357 φύλλα και δεν άντεξε δεύτερο μήνα λειτουργίας.

3.10 «SPORT + MATCH»

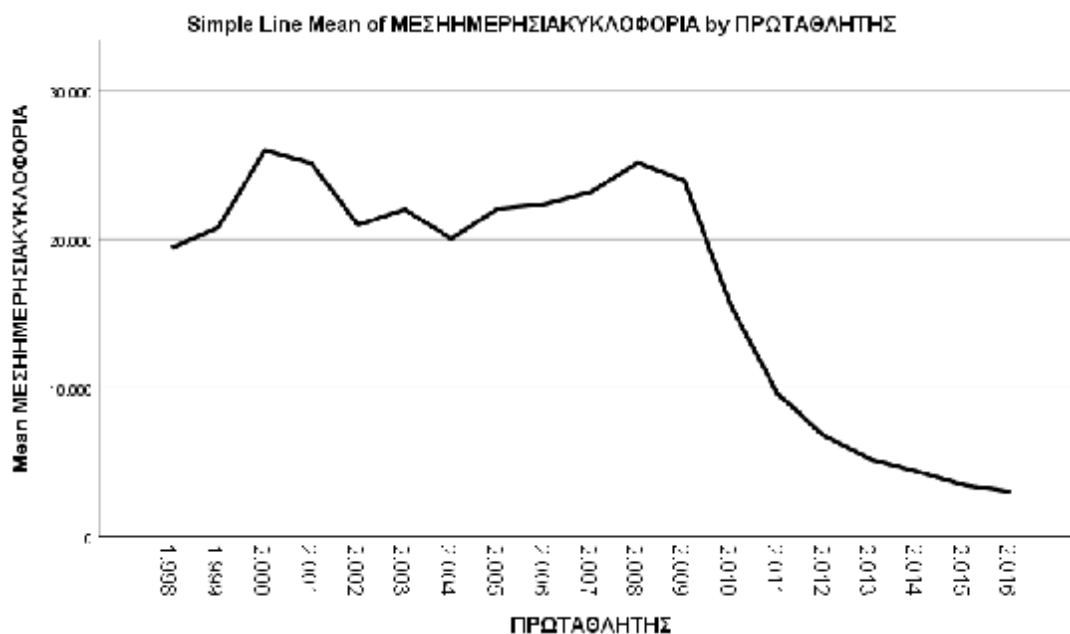
Κυκλοφόρησε το 1998, έκανε μόλις 1.896 φύλλα ως μέση κυκλοφορία και αδυνατώντας να καλύψει τα έξοδά της έπαψε να κυκλοφορεί μετά από ένα μήνα λειτουργίας.

3.11 «ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ SPORTS»

Κυκλοφόρησε το 1998 και σημείωσε σχετικά υψηλή κυκλοφορία (18.127 φύλλα). Ωστόσο, δεν άντεξε κι έκλεισε στις 31 Δεκεμβρίου. Υπήρχε παρασκήνιο πίσω από τη λειτουργία του, εφόσον αποτέλεσε προσπάθεια του Κωστόπουλου να πολεμήσει τον Αναστασιάδη που είχε βγάλει στην κυκλοφορία την ίδια χρονιά τον «Πρωταθλητή». Το παρασκήνιο αυτό μαζί με την αποτυχία του να καθιερωθεί στο αναγνωστικό κοινό οδήγησαν στην παύση λειτουργίας της (Μποζονιέλος, 2017).

3.12 «ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ»

Η συγκεκριμένη αθλητική εφημερίδα παρουσίασε επίσης διακυμάνσεις στη μέση κυκλοφορία της. Το 2008 ξεκινάει η πρωτική της πορεία όσο αφορά τη μέση κυκλοφορία η οποία συνεχίζει μέχρι και το 2016. Η εφημερίδα κυκλοφορεί ακόμη και σήμερα παρόλο τη συνεχή της πτώση. Φαίνεται πως η οικονομική κρίση που ξέσπασε το 2008, επηρέασε και τη μέση κυκλοφορία του «Πρωταθλητή».

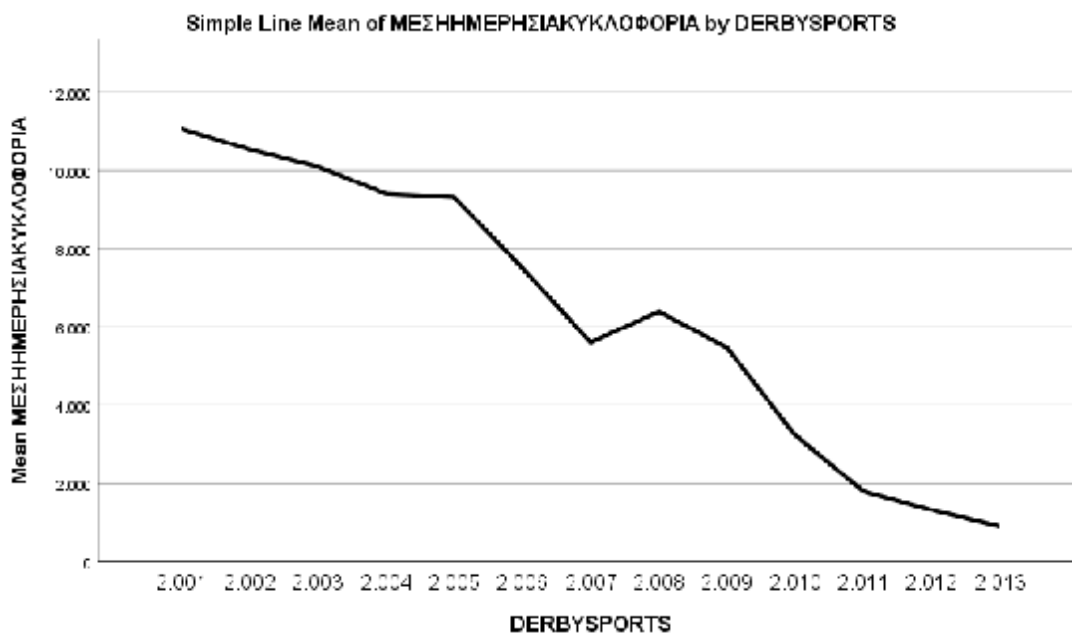

Εικόνα 13. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ" ΑΠΟ ΤΟ 1998 ΕΩΣ ΤΟ 2016. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.13 «DERBY SPORTS» ή «DERBY NEWS»

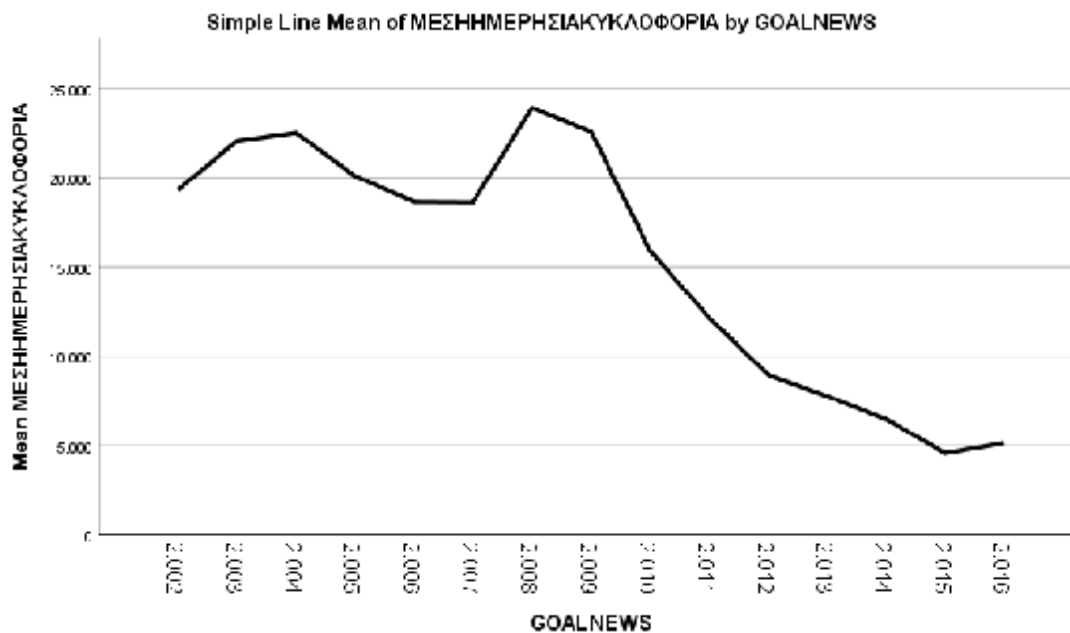
Αρχικά εκδόθηκε το 2001 με τον επίσημο τίτλο "Derby Sports", έκλεισε για δέκα ημέρες το καλοκαίρι του 2009 και επανακυκλοφόρησε στις 17 Ιουνίου ως "Derby News", για να κλείσει οριστικά στις 9 Φεβρουαρίου 2013. Η καθοδική της πορεία ξεκίνησε το 2008 και συνεχίστηκε μέχρι το κλείσιμό της. Μαζί με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, η ενασχόλησή της με την ομάδα του Παναθηναϊκού την έκανε το ίδιο αγαπητή όσο και μισητή από το αναγνωστικό κοινό καθώς φαινόταν πως δεν ήταν αμερόληπτη.

Εικόνα 14. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "DERBY SPORTS" ΑΠΟ ΤΟ 2001 ΕΩΣ ΤΟ 2013. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.14 «GOAL NEWS»

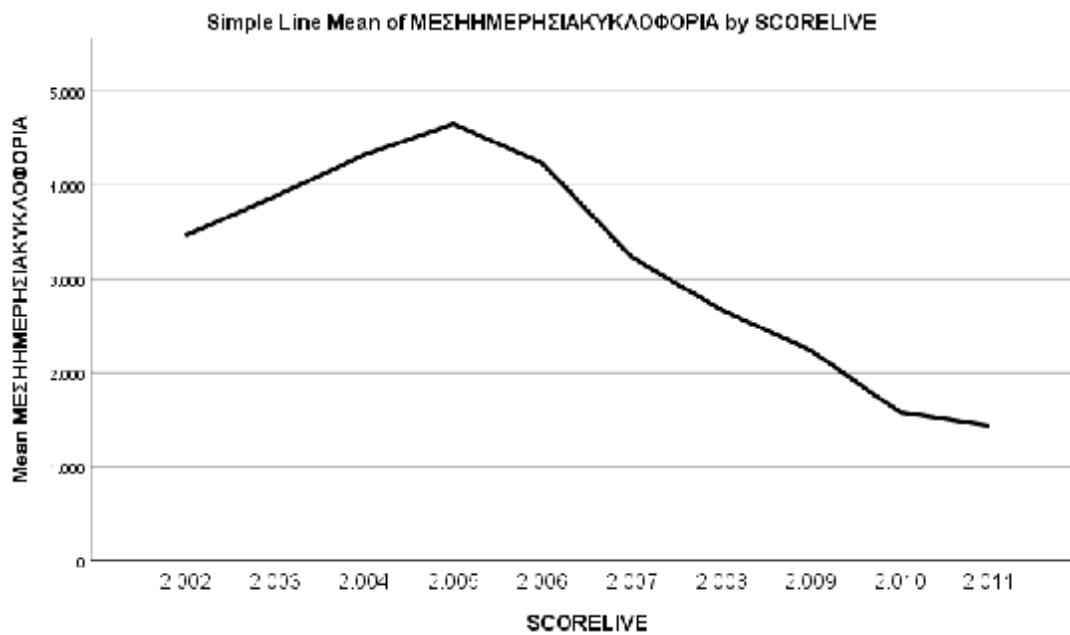
Η πορεία της κυκλοφορίας της «GOAL NEWS» είχε κι αυτή διακυμάνσεις, αλλά φαίνεται πως για κάποια έτη κατάφερε να καθιερωθεί στο ελληνικό κοινό, αφού οι πωλήσεις της ξεπερνούσαν τα 20.000 φύλλα. Ωστόσο, από το 2009 η μέση κυκλοφορία αρχίζει και πέφτει σταδιακά. Η οικονομική κρίση και σε αυτήν την περίπτωση έπληξε την εφημερίδα, αφού της είχαν δημιουργηθεί χρέη αναγκάζοντας τη να σταματήσει τη λειτουργία της τον Ιούνιο του 2017.

Εικόνα 15. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "GOAL NEWS" ΑΠΟ ΤΟ 2002 ΕΩΣ ΤΟ 2016. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.15 «SCORE LIVE»

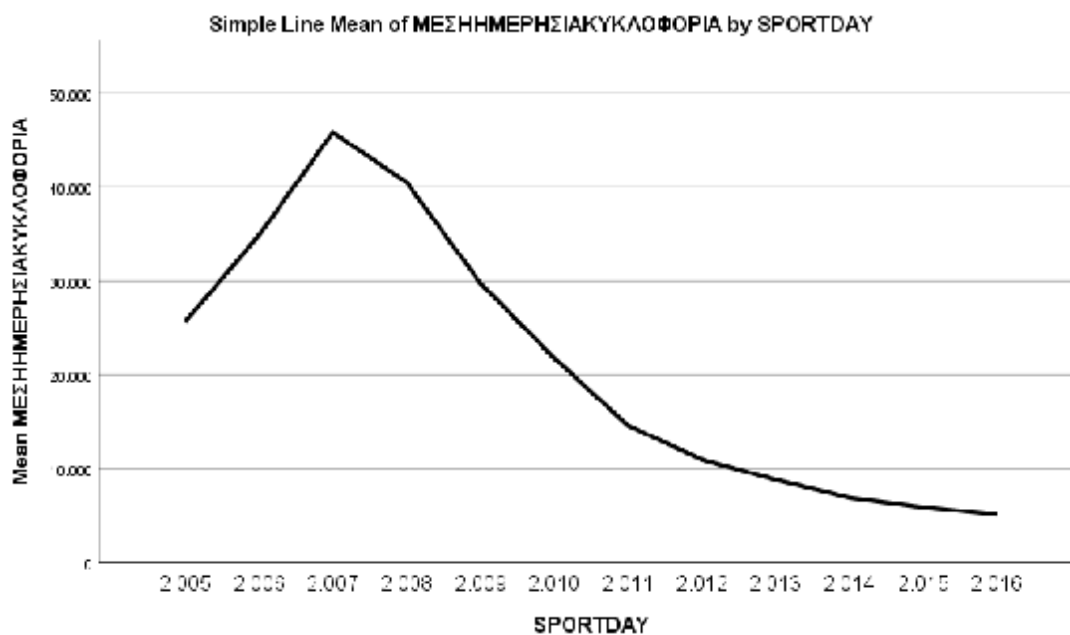
Η εφημερίδα κυκλοφόρησε το 2002 και σημείωσε ανοδική πορεία εσόδων μέχρι το 2005. Από το 2005 και μετά βλέπουμε συνεχώς αυξανόμενη πτώση εσόδων έως το 2011 που τελικά η εφημερίδα έκλεισε. Εκτός από την οικονομική κρίση που επηρέασε δημιουργώντας χρέη, η εφημερίδα δεν κατάφερε να αποσπάσει και μεγάλο αναγνωστικό κοινό καθώς ήταν αθλητική εφημερίδα μεροληπτική προς την «Ένωση» και υπήρχε ήδη η «Ωρα των σπορ».

Εικόνα 16. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "SCORE LIVE" ΑΠΟ ΤΟ 2002 ΕΩΣ ΤΟ 2011. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.16 «SPORTDAY»

Η συγκεκριμένη εφημερίδα βλέπουμε πως από το 2005- 2007 παρουσιάζει ανοδική πορεία και μάλιστα το 2007 κάνει ρεκόρ στις πωλήσεις, φτάνοντας να πουλήσει περίπου 45.000 φύλλα. Από το 2008 και μετά βλέπουμε πως οι πωλήσεις της συνεχώς μειώνονται κι εκτός από την οικονομική κρίση, άλλαξε και πολλούς ιδιοκτήτες γεγονός που ίσως να επηρέασε το καταναλωτικό κοινό. Κυκλοφορεί ακόμη και σήμερα.

Εικόνα 17.ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "SPORTDAY" ΑΠΟ ΤΟ 2005 ΕΩΣ ΤΟ 2016.Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.17 «ΝΤΑΜΠΛ ΣΚΟΡ»

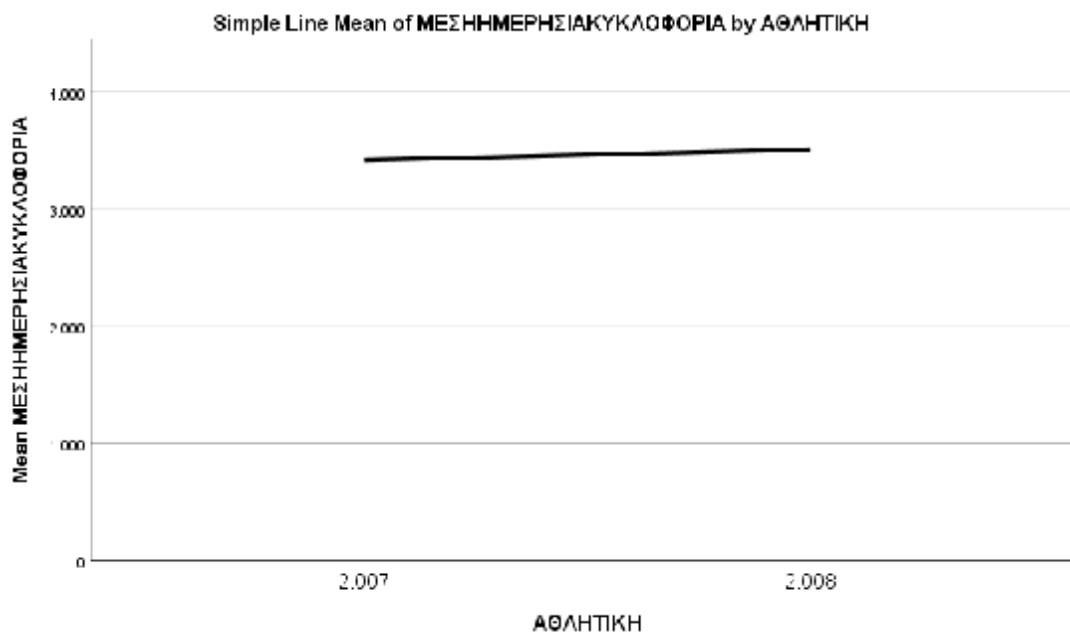
Η εφημερίδα κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 2006, αλλά δεν κατάφερε να κερδίσει αναγνωστικό κοινό σημειώνοντας μέση κυκλοφορία τα 2.458 φύλλα. Έκλεισε μετά από ένα μήνα λειτουργίας.

3.18 «SPORT XL»

Η εφημερίδα κυκλοφόρησε το 2007 και κατάφερε να πουλήσει 5.571 φύλλα. Ωστόσο, άντεξε μόνο δύο μήνες κι αυτό ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι την ίδια χρονιά υπήρχαν σε κυκλοφορία 17 αθλητικές εφημερίδες.

3.19 «ΑΘΛΗΤΙΚΗ»

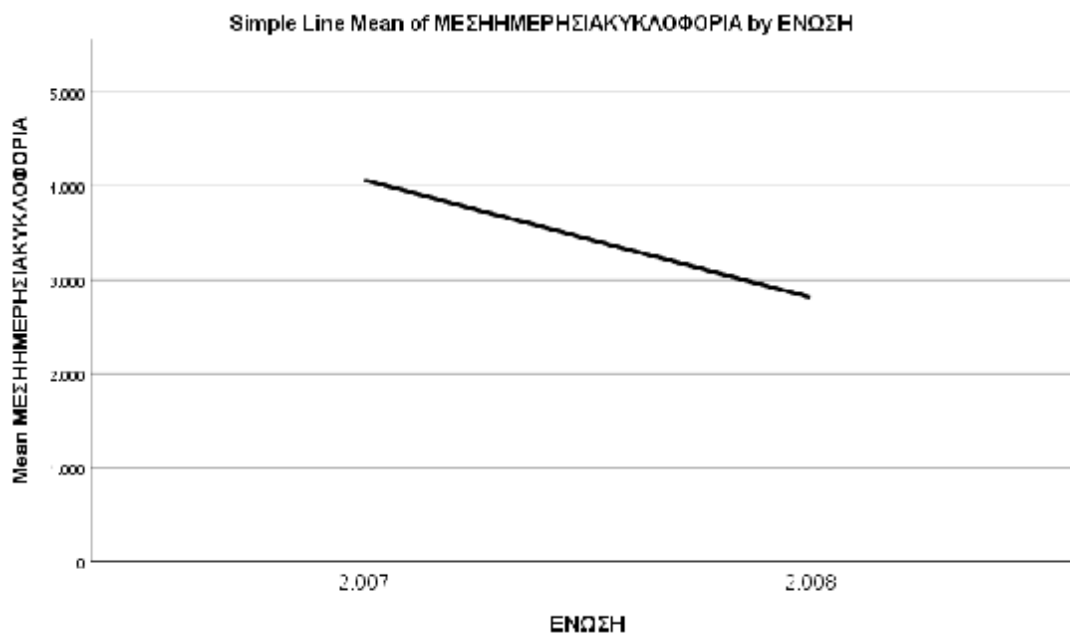
Κυκλοφόρησε μόνο 2 χρόνια από το 2007 μέχρι το 2008, όπου κι έκλεισε λόγω αποτυχίας προσέγγισης κοινού και κάλυψης των εξόδων της.

Εικόνα 18. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΑΘΛΗΤΙΚΗ" ΑΠΟ ΤΟ 2007 ΕΩΣ ΤΟ 2008. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.20 «ΕΝΩΣΗ»

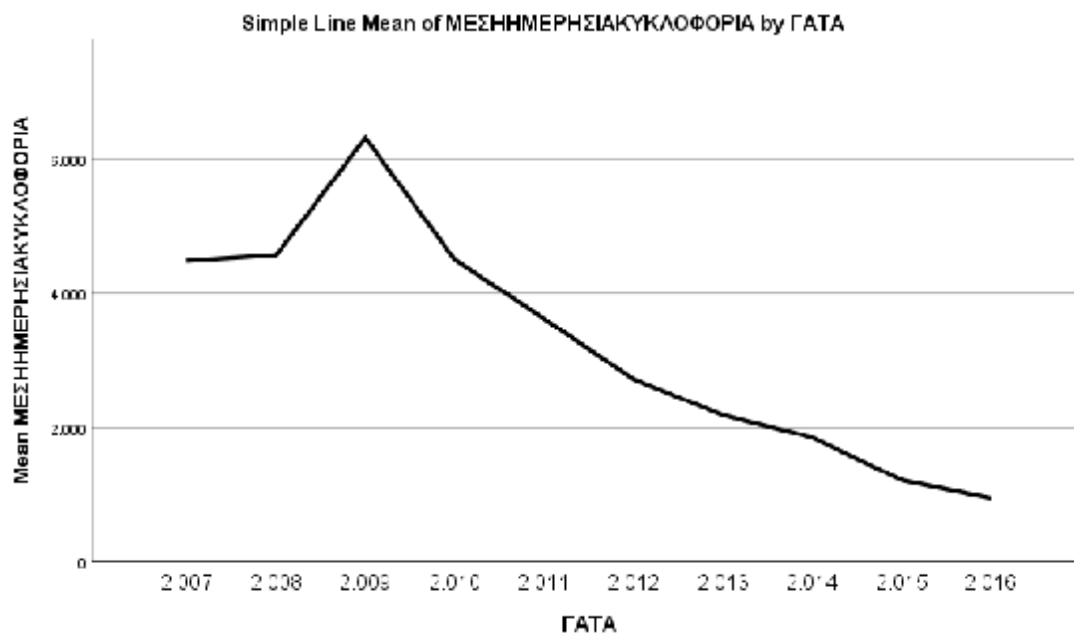
Κυκλοφόρησε κι αυτή μόνο 2 χρόνια και ήταν μια προσπάθεια για να προσελκύσει το κοινό της Α.Ε.Κ. Φυσικά, η προσπάθεια ήταν ατυχής και καθώς δεν σημείωσε πωλήσεις, έκλεισε.

Εικόνα 19. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΕΝΩΣΗ" ΑΠΟ ΤΟ 2007 ΕΩΣ ΤΟ 2008. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΕΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.21 «ΓΑΤΑ»

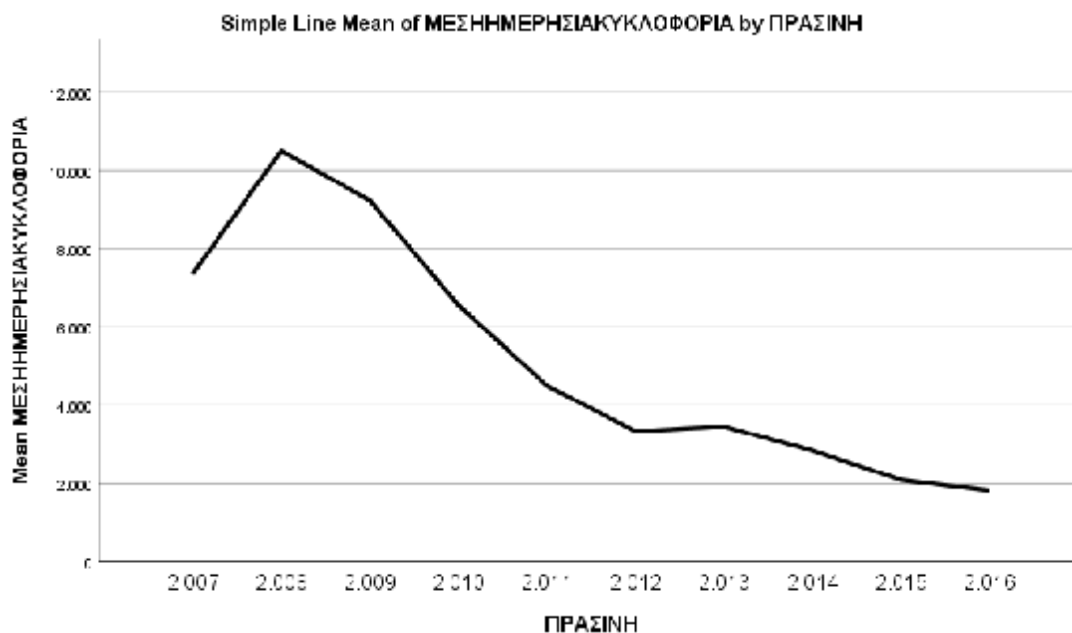
Η «ΓΑΤΑ» κυκλοφόρησε το 2007 και κατάφερε να ανελιχθεί ανάμεσα σε τόσες εφημερίδες, σημειώνοντας ανοδική πορεία μέχρι το 2009. Από το 2009 και μετά βλέπουμε πως τα έσοδά της συνεχώς μειώνονται, καταλήγοντας να σταματήσει τη λειτουργία της το 2018. Από το 2018 κυκλοφορεί ως ένθετο πλέον στον «Κόκκινο Πρωταθλητή», σε μια προσπάθεια να μειώσει τα έξοδά της και να οδηγήσει σε άνοδο σε πωλήσεις του «Κόκκινου Πρωταθλητή» (Anon., 2018).

Εικόνα 20. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΓΑΤΑ" ΑΠΟ ΤΟ 2007 ΕΩΣ ΤΟ 2016. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.22 «ΠΡΑΣΙΝΗ»

Όπως καταλαβαίνουμε είναι μια εφημερίδα για τους φιλάθλους του Παναθηναϊκού. Κυκλοφόρησε το 2007 και είχε ανοδική πορεία για ένα χρόνο αλλά από το 2008 και μετά άρχισε η κάθοδος. Κυκλοφορεί ακόμη και σήμερα.

Εικόνα 21. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΠΡΑΣΙΝΗ" ΑΠΟ ΤΟ 2007 ΕΩΣ ΤΟ 2016. Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.23 «ΝΕΑ ΩΡΑ»

Η εφημερίδα κυκλοφόρησε για δύο χρόνια (2007-2008) και δεν κατάφερε να ανταπεξέλθει στον ανταγωνισμό σημειώνοντας μικρές πωλήσεις.

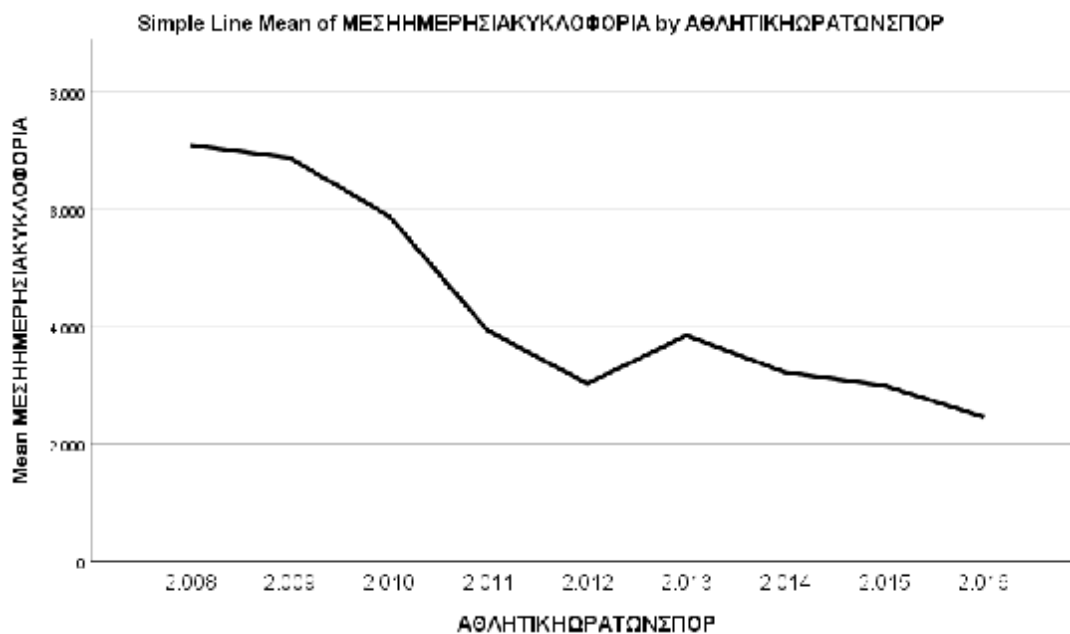
3.24 «Ω»

Κυκλοφόρησε μόνο το 2008, όπου και δεν σημείωσε πωλήσεις και αναγκάστηκε να διακόψει τη λειτουργία της.

3.25 «ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»

Η συγκεκριμένη εφημερίδα παρουσίασε κυρίως πτωτική πορεία στη μέση κυκλοφορία της. Από το 2008 που ξεκίνησε την κυκλοφορία της μέχρι το 2012 είχε συνεχώς χαμηλές πωλήσεις και μετά για δύο χρόνια παρουσίασε μια μικρή αύξηση. Από το 2013 μέχρι και σήμερα συνεχίζει την πτωτική της πορεία. Η οικονομική κρίση και ο ανταγωνισμός φαίνεται πως είναι τα κυρίως αίτια για την πορεία της. Ωστόσο, κυκλοφορεί ακόμη και σήμερα με τον τίτλο «ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ».

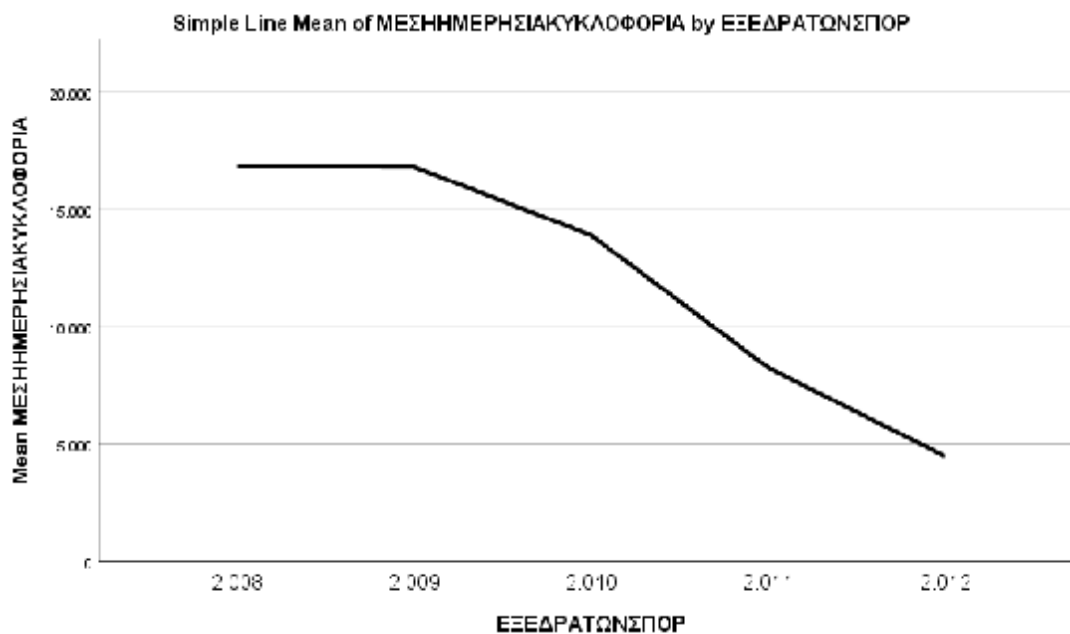

Εικόνα 22.ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ" ΑΠΟ ΤΟ 2008 ΕΩΣ ΤΟ 2016.Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.26 «ΕΞΕΛΑΡ ΤΩΝ ΣΠΟΡ»

Κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 2008 και από το 2009 και μετά είχε καθοδική πορεία μέχρι το 2012 που έκλεισε. Αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια του ακόμη κραταιού τότε ΔΟΛ στον αθλητικό Τύπο. Προσπάθησε να εκμεταλλευτεί το κενό που άφησε η «Sportime», αλλά η οικονομική κρίση και η αλλαγή του ιδιοκτήτη οδήγησαν στην κατάρρευση των πωλήσεών της.

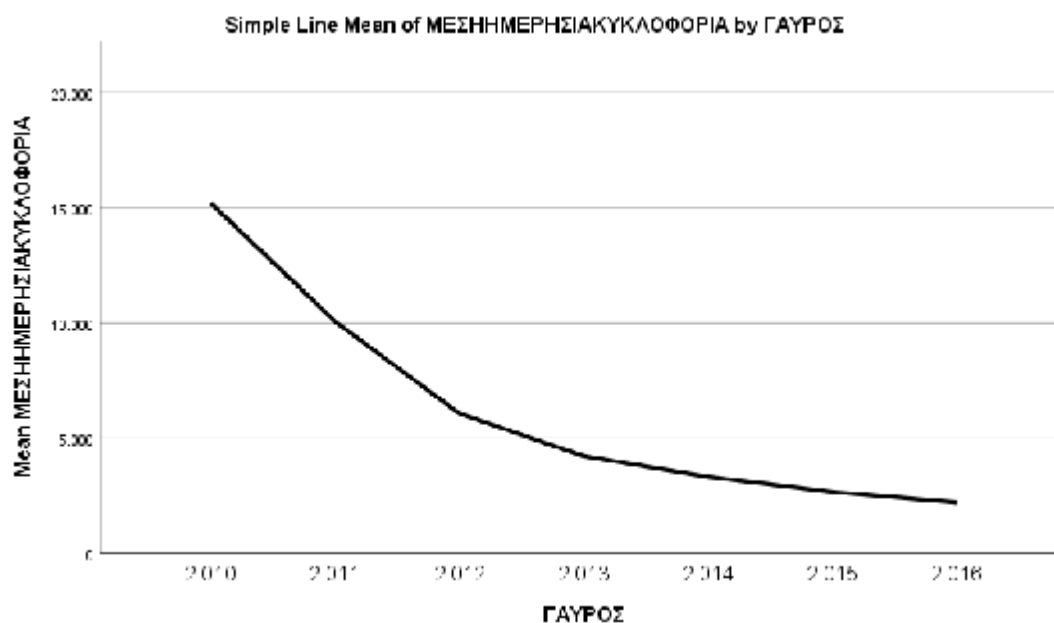
Εικόνα 23.ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΕΞΕΔΡΑ ΤΩΝ ΣΠΟΡ" ΑΠΟ ΤΟ 2008 ΕΩΣ ΤΟ 2012.Πηγή: ΕΙΗΕΑ: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.27 «ΚΙΤΡΙΝΟΜΑΥΡΗ ΩΡΑ» ΚΑΙ «ΚΙΤΡΙΝΟΜΑΥΡΗ ΩΡΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ»

Αποτέλεσαν και οι δύο προσπάθειες για το αναγνωστικό κοινό της ένωσης, αλλά και οι δύο απέτυχαν αφού έκλεισαν σχεδόν αμέσως. Η πρώτη κυκλοφόρησε το 2011-2012 και η δεύτερη το 2012 σημειώνοντας μέση ημερήσια κυκλοφορία τα 3.547-1.992 και τα 1.889 φύλλα αντίστοιχα.

3.28 «ΓΑΥΡΟΣ»

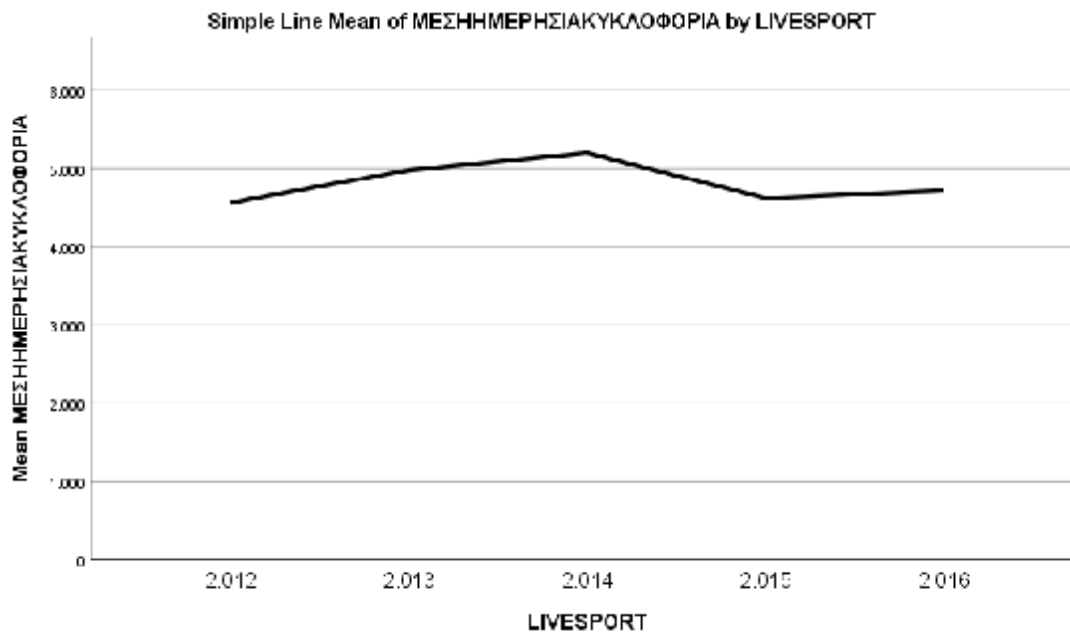
Κυκλοφόρησε το 2010 και όπως καταλαβαίνουμε ήταν για το κοινό του Ολυμπιακού. Από το έτος κυκλοφορίας της μέχρι το 2016 ακολούθησε καθοδική πορεία στη κυκλοφορία της. Το 2017 λόγω αδυναμίας κάλυψης εξόδων, η εφημερίδα έκλεισε και συγχωνεύτηκε σαν ένθετο στον «Κόκκινο Πρωταθλητή» (Αnon., 2017).

Εικόνα 24. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "ΓΑΥΡΟΣ" ΑΠΟ ΤΟ 2010 ΩΣ ΤΟ 2016. Πηγή: ΕΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.29 «LIVE SPORT»

Η εφημερίδα κυκλοφόρησε το 2012 και ακολούθησε σχετικά σταθερή πορεία με μικρές αυξομειώσεις στη μέση ημερήσια κυκλοφορία. Ίσως είναι από τις λίγες αθλητικές εφημερίδες που κατάφερε να κρατήσει ένα αποκλειστικό αναγνωστικό κοινό και γι' αυτό συνεχίζει τη λειτουργία της μέχρι και σήμερα.

Εικόνα 25. ΓΡΑΦΗΜΑ ΜΕΣΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ "LIVE SPORT" ΑΠΟ ΤΟ 2012 ΕΩΣ ΤΟ 2016. Πηγή: ΈΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

3.30 ΑΙΤΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Καθώς αναλύσαμε κάθε εφημερίδα ξεχωριστά, εντοπίσαμε τις αιτίες για τις οποίες πολλές ξεκίνησαν τη λειτουργία τους. Όπως παρατηρήσαμε, σημαντικός λόγος για την κυκλοφορία των αθλητικών εφημερίδων αποτέλεσε κυρίως ο οικονομικός παράγοντας. Στηριζόμενοι στην οικονομική πολιτική του ΠΑΣΟΚ την πρώτη τετραετία εξουσίας του είδαμε ότι αυτή η αύξηση των εισοδημάτων και η γενικότερη οικονομική ευφορία και ευμάρεια (κυρίως βέβαια στην ύπαιθρο) οδήγησε το αναγνωστικό κοινό στην κατανάλωση. Παρόλο που τότε υπήρχε αύξηση στις τιμές, το αθλητικό αναγνωστικό κοινό φαίνεται πως την «αποδέχτηκε».

Επίσης, την ίδια εκείνη εποχή το Πρακτορείο Εφημερίδων Αθηναϊκού Τύπου εκσυγχρονίζει, αναπτύσσει και επεκτείνει το σύστημα διανομής των εφημερίδων. Παράλληλα, λαμβάνει χώρα και η ήττα των εργατών τύπου κατά την αναμέτρηση του 1980 με τους εκδότες, ήττα που επέτρεψε την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στη διαδικασία έκδοσης των εφημερίδων. Εγκαταλείπεται δηλαδή και στην Ελλάδα, η διαδικασία στοιχειοθεσίας της εφημερίδας με λινοτυπικές μηχανές που φτιάχνουν γραμμή- γραμμή τα κείμενα από λιωμένο μέταλλο, τη στιγμή που εξειδικευμένοι στοιχειοθέτες φτιάχνουν τους τίτλους με μεγάλα μεταλλικά στοιχεία της κάσας και έτσι γίνεται η σελιδοποίηση. Οι νέες τεχνολογίες επιτρέπουν όχι μόνο μια πιο ελκυστική εμφάνιση, αλλά και την ταχύτερη παραγωγή των εφημερίδων ώστε να διανέμονται εγκαίρως. Η νέα αυτή εμφάνιση προωθεί την αγορά από το κοινό, αφού τα αισθητικά κριτήρια γι' αυτή ήταν σύμφωνα με τα κριτήρια με τα οποία η τηλεόραση εθίζει το κοινό. Επίσης, επιτρέπουν την παραγωγή μεγάλου αριθμού εφημερίδων με το ελάχιστο κόστος, οπότε επιχειρηματικά και μόνο η ίδρυση μιας εφημερίδας αποτελεί μια καλή κίνηση.

Γενικότερα, πρέπει να επισημάνουμε ότι από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 2000 μιλάμε για τη «Χρυσή Εποχή» για τις επιχειρήσεις των Μέσων. Υπήρχε έτσι το προσωπικό συμφέρον των ιδιοκτητών όπως αναφέραμε στην προηγούμενη παράγραφο, οι οποίοι εκμεταλλευόμενοι το κέρδος θέτουν σε κυκλοφορία αθλητικές εφημερίδες. Παράλληλα με τις τεχνολογικές εξελίξεις και τη μείωση του κόστους παραγωγής, οδήγησαν και σε νέους τομείς επιχειρηματικής δράσης. Η διαφημιστική δαπάνη κινήθηκε ανοδικά και αυτό συνετέλεσε και στην παράλληλη ανοδική πορεία στις κυκλοφορίες των αθλητικών έντυπων μέσων. Ακόμη, τη δεκαετία του 1990, σημειώθηκε και η άνοδος του χρηματιστηρίου κι επικρατούσε εύκολος δανεισμός πόρων. Οι εκδότες επωφελούνταν οικονομικά από τη χρυσή αυτή εποχή και ο καθένας επιχειρούσε να ανοίξει μια αθλητική εφημερίδα παρόλο που υπήρχε ήδη μεγάλος αριθμός κυκλοφορόντων (Πλειός, 2015).

Καταλαβαίνουμε πόσο σημαντικός είναι ο οικονομικός παράγοντας γιατί αν παρατηρήσουμε την πτωτική πορεία των αθλητικών εφημερίδων, θα δούμε πως για την πλειονότητα που έκλεισαν, η παγκόσμια οικονομική κρίση που ξέσπασε το 2008 αποτέλεσε το βασικότερο λόγο.

Εκτός όμως από τις αλλαγές στον οικονομικό τομέα και στην εμφάνιση των εφημερίδων, σημαντικό ρόλο για την ύπαρξη μεγάλου αριθμού εφημερίδων φαίνεται πως είχε η μεγάλη ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού καθώς τόσο ελληνικές ομάδες όσο και η εθνική ομάδα είχαν εξαιρετικές εμφανίσεις σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις. Για παράδειγμα, τα έτη 1987 και 1988 υπήρξε ραγδαία αύξηση στις κυκλοφορίες καθώς η Εθνική μας ομάδα καλαθοσφαίρισης κατέκτησε το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα. Έτσι, το κοινό που πρότινος ενδιαφερόταν κυρίως για το ποδόσφαιρο, άρχισε πλέον να στρέφει την προσοχή του και στην καλαθοσφαίριση επηρεάζοντας και την παροχή αθλητικών ειδήσεων από τις εφημερίδες (Ψυχογιός, 2004).

Η ύπαρξη πληθώρας αθλητικών εφημερίδων σίγουρα εξαρτάται από το ενδιαφέρον του κοινού. Ένα αίτιο για την αύξηση προσέλευσης κοινού ήταν ανέκαθεν οι μεταγραφές καταξιωμένων αθλητών στις ελληνικές ομάδες καθώς οι αναγνώστες επιθυμούσαν να μάθουν με λεπτομέρεια κάθε εξέλιξη. Παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι το έτος 1988, ανέλαβε την προεδρία του Ολυμπιακού, ο Αργύρης Σαλιαρέλης, γνωστός επιχειρηματίας της εποχής, ο οποίος έκανε σημαντικές μεταγραφές προκαλώντας αυξημένο ενδιαφέρον στο φίλαθλο κόσμο της ομάδας (Ψυχογιός, 2004).

Δεύτερο αίτιο αποτελεί η ομάδα που υποστηρίζει ο κάθε αναγνώστης. Οι μεγαλύτερες ελληνικές ομάδες, π.χ. Ολυμπιακός, Παναθηναϊκός, Α.Ε.Κ. κ.ά ανέκαθεν είχαν μεγάλο φανατικό κοινό. Άνθρωποι που ήθελαν να εκμεταλλευτούν την αγάπη του φίλαθλου αθλητικού κοινού, έβλεπαν σαν ευκαιρία να ιδρύσουν μια εφημερίδα που απευθύνεται συγκεκριμένα σε φανατικούς ομάδων (βλ. «ΠΡΑΣΙΝΗ», «ΓΑΥΡΟΣ» κ.τ.λ).

Το ενδιαφέρον του κοινού είναι στραμμένο και προς το στοίχημα και τα υπέρογκα ποσά που δαπανούνται παίζουν σημαντικό ρόλο στην άνθιση του γενικότερου ελληνικού αθλητισμού. Ο αναγνώστης πλέον είχε κι άλλες ανάγκες πέρα από την ενημέρωση για την εξέλιξη του αγώνα κι οι εκδότες αντιλήφθηκαν τις ανάγκες φροντίζοντας να ιδρύσουν νέες εφημερίδες που να ασχολούνται αποκλειστικά με τη βιομηχανία του στοιχήματος. Συνεπώς, δημιουργήθηκαν νέες αθλητικές εφημερίδες παρά την ύπαρξη ευρείας γκάμας.

Σημαντικός λόγος για την ύπαρξη τόσων αθλητικών εφημερίδων υπήρξαν και οι άνθρωποι που διοικούσαν τις εφημερίδες, οι αρθρογράφοι και οι πολιτικές που ακολουθούσαν. Υπήρχαν άνθρωποι αγαπητοί από το ευρύ κοινό που δεν μεροληπτούσαν υπέρ κομμάτων και ομάδων και αυτό το ωθούσε στο να στηρίζει μια εφημερίδα μακροχρόνια και να την αγοράζει. Δεν είναι άλλωστε λίγες οι περιπτώσεις αθλητικών εφημερίδων που κατέρρευσαν στις πωλήσεις λόγω αλλαγής ιδιοκτησίας είτε λόγω λογοκρισίας στις ειδήσεις τους. Το κοινό κατά γενική ομολογία θέλει να διαβάσει ειδήσεις που δεν εξυπηρετούν τους σκοπούς των ανθρώπων που γράφουν τα άρθρα ή διοικούν κάποια αθλητική εφημερίδα.

Αυτό μας οδηγεί και στο επόμενο λόγο που οδήγησε στην ύπαρξη πολλών αθλητικών εφημερίδων. Δηλαδή, πολλοί δημοσιογράφοι της τηλεοπτικής ζώνης δημιουργούσαν αρνητικό κλίμα στους τηλεθεατές καθώς αναφέρονταν χωρίς διακριτικότητα στην ιδιωτική ζωή των αθλητών και σε άλλα ευτελή ζητήματα αναγκάζοντάς τους να στραφούν αλλού προκειμένου να ενημερωθούν. Με την πάροδο του χρόνου, τις τελευταίες δεκαετίες οι δημοσιογράφοι έχουν μετεξελιχθεί από όργανα δημοσίων σχέσεων και εμψυχωτές των γηπεδούχων ομάδων σε σοβαρούς δημοσιογράφους κι αυτό οφείλεται τόσο στον αθλητισμό, όσο και στην κοινωνία. Οι αθλητικές εφημερίδες, απαλλαγμένες από τέτοιες ειδήσεις, απέκτησαν περισσότερο κοινό, με αποτέλεσμα να μην σταματάει ποτέ η ζήτηση και κατά συνέπεια και η προσφορά (BENEP, 2003).

Άλλη μια αιτία ύπαρξης είναι ότι πολλές εφημερίδες βλέποντας τις πωλήσεις τους να πέφτουν κατακόρυφα επέλεξαν άλλες πολιτικές προκειμένου να «σωθούν». Μία πολιτική που χρησιμοποιήθηκε ήταν αυτή της συγχώνευσης, με πολλές αθλητικές εφημερίδες σε μια προσπάθεια να μειώσουν το κόστος παραγωγής τους να συμπεριλαμβάνονται ως ένθετα σε άλλες μεγαλύτερες. Αυτό τις έκανε ικανές να σταθούν και να επιβιώσουν στα χρόνια της κρίσης.

Τέλος, είναι ευρέως γνωστό ότι η είσοδος του διαδικτύου επηρέασε πολλούς τομείς της ζωής μας. Οι περισσότερες εφημερίδες επηρεάστηκαν από τα αθλητικά sites, αλλά παρατηρούμε ότι και στις μέρες μας οι περισσότεροι που μπαίνουν σε αυτά τα αθλητικά sites προτιμούν να διαβάζουν τους τίτλους των εφημερίδων. Οπότε, καταλαβαίνουμε πως ακόμη και στις μέρες μας, οι αναγνώστες θέλουν να διαβάζουν εφημερίδες και αυτό ίσως αποτελεί βασική αιτία για την τωρινή ύπαρξή τους.

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο της εκπόνησης της πτυχιακής μας εργασίας, πραγματοποιήσαμε συνέντευξη με δύο διακεκριμένους διευθυντές αθλητικών Μ.Μ.Ε, το διευθυντή της αθλητικής εφημερίδας «SPORTDAY» κ. Γιώργο Μαζιά και τη διευθύντρια του αθλητικού τμήματος ΟΤΕ TV. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν μέσω e-mail, αφού οι ερωτήσεις στάλθηκαν στον προσωπικό τους λογαριασμό, ως συνέχεια της τηλεφωνικής επικοινωνίας για να επιβεβαιωθεί η διαθεσιμότητά τους.

Στόχος μας μέσα από τη συνέντευξη είναι να γνωρίσουμε τις απόψεις και τις θέσεις γνωστών και έγκριτων ανθρώπων με μεγάλη εμπειρία, οι οποίοι εργάζονται σε μεγάλα αθλητικά Μ.Μ.Ε. ή έχουν ασχοληθεί και έχουν γνώσεις, απόψεις και θέσεις για εξέλιξη των Μ.Μ.Ε. στη χώρα μας και οι οποίες έχουν βαρύνουσα σημασία στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για το βασικό ερώτημα που θέτει η πτυχιακή μας, πάντα σχετικά με τη δική μας έρευνα. Τα ερωτήματα που θέσαμε είναι το κατά πόσο τα αθλητικά γεγονότα επηρεάζουν την ανάπτυξη των αθλητικών έντυπων Μ.Μ.Ε και ποιες είναι οι αιτίες για την ύπαρξη μεγάλης γκάμας αθλητικών εφημερίδων στη χώρα μας από το παρελθόν μέχρι και σήμερα. Για το λόγο αυτό, τα ερωτήματα μας στον προαναφερόμενο ήταν σχετικά με το ζήτημα, και πέντε σε αριθμό έτσι ώστε να μας βοηθήσουν στην εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

Ακολουθεί καταγραφή των ερωτήσεων που τέθηκαν και των απαντήσεων που δόθηκαν από τους συνεντευξιαζόμενους καθώς και ανάλυση και σύγκριση αυτών.

4.2 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- § **Ερώτηση 1:** Θεωρείτε πως τα αθλητικά γεγονότα βοηθούν στην ανάπτυξη των αθλητικών μέσων ενημέρωσης; Γιατί;
- § **Ερώτηση 2:** Θεωρείτε πως οι αθλητικές επιτυχίες της δεκαετίας του 1990 και 2000 βοήθησαν στην ανάπτυξη που γνώρισε ο αθλητικός τύπος και τα αθλητικά ΜΜΕ;
- § **Ερώτηση 3:** Πιστεύετε ότι σήμερα υπάρχουν τέτοια αθλητικά γεγονότα που είναι ικανά να επηρεάσουν την ανάπτυξη των αθλητικών ΜΜΕ και του αθλητικού τύπου;
- § **Ερώτηση 4:** Γιατί πιστεύετε ότι υπήρχαν τόσες αθλητικές εφημερίδες στο παρελθόν;
- § **Ερώτηση 5:** Γιατί πιστεύετε ότι συνεχίζουν να υπάρχουν εφόσον οι κυκλοφορίες έχουν πέσει κατακόρυφα στις μέρες μας;

4.3 ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΖΙΑΣ

4.3.1 ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Διευθυντής της εφημερίδας SportDay. Διετέλεσε αρχισυντάκτης της ίδιας εφημερίδας από την πρώτη μέρας κυκλοφορίας της, αλλά και της εφημερίδας Goalnews. Με θητεία στο τμήμα διεθνών των εφημερίδων ΦΩΣ ΤΩΝ ΣΠΟΡ, Πρωταθλητής και Sportime, ξεκίνησε την καριέρα του από τον τηλεοπτικό σταθμό MEGA. Ραδιοφωνικός παραγωγός στους σταθμούς FLASH 961, Champions και ΣΠΟΡ FM, υπήρξε αρχισυντάκτης των ιστοσελίδων SportNews, Axiaplus και Flash.gr, υπεύθυνος περιεχομένου στα σαϊτ SportFM.gr και sentragoal.gr και αρθρογράφος στην εφημερίδα ΕΘΝΟΣ. Μιλάει αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά, ιταλικά, πορτογαλικά, σερβοκροάτικα σε άριστο βαθμό και έχει καλή γνώση γερμανικών και αραβικών. Ανταποκριτής, από το 1994, του ισπανικού πρακτορείου ειδήσεων και της Sport της Βαρκελώνης, ενώ συνεργάζεται με διάφορα μέσα στην Ευρώπη και τη Λατινική Αμερική. Απόφοιτος της σχολής διοίκησης του Πανεπιστημίου του Derbyshire, κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο (MBA), από το ίδιο πανεπιστήμιο, στη Διοίκηση Επιχειρήσεων και Master στην Εργασιακή Ψυχολογία από το University of East London. Παράλληλα, έχει specialization στην αρχαία ιστορία από το Πανεπιστήμιο του Harvard, στο digital marketing από University of Illinois και στην αθλητική δημοσιογραφία από το Universidad de Salamanca.

4.3.2 ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ερώτηση 1: Ναι. Κάθε μεγάλη διοργάνωση, κάθε σπουδαίο γεγονός προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Ειδικά όταν μιλάμε για Μουντιάλ ή Ολυμπιακούς Αγώνες το ενδιαφέρον κορυφώνεται. Το αναγνωστικό κοινό διευρύνεται. Το ενδιαφέρον δεν είναι μόνο για μια ομάδα, για έναν αθλητή ή για μια μέρα. Όλοι θέλουν να μάθουν την ιστορία ενός παίκτη, ενός αθλήματος. Το παρασκήνιο ή κάτι που δεν έδειξαν σε πρώτη λήψη οι κάμερες.

Ερώτηση 2: Εν προκειμένω, για τα αθλητικά μέσα ενημέρωσης έχει μεγάλη σημασία να υπάρχουν διακρίσεις, νίκες, τίτλοι για τις ελληνικές ομάδες. Ο αθλητισμός είναι διασκέδαση, αλλά στην Ελλάδα υπάρχει πάθος και δίψα για νίκες. Όταν έρχονται αυτές και μάλιστα είτε σε μεγάλες διοργανώσεις είτε επί σπουδαιών αντιπάλων τα αθλητικά ΜΜΕ είναι το μέσον για να διαβάσουν, να μάθουν, για την επιτυχία της ομάδας τους. Η Ελλάδα τις δυο προηγούμενες δεκαετίες έψαχνε συνεχώς για διακρίσεις και τις είχε. Ο κόσμος ταυτίζεται με την επιτυχία. Είμαστε πρώτοι, οι καλύτεροι. Τα αθλητικά μέσα προώθησαν την επιτυχία. Όταν υπάρχει επιτυχία ο κόσμος είναι χαρούμενος. Έχει όρεξη να κάνει τα πάντα. Όταν χάνεις, δεν σε ενδιαφέρει να μάθεις τίποτα. Τις προηγούμενες δεκαετίες δεν υπήρχε η τόσο μεγάλη άνθηση του ίντερνετ ώστε να μάθει κανείς στο λεπτό τι συμβαίνει στα γήπεδα. Σε

κάθε περίπτωση είναι η ψυχολογία του φιλάθλου που ζει για τη νίκη. Για την ακρίβεια, του οπαδού. Όταν πας στο γήπεδο μόνο για να βλέπεις την ομάδα του να νικά τότε όντως η ψυχολογία σου εξαρτάται από τη νίκη. Αυτόματα, κάθε επιτυχία διαμορφώνει και την ψυχολογία του καταναλωτή. Στην περίπτωση μας, αυτή του φίλαθλου – καταναλωτή. Μην ξεχνάμε πάντως πως τα ΜΜΕ προσφέρουν την ενημέρωση. Χωρίς αυτά δεν μπορείς να γνωρίζεις τι έγινε τι και που. Αν η ομάδα σου νικά τότε θες να μάθεις πολλά. Αγοράζεις εύκολα. Αν χάνει, τότε δεν ψωνίζεις. Είναι στην ανθρώπινη φύση...

Ερώτηση 3: Γεγονότα πάντα υπάρχουν. Το θέμα είναι ότι τα πάντα «ελέγχονται» από το ίντερνετ. Ο Τύπος, αν μιλάμε για εφημερίδες και μόνο, είναι ήδη με «παλιά» νέα όταν κυκλοφορούν. Όσα και να γράψουν, τα βασικά και κυρίως την εικόνα, το βίντεο, ο αναγνώστης τα έχει ήδη δει στο διαδίκτυο με τη λήξη του ματς και μάλιστα δωρεάν...

Ερώτηση 4: Πολλές επιτυχίες, περισσότερη διαφημιστικά έσοδα, μεγάλη αγοραστική ικανότητα του Έλληνα καταναλωτή και κυρίως η έλλειψη του (δωρεάν) υποκατάστατου που λέγεται ίντερνετ.

Ερώτηση 5: Έχουν μειώσει κατακόρυφα τα έξοδά τους, κυκλοφορούν με σύνθεση ανάγκης. Κυκλοφορούν επειδή υπάρχει το ζωτικό ψεύδος, το ένστικτο της επιβίωσης και επειδή οι ιδιοκτήτες ως τώρα αρνούνται να κλείσουν την επιχείρησή τους. Κυρίως, περιμένουν να κλείσει ο αντίπαλός τους και να κερδίσουν κάποια χρόνια παραπάνω στην αγορά. Πάντως, ακόμη και σήμερα τα πρωτοσέλιδα των αθλητικών εφημερίδων είναι πρώτα σε αναγνωσιμότητα στις αθλητικές ιστοσελίδες. Ως επιχειρήσεις πάντως δεν είναι βιώσιμες. Είναι θέμα χρόνου να μείνουν οι μισές. Ο κόσμος έπαψε να τις έχει ανάγκη για την ενημέρωσή του και οι νέες γενιές δεν γνωρίζουν καν την ύπαρξή τους. Κυρίως, οι εφημερίδες περιμένουν κάποιο θαύμα. Δεν γίνονται τέτοια στις μέρες μας...

4.4 ΦΩΤΕΙΝΗ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

4.4.1 ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ξεκίνησε τη δημοσιογραφία το καλοκαίρι του 1987 στην εφημερίδα «Μεσημβρινή», όπου και εργάστηκε έως το 1995, καλύπτοντας τα ρεπορτάζ αρχικά του βόλεϊ, του τένις, του μπάσκετ και αργότερα του ελληνικού και διεθνούς ποδοσφαίρου. Από το 1995 έως το 1997 εργάστηκε στην εφημερίδα «Απογευματινή», ως αρχισυντάκτρια του αθλητικού τμήματος. Το 1989 ξεκινά την πορεία της στην τηλεόραση και συγκεκριμένα στο MEGA Channel, όπου και παρέμεινε ως το 1993. Ήταν η πρώτη γυναίκα παρουσιάστρια αθλητικών ειδήσεων στην τηλεόραση και σπίκερ αγώνων βόλεϊ. Επίσης, ήταν αρχισυντάκτρια δελτίων ειδήσεων και εκπομπών και παρουσιάστρια αθλητικών εκπομπών. Από το 1993 έως το 1996 εργάστηκε στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο του ΣΚΑΙ, ως παρουσιάστρια και αρχισυντάκτρια ειδήσεων και εκπομπών, αλλά και σπίκερ αγώνων.

Από το 1996 έως το 2011 εργάστηκε στην τηλεόραση της NOVA. Ξεκίνησε ως παρουσιάστρια και αρχισυντάκτρια εκπομπών και ειδήσεων, ενώ από το 2002 διετέλεσε διευθύντρια του αθλητικού τμήματος. Το 2011 υπήρξε διευθύντρια σύνταξης της εφημερίδας «Εξέδρα». Έχει εργαστεί επίσης σε αθλητικά περιοδικά και στην οργάνωση γραφείων τύπου σημαντικών αθλητικών διοργανώσεων. Το καλοκαίρι του 2011 εντάχθηκε στο δυναμικό του ΟΤΕ TV, ως διευθύντρια του αθλητικού τμήματος.

4.4.2. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Ερώτηση 1: Η ύπαρξη αθλητικών γεγονότων είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη των αθλητικών μέσων ενημέρωσης. Αν δεν υπάρχουν αυτά τα γεγονότα, τότε δεν έχουν λόγο ύπαρξης και τα αθλητικά μέσα. Οι δημοσιογράφοι εργάζονται πάνω στον τρόπο κάλυψης των αθλητικών γεγονότων, αναζητώντας νέες μεθόδους και αυτό βοηθάει αυτομάτως και την εξέλιξη των μέσων.

Ερώτηση 2: Οι αθλητικές επιτυχίες των δεκαετιών 1990 και 2000 βοήθησαν σημαντικά στην ανάπτυξη του αθλητικού τύπου και των αθλητικών ΜΜΕ. Δημιουργήθηκε η ανάγκη ύπαρξης νέων μέσων, για να καλυφθεί η ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη του κόσμου να μάθει, να πληροφορηθεί για τις επιτυχίες αυτές και τους πρωταγωνιστές της. Δυστυχώς όμως, ο τρόπος που δημιουργήθηκαν και αναπτύχθηκαν πολλά από αυτά τα μέσα δεν ήταν ο σωστός, με αποτέλεσμα αρκετά να μην μπορέσουν να επιβιώσουν.

Ερώτηση 3: Σαφώς υπάρχουν και σήμερα τέτοια αθλητικά γεγονότα, εσωτερικού και διεθνούς ενδιαφέροντος, που μπορούν να επηρεάσουν την ανάπτυξη των αθλητικών ΜΜΕ. Ειδικά τις τελευταίες δεκαετίες, οι υπεύθυνοι για τη διοργάνωση αθλητικών γεγονότων σε όλο τον κόσμο, σχεδιάζουν και υλοποιούν ολοένα και περισσότερα αθλητικά δρώμενα με στόχο να προσελκύσουν ακόμα περισσότερο κοινό, γεγονός που βοηθάει στην ανάπτυξη και των ΜΜΕ.

Ερώτηση 4: Η ύπαρξη πολλών αθλητικών εφημερίδων στη χώρα μας έχει τις ρίζες της στις επιτυχίες του ελληνικού αθλητισμού τις τελευταίες δεκαετίες. Όσο περισσότερες επιτυχίες είχαμε, τόσο περισσότερο ο κόσμος ήθελε να μαθαίνει και να ασχολείται με τα αθλητικά δρώμενα. Έτσι, πολλοί ήταν αυτοί που προχώρησαν στην έκδοση αθλητικών εφημερίδων, χωρίς όμως να υπολογίσουν την περιορισμένη βάση αναγνωστών της χώρας μας και χωρίς να εξασφαλίσουν ποιοτικά χαρακτηριστικά στα έντυπά τους.

Ερώτηση 5: Οι αθλητικές εφημερίδες είναι λιγότερες από αυτές της περασμένης δεκαετίας ή πενταετίας, αλλά και πάλι περισσότερες από αυτές που...αντέχει το ελληνικό αναγνωστικό κοινό. Το αναγνωστικό κοινό είναι συγκεκριμένο (και όχι τόσο μεγάλο όσο σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες), ενώ ταυτόχρονα η ύπαρξη των sites, ενημερωτικών και οπαδικών, έχει συμβάλει στην κυκλοφοριακή πτώση των εφημερίδων. Όμως οι ιδιοκτήτες τους συνεχίζουν την έκδοσή τους είτε γιατί πιστεύουν ότι η κρίση στο γραπτό τύπο θα ξεπεραστεί, είτε γιατί χρηματοδοτούνται από ομάδες, παράγοντες κ.λπ., ώστε να εξυπηρετούν συγκεκριμένους

σκοπούς. Το τελευταίο αποτελεί και μία από τις βασικότερες αιτίες της κρίσης στο γραπτό αθλητικό τύπο, που έχει αναγκάσει μεγάλο αριθμό αναγνωστικού κοινού να γυρίσει την...πλάτη του στις εφημερίδες.

4.5 ΑΝΑΛΥΣΗ

Όσο αφορά το κύριο μας θέμα της πτυχιακής, δηλαδή το αν τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα επηρεάζουν την ανάπτυξη των αθλητικών Μ.Μ.Ε, ο κος Μαζιάς και η κα Παπαγεωργίου έχουν θετική άποψη, δηλαδή θεωρούν πως όλες οι σημαντικές διοργανώσεις, π.χ. οι Ολυμπιακοί αγώνες προσελκύουν το αναγνωστικό κοινό και διευρύνουν το ενδιαφέρον τους όχι μόνο προς τις νίκες και τις ήττες αλλά και ως προς το παρασκήνιο ή στιγμιότυπα που δεν ανέλυσε ή δεν έδειξε ο τηλεοπτικός φακός. Η κα Παπαγεωργίου υποστηρίζει επίσης ότι η ύπαρξη των αθλητικών διοργανώσεων βοηθά και στην εξέλιξη των ίδιων των αθλητικών δημοσιογράφων. Μάλιστα, όταν εστίασαμε μόνο στις νίκες του 1990 και του 2000 και την επιρροή τους στην εξέλιξη των αθλητικών μέσων, μας απάντησαν πάλι θετικά, λέγοντας πως οι Έλληνες σαν λαός, είναι παθιασμένοι με τις νίκες και τις επιτυχίες και καθώς εκείνες τις χρονιές τις σημειώσαμε, είναι λογικό να υπάρχει και αυξημένο ενδιαφέρον για ενημέρωση κι επομένως αυξημένο ενδιαφέρον για αγορά αθλητικών εφημερίδων. Παράλληλα, ο κος Μαζιάς κάνει αναφορά και στο γεγονός πως τότε, το διαδίκτυο δεν ήταν τόσο διαδεδομένο, πράγμα που φυσικά αύξησε και τις πωλήσεις. Φτάνοντας στη σημερινή εποχή και στο αν υπάρχουν τέτοια μεγάλα αθλητικά γεγονότα που να είναι ικανά να αυξήσουν την κυκλοφορία των αθλητικών έντυπων μέσων, ο κος Μαζιάς απαντάει πως πάντα υπάρχουν αθλητικά γεγονότα αλλά είναι δύσκολο στις μέρες μας να καταφέρουν αυτή την αύξηση καθώς πλέον το διαδίκτυο είναι παντού και ο καθένας μπορεί να έχει άμεση πρόσβαση σε αυτό, καθιστώντας τις εφημερίδες «απαρχαιωμένες» αφού τα νέα που θα παρουσιάσουν έχουν ήδη διαβαστεί την προηγούμενη ημέρα. Η κα Παπαγεωργίου επίσης θεωρεί ότι ανέκαθεν υπήρχαν τέτοια μεγάλα αθλητικά γεγονότα, τονίζοντας ότι ευνοούν πάλι την ανάπτυξη ακόμη και στις μέρες μας.

Όσο αφορά τις αιτίες ύπαρξης μεγάλου αριθμού κυκλοφορόντων αθλητικών εφημερίδων στο παρελθόν, ο κος Μαζιάς θεωρεί πως οι μεγάλες επιτυχίες, η γενικότερη οικονομική ευημερία, τόσο για τις διαφημιστικές δαπάνες όσο και για την ικανότητα του Έλληνα καταναλωτή να προβεί σε αγορές, και η έλλειψη της εξάπλωσης του διαδικτύου συνετέλεσαν στους αυξημένους τίτλους. Η κα Παπαγεωργίου θεωρεί ως αφετηρία για την ύπαρξη αυτή, τις μεγάλες επιτυχίες του παρελθόντος. Για τη σημερινή εποχή, και οι δύο θεωρούν πως τα αίτια είναι πιο προσωπικά πέρα από τη μείωση των εξόδων, δηλαδή ότι οι ιδιοκτήτες λειτουργούν εγωιστικά και βάσει του ενστίκτου επιβίωσης, αρνούμενοι να κλείσουν την επιχείρησή τους, είτε περιμένοντας ουσιαστικά να κλείσουν οι ανταγωνιστές τους για να αποκομίσουν λίγα περισσότερα χρόνια λειτουργίας είτε ελπίζοντας πως η κρίση του γραπτού λόγου θα ξεπεραστεί. Η κα Παπαγεωργίου συμπληρώνει ότι σήμερα πολλές αθλητικές εφημερίδες συνεχίζουν να κυκλοφορούν γιατί χρηματοδοτούνται από ομάδες, παράγοντες κ.λπ.

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την έρευνα που πραγματοποιήσαμε μέσω των συνεντεύξεων και της βιβλιογραφικής επισκόπησης καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι τα μεγάλα αθλητικά γεγονότα συνέβαλαν στην ανάπτυξη των αθλητικών έντυπων μέσων κατά το παρελθόν. Ειδικότερα, από το 1983 μέχρι το 2013, παρόλες τις διακυμάνσεις στη μέση ημερήσια κυκλοφορία, φαίνεται πως υπήρξε άνοδος στους τίτλους εφημερίδων. Οι αιτίες για αυτή την ανάπτυξη αυτή ήταν τόσο η οικονομική ευημερία που ώθησε το ελληνικό καταναλωτικό κοινό στην αγορά εφημερίδων, η επιτυχία που παρουσίαζαν οι ελληνικές ομάδες στις μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις και ενίσχυε την επιθυμία για ενημέρωση και η έλλειψη ή η περιορισμένη πρόσβαση στο διαδίκτυο που έθετε τις αθλητικές εφημερίδες ως βασικό μέσο μαζικής ενημέρωσης. Βέβαια, η ανάπτυξη σε ορισμένες περιπτώσεις ήταν ανάλογη και του τίτλου της αθλητικής εφημερίδας, αφού όπως αναλύσαμε στα προηγούμενα κεφάλαια, ορισμένες δεν κατάφεραν να εδραιωθούν ακόμη και κατά την περίοδο της ακμής. Τη σημερινή εποχή φαίνεται πως τα σημαντικά αθλητικά γεγονότα δεν συνδράμουν στην ανάπτυξη, όχι γιατί δεν αποτελούν πόλο έλξης του κοινού, αλλά γιατί υπεισέρχονται άλλοι πιο σημαντικοί παράγοντες. Πιο συγκεκριμένα, η οικονομική ευημερία έχει σταματήσει πλέον στη χώρα μας από το 2008, όπου και ξέσπασε παγκοσμίως οικονομική κρίση. Τα τελευταία χρόνια, η χώρα μας μαστίζεται από «πολιτικές λιτότητας» και οι καταναλωτές δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να προβαίνουν σε έξοδα που καλύπτουν δευτερεύουσες ανάγκες. Αυτή την κατάσταση ενισχύει και η καθολική επικράτηση του διαδικτύου με τις πολυάριθμες αθλητικές εφημερίδες στην καθημερινή ζωή. Ο Έλληνας μ' ένα μικρό χρηματικό αντίτιμο έχει άμεση πρόσβαση όχι μόνο στην ελληνική αλλά και στην παγκόσμια αθλητική ενημέρωση και δεν χρειάζεται την αναμονή που υπάρχει σε αυτή κατά την κυκλοφορία των εφημερίδων.

Ίδια φαίνονται να είναι και τα αίτια για την ύπαρξη μεγάλου αριθμού κυκλοφορόντων τίτλων εφημερίδων στο παρελθόν, αφού ο αριθμός των αθλητικών εφημερίδων ήταν δυσανάλογος με τον πληθυσμό της Ελλάδας. Η καλή οικονομική κατάσταση των Ελλήνων στο παρελθόν, η επιτυχία στις μεγάλες διοργανώσεις, η μη διαδεδομένη χρήση του διαδικτύου προκαλούσε τη ζήτηση για ενημέρωση από τα έντυπα μέσα και οι ιδιοκτήτες δημιουργούσαν την προσφορά. Εκείνα τα χρόνια, και πιο συγκεκριμένα από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 2000, ήταν η περίοδος ακμής των Μ.Μ.Ε. και παράλληλα με την άνοδο του χρηματιστηρίου και τη γενικότερη οικονομική ευημερία, η ιδιοκτησία μιας αθλητικής εφημερίδας προσέφερε μεγάλο κέρδος κι επομένως αποτελούσε ένα καλό επιχειρηματικό βήμα. Με τη συνεχή ανανέωση στην εμφάνιση και στη θεματολογία, με τεχνικές για την προσέλκυση όλο και περισσότερο αναγνωστικού κοινού (εφημερίδες απευθυνόμενες σε φιλάθλους, εφημερίδες με προγνωστικά για το στοίχημα κ.τ.λ.) κατάφεραν να αυξήσουν τη ζήτηση και συνεπώς μπορούσαν να επιβιώσουν ως επιχειρήσεις. Στην εποχή μας, όμως, οι

λόγοι που οι αθλητικές εφημερίδες συνεχίζουν να υπάρχουν είναι πιο προσωπικοί. Παρόλη την οικονομική κρίση και τη καθολική καθιέρωση της ενημέρωσης από το διαδίκτυο, πολλοί ιδιοκτήτες αρνούνται να κλείσουν την επιχείρησή τους και προσπαθούν να ανταπεξέλθουν είτε περιμένοντας να μειωθεί ο ανταγωνισμός, με το κλείσιμο μιας «αντίπαλης» εφημερίδας, είτε μειώνοντας κατά κόρον τα έξοδά τους. Επίσης, πολλές αθλητικές εφημερίδες για να μπορέσουν να είναι «βιώσιμες» χρηματοδοτούνται είτε από ομάδες, είτε από παράγοντες εξυπηρετώντας βέβαια διάφορους σκοπούς.

Από την πλευρά μας, οι μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις πάντα αποτελούν πόλο έλξης για το αναγνωστικό κοινό αλλά δεν είναι το πρωταρχικό αίτιο για την ανάπτυξη του αθλητικού τύπου. Η έντυπη μορφή τείνει να αφανιστεί, εφόσον πλέον τα χρόνια που ζούμε είναι αδιαμφισβήτητα η εποχή της τεχνολογίας, γεγονός που καθιστά μη βιώσιμη την ύπαρξη και την ανάπτυξη των αθλητικών έντυπων μέσων. Παρόλα αυτά, ακόμη και σήμερα, οι τίτλοι των εφημερίδων αποτελούν την προτεραιότητα του αναγνωστικού κοινού, όταν εισέρχονται σε μια αθλητική ιστοσελίδα.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Anon., 2012. *Αθλητική Ηχώ*, το εκδοτικό «Βυζάντιο» που γεννήθηκε σαν σήμερα το '45. Available at: <http://harddog-sport.blogspot.com/2012/10/45.html> (ανάκτηση στις 15/12/18)

Anon., 2017. *Κλείνει η εφημερίδα «Γάυρος»*. Available at: <http://www.gazzetta.gr/stili/media-cafe/article/1169041/kleinei-i-efimerida-gayros> (ανάκτηση στις 15/12/18)

Anon., 2018. *Οι δυσκολίες του έντυπου Τύπου «σκότωσαν» και τη «Γάτα»*. Available at: <https://thecaller.gr/athlitismos/oi-dyskolies-toy-entypou-typou-skotosan-th-gata/> (ανάκτηση στις 15/12/18)

Anon., 2016. *Η ιστορία της Αθλητικής Κυριακής και του λατρεμένου ηχητικού σήματος*. Available at: <https://www.madata.gr/athletic/506224.html> (ανάκτηση στις 13/11/2018)

Anon., 2015. *Οι πρωταγωνιστές της αγοράς*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <http://direction.gr/onlinemedia/files/assets/common/downloads/ONLINE%20MEDIA.pdf>
[ανάκτηση στις 12/10/18)

Anon., 2017. *Εσπασε όλα τα κοντέρ το Kick Off του ΣΚΑΙ!*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.sdna.gr/monimes-stiles/media/article/309681/espase-ola-ta-konter-kick-toy-skai> (ανάκτηση στις 12/11/18)

Anon., 2018. *Όλα τα αθλητικά sites*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: http://www.sportlinks.gr/?page_id=441 (ανάκτηση στις 15/11/18)

Anon., 2018. *Κατηγορία: Αθλητικά γεγονότα ανά έτος*. Available at: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1:%CE%91%CE%B8%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC_%CE%B3%CE%B5%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CF%8C%CF%84%CE%B1_%CE%B1%CE%BD%CE%AC_%CE%AD%CF%84%CE%BF%CF%82 (ανάκτηση στις 13/12/18)

Magazine, A., 2017. *Όταν η Λαυρίου βάφτηκε με αίμα: Δέκα χρόνια από τα θανατηφόρα επεισόδια στην Παιανία που συγκλόνησαν το Πανελλήνιο!* Available at: <http://www.athensmagazine.gr/article/retromania/275803-otan-h-layrioy-bafthke-me-aima-deka-xronia-apo-ta-thanathfora-epeisodia-sthn-paiania-poy-sygklonisan-to-panellhnio> (ανάκτηση στις 13/11/18)

Maguire, J., 1999. *Global Sport. Identities, Societies, Civilizations*.. London: Polity.

Panagiotopoulou, R., 2018. *ResearchGate*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <file:///C:/Users/T%CE%AF%CE%BD%CE%B1-%CE%9D%CE%AF%CE%BA%CE%BF%CF%82/Downloads/-pdf>
[Πρόσβαση 19 April 2018].

Rowe, D., 2011. *Global Media Sport. Flows, Forms and Future..* London: Bloomsbury Academics.

Αθανασίου, Μ., 2016. *Συνδρομητική τηλεόραση στην Ελλάδα: Η επόμενη μέρα*
Available at: <http://www.kathimerini.gr/855467/article/politismos/thleorash/syndromhtikh-thleorash-sthn-ellada-h-epomenh-mera> (ανάκτηση στις 25/10/18)

ΕΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ, Ε. Ι. Η. Ε.Α, χ.χ. *ΕΝΩΣΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.*
Available at: <https://www.eihea.com.gr/eihea.php?contentid=67> (ανάκτηση στις 2/12/18)

Αντωνοπούλου, Π., 2008. *Αθλητισμός, Πολιτική και Μ.Μ.Ε..* Αθήνα: Δρακόπουλου.

BENER, Λ., 2003. *ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.* σ.Ι.:ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ.

Δεμέτης, Χ., 2015. *EPT - 49 χρόνια ζωής μέχρι το 'μαύρο' της 11ης Ιουνίου 2013 και την επιστροφή της .* Available at: <https://www.news247.gr/media/ert-49-chronia-zois-mechri-to-mayro-tis-11is-iouniou-2013-kai-tin-epistrofi-tis.6354883.html> (ανάκτηση στις 25/10/18)

Δημητρακόπουλος, Γ., 2015. *Μία μέρα στον Sport 24 Radio 103,3.* Available at: https://www.athensvoice.gr/sport/sports/110763_mia-mera-ston-sport-24-radio-1033 (ανάκτηση στις 25/10/18)

Θεσσαλίας, Π., 1997. *Τι είναι το Ίντερνετ.* Available at: <http://www.uth.gr/main/help/help-desk/internet/internet2.html> (ανάκτηση στις 25/10/18)

Κάβουρας, Χ., 2017. *Όταν η «Sportime» άλλαξε τη ζωή μας.* Available at: <https://www.onsports.gr/afieromata/story/559335/otan-i-sportime-allaxe-ti-zoi-mas> (ανάκτηση στις 26/10/18)

Κουμέντος, Γ., 2006. *Τηλεόραση, παιδί και σχολείο..* Αθήνα: Διηνεκές.

Μανιτάκης, Π., 1962. *100 χρόνια νεοελληνικού αθλητισμού (1830-1930).* Αθήνα: σ.η.

Μαυρομάτης, Ν., 2011. *Ραγδαίες εξελίξεις στον «Φίλαθλο»* Η επιστολή παραίτησης του εκπροσώπου εργαζομένων* Available at: <http://www.sport-fm.gr/article/509147> (ανάκτηση στις 15/12/18)

Μπίτσικα, Π., 2008. *Αθλητισμός on line...* Available at: <https://www.tovima.gr/2008/11/24/archive/athlitismos-on-line/> (ανάκτηση στις 25/10/18)

Μποζονιέλος, Ν., 2017. *Αθλητικές εφημερίδες που δεν κυκλοφορούν πια.* Available at: <https://www.sport24.gr/media/athlhtikes-efhmerides-poy-den-kykloforoun-pia.4964619.html> (ανάκτηση στις 3/12/18)

Νικολαΐδου, Μ., 2012. *ΣΚΑΙ : Τι θα μας παρουσιάσει την σεζόν 2012-2013.* [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://www.tlife.gr/news/40/MEDIA-SKAI/0-38110> (ανάκτηση στις 25/10/18)

Ξανθάκης, Χ., 2012. *Θέλω τον «Φίλαθλο» μου...* Available at: <http://www.gazzetta.gr/media-cafe/article/item/257118-thelo-ton-philathlo-mou> (ανάκτηση στις 3/12/18)

Πανελλήνιος Σύνδεσμος Αθλητικού Τύπου (ΠΣΑΤ), 2004. *50 ΧΡΟΝΙΑ ΠΣΑΤ..* Αθήνα: s.n. (ανάκτηση στις 27/10/18)

Παπαθανασόπουλος, Σ., 2003. *Αθλητισμός και Μ.Μ.Ε: Ευρώπη και Ελλάδα.* Αθήνα: Καστανιώτης.

Παπαθανασόπουλος, Σ., 1993. *Απελευθερώνοντας την τηλεόραση..* Αθήνα: Καστανιώτη.

Παπαθανασόπουλος, Σ., 2005. *Η τηλεόραση στον 21ο αιώνα..* Αθήνα: Καστανιώτη.

Πλειός, Γ., 2015. *Η κρίση και τα ΜΜΕ.* s.l.: Παπαζήσης.

Σκλαβούνης, Γ., 1995. *Ιστορία του τύπου.* Αθήνα: ΕΛΛΗΝ.

Σκουμπούρης, Α., 2017 . *Πως ο ΟΤΕ κέρδισε το στοίχημα της συνδρομητικής TV.*

Available at: <http://www.liberal.gr/arthro/111467/oikonomia/epicheiriseis/pos-o-ote-kerdise-to-stoichima-tis-sundromitikis-TV.html> (ανάκτηση στις 28/10/18)

Τζέκης, 2017. *ΣΠΟΡ FM: Ένας στην Ελλάδα, δύο στην Κύπρο!* [Ηλεκτρονικό]

Available at: <http://omada.reporter.com.cy/football-cyprus/article/162415/> (ανάκτηση στις 28/10/18)

Ψυχογιός, Δ., 2004. *Τα Έντυπα Μέσα Επικοινωνίας.* Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.